

**Vastuolulise
katuserahaga
remonditakse
koole ja
ehitatakse
(mängu)-
väljakuid**

Lk 5

Aleksander Ivask,
Kehtna inimestele
tuntud kui lihtsalt Sass

Lk 10-11

**Kehtna klubi
sai endale uue
värvika juhi**

Lk 12

Raplamaa 25. missikarussell
on täie hooga käima läinud

Lk 8-9

**Märjamaal
avas ukseid
Coop Konsum
Ehituskeskus**

Lk 28

RAPLAMAAL Sõnumid

KOLMAPÄEV, 9. jaanuar 2019 Nr 2 (3063)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 2.29 €

Foto: SIIM SOLMAN

**Rapla vallas
tõuseb
prügiveo hind**

60%

Lk 4

Juhtkiri

Katuseraha – poliitilise manipuleerimise vahend

Üks osa riigieelarvest, sel aastal ligi 33 miljonit eurot, on saanud üldtuntuks Riigikogu katuserahana ja kuulub laialijagamisele konkreetsete poliitikute suva, mitte tegeliku vajaduse põhisel. Erakondade suva kujundatakse umbes nii, et sinule anname summakese koolimaja fassaadi värskendamiseks ja tollele eraldame pakikese suure grilli muretsemiseks.

Muidugi on siin tegelikkust utreeritud, kuid liialdus ei ole suur. Küll on aga kindel, et nn katuseraha on sama juhusliku iseloomuga nagu lennukilt tehtud väetisekülv: kohati võib rahakiht olla üsna tüse, samas kõrval aga peaaegu olematu. Sõltub sellest, kui informeeritud ja mõjukad on jagamise otsustajad.

Need, kes raha saavad, kiidavad pealinnas istuvaid poliitikuid helduse eest ja ütlevad, et kui Toompea proudhärрад poleks sekkunud, ei oleks nad niipeagi saanud raha ei koolimaja fassaadi ega külaplatsi grilli tarbeks. Ja nii võibki olla, sest kogu aeg on kohapeal midagi olulisemat teha.

Asi ei ole selles, et koolimaja ja külaplats ei ole tähtsad, vaid selles, et olusid tundes ei pruugi need olla kõige hädalisemad. Palju mõistlikum oleks, kui kõiki kohalikke rahaeraldusi juhiks kohalikud volikogud. Kindlasti oleks Eestile tervikuna kasulik, kui nn katuserahaks eraldatud 33 miljonit oleks lisatud omavalitsuste eelarvetele, kuigi niimoodi laialijagatult oleks see muidugi kaduvväike summa, kuid kehval ajal asi seegi.

Kahjuks jääb niisugune plaan aga kohe katki, sest ükski poliitik ei oleks niisuguse raha pihustamisega nõus – see raha oleks anonüümne ja nõnda täiesti mõttetu raiskamine!

Seega on tõestatud, et katuseraha jagamisest on tõsiselt huvitatud ainult poliitikud, nii need, kes istuvad Toompeal, kui ka teised, kes esindavad oma erakondi kohtadel, sest tänu rahajagamisele on kõigil neil võimalik hüüda: armastage meid, meie andsime ja tegime. Paraku, igas teises situatsioonis, kui tegemist oleks mõne lihtsa ametnikuga, oleks selline käitumine igasuguse vaidlusega tõlgendatav eheda korruptsioonina.

Rahvusvaheline korruptsioonivastane liikumine Transparency International (TI) on selgelt öelnud, et kui keegi tarvitab temale usaldatud võimu (võimalust raha jagada) omakasu eesmärgil (valimisel hääletama ärgitamiseks), on tegemist korruptsiooniga. Loomulikult on igasugune tõlgendamine sõltuv suuresti eetilistest tõekspidamistest. Kui Eestis arvatakse, et hääleostmine Riigikogu tasandil on OK, siis... Siis pole siin rohkem midagi rääkida.

Tsitaat

Foto: SIIM SOLMAN

Karmilt öeldud

„See lumehelbekeste jutt, mida osa erakonna esimehi ajab, on valimisretoorika. See väide, et Kaja Kallas luges EKRE programmi, sai selguse ja peaaegu minestas... tuletan meelde, et vaid mõni kuu tagasi ponnistas Reformierakond kogu jõust, et Henn Põlluaasast saaks Riigikogu esimees. Suudame taltsutada ka pööraseid programme, kui vaja. Tuleb oma põhimõtteid mees pidada, siis ei ole vaja hirmust laua alla pugeda. Neid lubadusi pole mõtet üldse tõsiselt võtta, hiljem võetakse lihtsalt miljarditelt nullid tagant ära.”

Urmas Reinsalu, Äripäev 8. jaanuaril 2019

Südamelt ära

Tööd maakonna turundusstrateegiaga peaks alustama loovuslaborist

Mari Tammar

20. detsembril arutati ROL-i koosolekul ka Raplamaa uue kommunikatsiooni- ja turundusstrateegia koostamise plaani. Küsimuses, kuidas seda teha, konsensusele ei jõutud, aga otsus, et teemaga 2019. aastal tegeletakse, võeti vastu.

Mina ajakirjanikuna ei tohi neil koosolekul sõna võtta, ent hõogusin nagu raud Vigala seppade ääsil soovist seda teha. Mõni aeg tagasi flirtisin nimelt mõttega luua Raplamaale sündmuskorralduse ettevõtte, mis hakkaks pakkuma kohaspetsiifilisi elamussündmusi. Mu vaimusilmas olid tõrvikute valguses muinasjutupiknikud muistses Varbolas, regilaulumatkad läbi Raplamaa rabade, Valtu veinide ja Minna marmeladide degusteerimine Puraviku sepikojas jne. Toona jäi ettevõtte tegemata, aga mõtlesin siis palavalt, kellele, miks ja kuidas Raplamaad turundada, nüüd pidin aga kõrvalt kuulama, kuidas teised mulle südamelähedasel teemal aru

pidasid.

Esimesena jäi kõrva see, et strateegia koostamise protsessi kaasatavate huvigruppide loetelus ei nimetatud kultuuriinimesi. Ma arvan, et kultuuriinimeste kaasamine oleks vähemalt kahel põhjusel ääretult oluline. Esiteks on ka maakonnas suursündmusi korraldavate inimeste huvi, et maakonnal oleks hea maine ja nende sündmusi kaasav turundusplaani. (Kultuurifestival Särin, kirikumuusika festival, Kohila keraamika-sümposium, Kapa Rock, Märjamaa folk, Vigala Hard Rock laager jne.)

Teiseks tunneb kõige paremini just kohalik “maasool” seda, mis eksponeerimisväärsid kihistusi meie Raplamaa endas peidab. Nimetamist väärivad meie rahvariideid ja kindamustreid uurinud Anne Ummalas, iga künka ja kivi kohta lugusid teadev kohapärimuse uurija Jüri Metssalu ja Raplamaa kroonik Tõnis Tõnisson. Mitte et ma arvaks, et meie turundus peaks põhinema ainult pärandil, aga ma arvan, et Raplamaa peaks eeskujuks võtma maailma vallutava bändi Trad.Attacki kontseptsiooni, mis liidab arhailiselt vana ja ultramoodsa ning saavutab sellega midagi erakordselt isikupärast.

Arutelust käis läbi ka Raplamaa tunnuslause “Kindel käelatus. Raplamaa”. See lause jooksutab mul juhtme kokku,

sest esmapilgul ei saa arugi, mida see tähendab. Keegi ei kasuta ju oma igapäevaelus sõna “käelatus”. Aeg on see tunnuslause pensionile saata! Palju parem on see, mida Vainko Eplik meie 12. detsembri lehes välja pakkus: “Raplamaa - Eesti kõige paremini hoitud saladus”. Kohe hakkab pilt jooksma reklaamklipist, mis algab droonikaadritega udusse mattunud rabast, siis näidatakse meile vaikselt trummimüdinat saatel muistsel Varbolal ja Paka mäe, kus ringis seisavad (nagu vandenõud pidades) kümned ja kümned Raplamaalt pärit tuntud tegijad, kaamerapilt libiseb üle nende nägude ja lõpuks tuleb kiri “Raplamaa - Eesti kõige paremini hoitud saladus”.

Ja loomulikult tuleks neid Raplamaa talente turundusstrateegia loomisesse kaasata. Meil on tiptasemel operaatoreid, režissööre, näitlejaid, muusikuid, kirjanikke, kunstnikke, lavastajaid ja kindlasti ka reaaltaduste esindajaid, kelle ühise tööna võiks ideest ka toode vormuda. Minu arvates peaks vähemalt üks osa maakonna turundamiseks kõrvale pandud 10 000 eurost kuluma just sellise loovuslabori/laagri korraldamisele, kus need talendid kokku saavad ja grupitööna oma nägemuse, kontseptsioonid ja prototüübid maakonna turundusest valmis teevad.

Küsitlus

Mida tegite pärast pidustusi oma jõulukuusega?

Jüri, pensionär: Viisin välja. Praegu pole sellega veel midagi teinud, aga töönaoliselt põletan ära.

Kalju, pensionär: Mul ei olnudki kuuske. Pole sellist muret, et kuhu see viia.

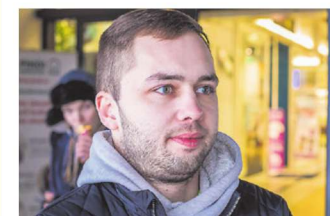
Viive, pensionär: Viskan toast välja. Kuuseoksad lähevad lillepeenrale katteks.

Kelly, kodune: Mul on kunstkuusk. Pakkisin kokku ja panin kapi otsa.

Merily, müügi- ja teenindusjuht: Kuusk püsib hästi ja on veel tänagi toas.

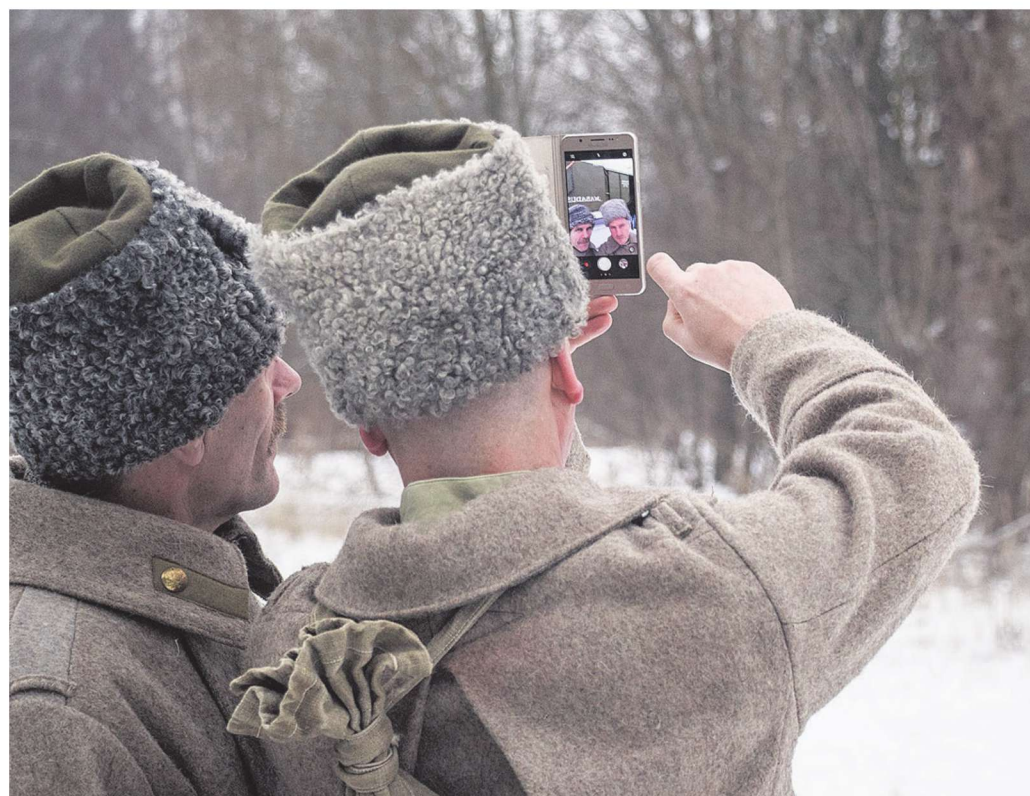

Alva, müügijuht: Läheb jaanilõkkesse. Sügisel kogusin aias oksid kokku ja muud lõkkematerjali on ka ja see kõik läheb jaanilõkkesse.

Küsis Siim Jõgis
Pildistas Siim Solman

Päevapilt

Foto Aare Hindremäe

Soomusrongi meeste selfi. Mälestuseks sellest, kuidas me sõbramehega Vabadussõjas käisime.

Eidapere inimesed tegid ettepanekud bussigraafikute muutmiseks

Tallinna–Pärnu rongiliini sulgemine on kaasa toonud rahulolematuse nii Eidapere piirkonna kui ka Koogiste elanike seas. Rahul ei olda rongiliiklust asendanud busside graafikuga. Eelmise aasta 11. detsembril toimus Eidapere kultuuri-keskuses külakoosolek, mille tulemusena koostati konkreetsed ettepanekud bussigraafikute parandamiseks.

Siim Jõgis

Praeguseks on need jõudnud vastavate organisatsioonideni, kes bussiliiklust haldavad – MTÜ Pärnumaa Ühistranspordikeskus (PÜTK) ning MTÜ Põhja-Eesti Ühistranspordikeskus (PEÜTK). Samuti saadeti need Raplamaa Omavalitsuste Liidule, Türi, Kehtna ja Põhja-Pärnumaa vallavalitsusele. Üks põhilisi muudatusettepanekuid puu-

dutab bussiliini nr 16 Rapla-Järvakandi.

Eidaperest saadetud kirjas öeldakse: "Varem lubati, et olemaolevaid liine ei muudeta, kuid elanike üllatuseks võeti ära liinilt buss nr 16, millega inimesed sõitsid Eidapere ja Lokuta vahel. Samuti võeti sellega ära Eidapere inimeste võimalus Raplast lõuna ajal tagasi koju saada. Hetkel peab inimene ootama Raplas koju

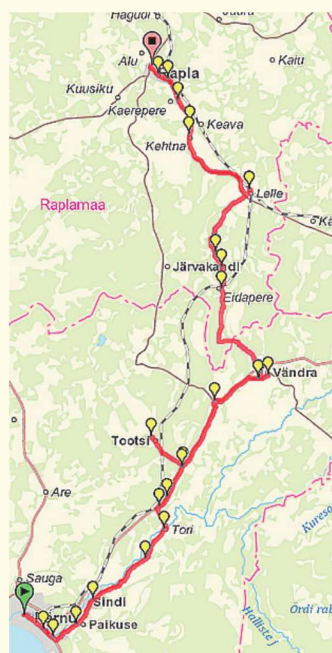
tagasi tulemiseks 7,5 tundi. Kui inimene läheb Raplasse arstile, siis on mõeldamatu, et ta ootab tagasi saamiseks bussi 7 tundi!"

Ehk siis on kujunenud rumal olukord, kus Eidaperest Raplasse väljub hommikune buss kell seitse. Esimene võimalus Eidaperre tagasi saada on aga alles kell 15.30 väljuva bussiga. Seega peabki inimene ootama seitse ja pool tundi, et tagasi koju saada.

11. detsembri külakoosolekut protokollis Eidapere kooli direktor Riina Tomingas. Ta ütles, et esialgu on saadud tagasisidet vaid Pärnumaa Ühistranspordikeskusest.

Toome siinkohal välja kõik ettepanekud, millega Eidapere rahvas ühistranspordikeskuste, ROLi ning omavalitsuste poole pöördus.

Liini 333

MTÜ Pärnumaa Ühistranspordikeskuse VASTUSED

Vastas vanemlogistik Avo Rahu:

- Koogiste liikumisvõimalused on meil kahe ÜTK vaheliselt läbi räägitud. Neid korraldab Põhja-Eesti ÜTK (vastavalt kuuluvusele, nagu Viluvere on Pärnumaa ÜTK rida).

- Liinil 333 oleme teinud esimesed täiendused, alates 16.12.2018 on lisatud võimalus sõitjatel Raplasse saabumisel väljuda lisapeatustes MAHLAMÄE ja KESKLINNA. Peatused RAEKÜLA, PAIKUSE ja SINDI jäävad liinile alles (viimastes ju PULLI raudteepeatuse kasutajad). Sõiduaegu esialgu kindlasti ei muuda. Kui, siis lisame segaduste vältimiseks uuel aastal igale reisile LELLE TEE peatuse (oluline kalmistu külastajale).

- Vändra – Eidapere liini muutmise ettepanek on lahendatav ja ka mõistlik. Esimesel võimalusel võiks see juhtuda nt 14.01.2019. Lahendusest anname teada.

Ettepanekud Põhja-Eesti Ühistranspordikeskusele

- Bussiliini nr 16 Rapla – Järvakandi – Eidapere buss peab jätkuvalt sõitma Eidapereni. See on oluline hommikul Raplasse minejatele lõuna ajal tagasi saamiseks (hommikul on võimalik liikuda Raplasse kell 7, esimene võimalus tagasi Eidaperre sõita on alles 15.30) ning Lokuta – Eidapere – Lokuta vahelise transpordiühenduse tagamiseks päevasel ajal.

- Raplast Järvakandi (10.50 Järvakandis) kaudu võiks buss sõita Eidapereni, et väljuda kell 11.15 läbi Järvakandi Raplasse. Raplas ja Järvakandis arstil, poes, sides, apteegis käivatel inimestel oleks võimalus Lokutale ja Eidaperre tagasi saada 13.10 bussiga (liin 16).

- Hommikune 6.55 liin nr 12 Eidapere – Lelle – Rapla võiks väljuda Eidaperest kell 7.45, et oleks võimalus Lelles jõuda Tallinna rongile 8.19, Viljandi rongile 8.52, Tartu bussile 8.25 ja Raplast Tallinna rongile 9.47.

Ettepanekud Pärnumaa Ühistranspordikeskusele

- Korraldada Koogistest iga päev võimalus saada liinile nr 333 ja hiljem nr 333-lt Koogistesse tagasi.

- Pärnus viia liini nr 333 väljumist hilisemaks, vahele jätta Raeküla, Paikuse, Sindi. Eidaperes peaks olema buss samal ajal, et jõuda Lelles 7.29 Tallinna rongile.

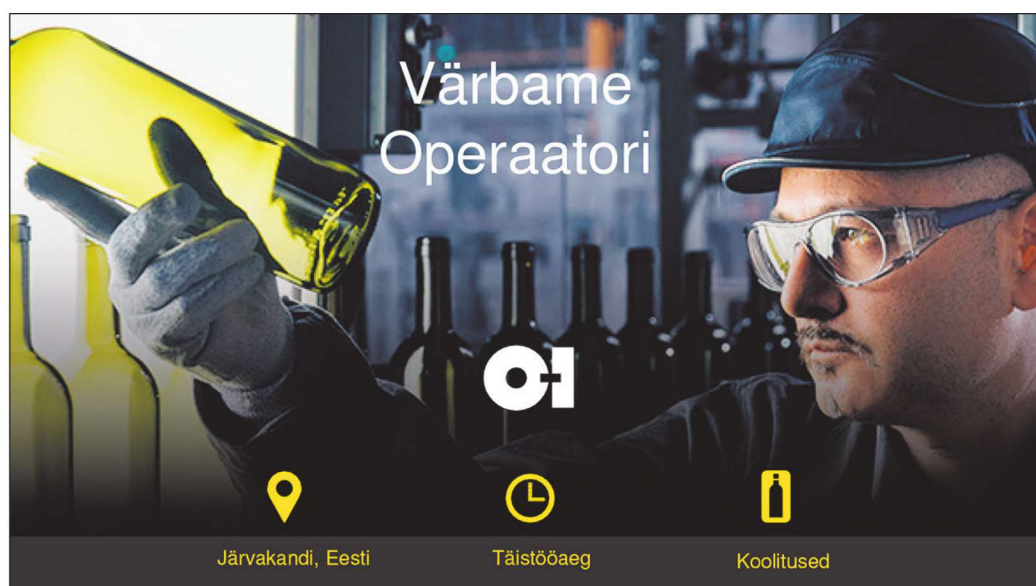
- Eidapere – Vändra liini 332 buss väljub Eidaperest 18.30 Vändrasse, tagasi Vändrast 19.45 Eidaperesse.

Ettepanekud kohalikele omavalitsustele (Raplamaa Omavalitsuste Liit, Türi, Kehtna, Põhja-Pärnumaa vallavalitsus)

- Omavalitsused peaksid omavahel koostööd tegema Lokuta – Koogiste – Jõeküla – Lelle liinide osas, et küldade elanikel oleks võimalus hommikul pääseda Kärus rongile Tallinna ja Viljandi suunal. Ja öhtul Kärust tagasi.

- Võtta arvesse elanike ettepanekuid ühistranspordi korraldamisel lähtuvalt elanike vajadustest ning pidada vastavasisulisi läbirääkimisi ühistranspordikeskustega.

Neidsamu ettepanekuid asub neljapäeval, 10. jaanuaril arutama Raplamaa Omavalitsuste Liidu juhatus. MTÜ-lt PEÜTK esialgu veel vastuseid ei ole. Tähelepanuväärne oli see, et koos ettepanekutega edastati Eidapere poolt ka allkirjade leht, kus oli oma toetust nendele ettepanekutele näidanud tervelt 198 inimest.

Meie O-I's (www.o-i.com) armastame klaasi valmistamist, turustamist ja tarnimist - seepärast teeme seda rohkem kui ükski teine klaaspakendi tootja maailmas. Me armastame klaaspakendeid nende ilu, puhtuse ja jätkusuutlikuse pärast. Saame aidata klientidel oma kaubamärke luua tehes nendega koostööd unikaalsete klaaspakendite tootmisel.

Ootame Sind kandideerima, kui oled:

- Valmis meeskonnatöös, heas füüsilises vormis ning harjunud rutiiniga
- Valmis töötama vahetustega töögraafikuga (6.00-18.00 : 18.00-6.00)

Sind ootavad:

- Ainulaadne ning püsiv töö rahvusvahelises ettevõttes
- Arendavad koolitused ja võimalus liikuda karjäärireelil
- Tulemustele orienteeritud meeskond

Kas olete valmis töötama ametikohal, millel on teie jaoks olulisem tähtsus kui lihtsalt töökoht? Kas võiks selleks olla töökoht, mis arendab teie oskusi, aitab leida uusi sõpru või aitab luua midagi käegakatsutavat. Meie juures on see kõik võimalik! Koos meiega olete osa puhta, tervisliku ja lõpmatult ringitöödeldava klaasi tootmisest, brändimisest ja müügist, mis ühtlasi on osa paremast, põnevamast tulevikust endale ja meie planeedile.

Konkurss operaatori ametikohale kestab kuni 25.01.2019

MAKE WHAT MATTERS

Saada oma kandideerimisavaldus: kandideeri.estonia@O-I.COM

Raplamaal suurt täiprobleemi ei ole

Mari Tammar

7. jaanuari Postimehe terviseportaal kirjutas, et “Eestis lokkab täitõbi”. Terviseameti Raplamaa esindus kinnitab, et neile pole hetkel ühestki täijuhust teatatud, seega saab öelda, et lokkavat täitõbe Raplamaal pole.

Juhul kui see tõbi levimas oleks, teavitataks sellest ka lapsevanemaid ning instrueritaks, kuidas sellises olukorras käituma peaks. Juhul kui kellelgi siiski sellega mure on, on terviseamet lahelt valmis nõustama.

“Pedikuloosi ehk täitõve puhul on suurimaks probleemiks just valehäbi ja arusaam, nagu tekiks täid mustusest. Nakkuse võib saada igaüks, sõltumata soost, vanusest ja sotsiaalsest kuuluvusest,” kommenteeris terviseameti Põhja regionaalosakonna vaneminspektor Gerda Jürgenson Postimehele. Tema sõnul peaksid lapsevanemad täide tekkimisel nii probleemi teadvustama, sellest teavitama kui ka kasutusele võtma vastavad ravimeetodid. Leviku seisukohalt on oluline kohe kontrollida ka teisi lapsi ja muid kontaktseid.

“Peatäidega nakatumine toimub enamasti otseselt pea pea kontaktil täitõve haigega. Sagedamini esineb täitõbe 3-11-aastastel lasteaija- ja koolilastel, eriti tüdrukutel, kes nakatuvad otseselt kokkupuutes teiste laste juuste või kammide, rätikute, patsikumide ning mütside vahendusel. Peatäid levivad eelkõige rahvarikkas kohas,” kirjutab Postimehe terviseportaal.

Politseiteated

Kehtna vald

4. jaanuaril sai politsei teate, et Järvakandi alevis löi 47-aastane mees talle tuttavat 40-aastast naist.

Rapla vald

2. jaanuaril alustati kriminaalmenetlus selles, et eelmisel päeval tõukas ja tiris Raplas Kauba tänaval asuvas lõbustusasutuses 20-aastane naine teist 20-aastast naist.

Politsei- ja piirivalveamet

Rapla vallas tõuseb prügiveo hind 60 protsenti

Rapla vald kuulutas eelmise aasta 26. septembril välja riigihanke eesmärgiga leida Rapla valla haldusterritooriumile jäätmeveoteenuse osutaja.

Siim Jõgis

Hankes osalesid mõlemad Eestis prügivedu osutavad suured ettevõtted – Eesti Keskkonnateenused AS ja Ragn-Sells AS. Edukaks osutus Eesti

Keskkonnateenused AS-i pakkumine.

Vallavalitsus on hanke tulemused kinnitanud, kuid uut lepingut veel allkirjastatud ei ole.

Tarbiija jaoks tähendab uue lepingu sõlmimine Eesti Keskkonnateenused AS-ga selget hinnatõusu. Praegu maksab ühe kuupmeetri segaolmejäätmete vedu ja käitlemine 10 eurot ja 14 senti, uus hind on 16 eurot ja 37 senti. See tähendab, et tarbijaid ootab lepingu allkirjastamise järel ligikaudu 60-protsendiline hinnatõus.

Rapla abivallavanem Meelis Mägi tõdes, et hinna kerkimine on tõesti

suur. Ta lisas, et tegelikult kaaluti vallavalitsuses ka seda võimalust, et kuulutada hange nurjunuks. Samas ütles ta, et paremat väljapääsu oleks olnud raske leida. Eestis lihtsalt ongi ainult kaks suurt ettevõtet, kes seda teenust osutavad. Mägi sõnul uuriti Harjumaa omavalitsuste käest neil kehtivaid hindu ning seal jääb ühe kuupmeetri segaolmejäätmete vedu 12 ja 20 euro vahele. Mägi sõnul põhjendas teenusepakkuja hinnatõusu elu kallinemisega – kallimaks on läinud nii prügi põletamine kui ka kütus ning tõusnud on ka töötajate palgad.

Rapla valla korraldatud riigihankes kogus Eesti Keskkonnateenused AS vastavalt hindamiskriteeriumitele 97,18 punkti ning Ragn-Sells AS 70,25 punkti. Leping sõlmitakse Eesti Keskkonnateenused AS-ga kuni 31. oktoobrini 2023. aastal. Meelis Mägi rõhutas, et praeguse seisuga ei ole uuele lepingule veel alla kirjutatud, mis tähendab, et praegu kehtib jätkuvalt senine hind ehk 10 eurot ja 14 senti kuupmeetri kohta. Kõige varem hakkab uus hind kehtima tänavu 1. veebruaril. Vallavalitsus lubas sellest muudatusest jooksvalt teada anda.

Mida teha jõulukuuskedega?

Kolmekuningapäevaga lõppes jõuluajag ja see tähendab, et jõulukuuskede eluiga (kui tegemist pole plastkuusega) on nüüdseks ühel pool. Mida aga selle kuusega edasi teha, kuhu see viia? Ei taha ju, et see kuni kevadiste “teeme ära” talguteni kuhugi okkaid poetama jääks.

Helerin Väronen

Kel omal küttekolles olemas, saab kuuse ilmselt ära põletada, kui just ei ole tegemist ahjuga, mis nõuab vaid lehtpuud. Oma aia olemasolul saab kuuse tükkideks lõhkuda ja komposti viia. Või oksi kasutada peenardel rooside katteks ja tüve kas kütteks või kompostiks. Kui aga ahju ja aeda ei ole ning nendega varustatud sõpra/sugulast/tuttavat läheduses samuti mitte, mis variandid siis on?

Prügikonteinerisse või selle kõrvale kuuski üldjuhul viia ei või. Jäätmejaam ei pruugi ka kõige lähem ja mõistlikum variant olla. Suuremad linnad on alati korraldanud kuuskede jaoks kogumis- ja põletuskampaaniaid ja ka aktiivsemad ühistud korraldavad nende äravedu. Kuidas on aga jõulukuuskede äraandmisega lood Rapla maakonnas?

Rapla vallas kuuskede kogumiskampaaniat ei ole. Valla aednik Sirle Sule ütles küll, et ehk korraldatakse ühine põletuskampaania järgmisel aastal, kuid midagi kindlat ta lubada ei julge. Keskkonnaspetsialist Donald Lunev lisas, et kuusk ei ole selline jääde, mida peaks erilisel viisil kokku koguma. Varem on olnud küll kohti nende ladustamiseks, et neist siis suvel jaanituld teha, kuid selliste kohtade puhul tekib jäätmeefekt - inimesed hakkavad sinna ka oma muud prügi tooma.

Samasugused kogemused on ka Kohila keskkonnaspetsialistil Nele Leitarul. Kui on mõni jäätmekogumiskampaania, ilmub sinna ka teistsugust prügi. Nii et ühist kogumis- või põletamiskampaaniat neil ei ole, kuid inimesed, kes on oma jõulukuuskedega hädas, saavad Kohila valla poole pöörduda ja probleemile leetakse lahendus. Leitaru lisas, et viimastel aegadel on Kohilas üks koht, kuhu saab oksa viia ja kus need piisava koguse korral hakkesse lähevad. Enne Leitaru tööleasumist oli valla aednikul tavaks sõita alev umbes nädal pärast kuuskede väljaviskamist läbi, need prügikonteinerite kõrvalt üles korjata ning samuti hakkesse viia.

Eraldi kampaaniat kuuskede kogumiseks ei ole ka Kehtnas. Keskkonnaspetsialist Aivar Puur sõnas, et seniajani on inimesed nende kõrvaldamisega ise hakkama saanud. Ja kuna äravisatavaid kuuski väga palju ei teki, ei ole olnud probleem ka see, et neid prügikastide juurde jäetakse.

Märjamaal ei ole samuti ei varem ega nüüd kogumiskampaaniat. Keskkonnaspetsialist Grete Neidre sõnas, et neil on hajaasustust palju ning paljud väikesed kogukonnad teevad ise oma kogumiskampaania ja põletuse. Alevis märkimisväärselt probleemi vanade kuuskedega Neidre sõnul ei ole, igatahes prügikastide ümbruses neid üldjuhul ei silma.

Üks koht, kuhu jõulukuuski saab ära viia, on jäätmejaam. Märjamaa jäätmejaam küll ei võta haljastusjäätmekogumist vastu, kuid neil on leping Mäepere jäätmejaamaga. Ühe kuuse pärast aga sõitu ette ei võeta. Nii et jõulukuusest lahtisaamiseks on kõige mõistlikum koguda kokku kuuskedega seltskond ja üks ühine jõuluaja ärasaatmispidu tuleplatsil korraldada.

Kuhu panna kuuseke? Prügikonteinerisse või selle kõrvale kuuski üldjuhul viia ei või. Jäätmejaam ei pruugi ka kõige lähem variant olla.

Foto: SIIM SOLMAN

Vastuolulise katuserahaga remonditakse Raplamaal koole ja ehitatakse (mängu)väljakuid

Katuserahaks nimetatakse riigieelarve muudatusettepanekuid, mida Riigikogu fraktsioonid esitavad konkreetsete regionaalsete investeeringute toetamiseks. Tänavu jagati katuseraha kahest rahakotist. 300 000 eurot sai Raplamaa n-ö valitsuse reall ja 93 000 eurot Riigikogust Isamaa ja sotsiaaldemokraatide fraktsiooni kaudu.

Mari Tammar

“Kohila vald sai katuseraha kahe objekti jaoks. Kaalukam summa tuli Kohila gümnaasiumile, millega soovime alustada kooli vana osa renoveerimist. Väiksem summa tuli meie esindusväljaku rekonstrueerimiseks, millega soovime lõpetada ühenduste ehitamise,” rääkis Kohila vallavanem Heiki Hepner, kes on ka ise erakonna Isamaa liige.

“Erakonna juhtidega kokku saades arutame tihti ka regionaalpoliitika seotud teemasid. Kohila vald on pidanud 100% omavahenditest gümnaasiumi juurdeehitust ja renoveerimist rahastama ja seda vaatamata sellele, et tegemist on konkurentsitud maakonna suurima kooliga. Minu meelest on selline lähenemine regionaalpoliitiliselt pehmelt öeldes tugevate puudustega.

Ka esindusväljaku rekonstrueerimisel oli riigi tugi väga napp, kuna Kohila alev ei ole maakonnakeskus. Samas korralik väljak, kus asub Vabadussõjas langenute mälestusmärk, lehvib suur riigilipp ja kuhu mahub rahvas valla pidulikel üritustel ära, on hädavajalik,” põhjendas Hepner investeeringuid ja lisas, et tal on hea meel, et tal on õnnestunud regionaalpoliitilisi kitsaskohti selgitada ja teda on kuulda võetud.

Märjamaale suunatud katuseraha kasutatakse samuti gümnaasiumi renoveerimiseks. “See teema on veel suures ringis läbi arutamata, aga plaan on korda teha osaliselt vana osa (ehitatud 1967) klassiruumid – põrandad, seinad, elekter, valgustus, koolimööbel,” räägib Märjamaa gümnaasiumi direktor Andres Elmik.

“Kui saame remonditud 10 klassiruumi, siis on hästi saadud. Suur küsimärk on veetoru de kanalisatsiooni olukord. Kui see tuleb välja vahetada, siis remonditavate klassiruumide kogus muidugi väheneb,” räägib Elmik ning nendib, et teades valla eelarve koormatust, poleks kool ilma katuserahata neid investeeringuid lähema 4-5 aasta jooksul endale lubada saanud.

Pöördudes Kehtna kunstide kooli direktori Anne Ummalase poole

Katuseraha Raplamaal

Valitsuselt 300 000 € (Isamaa lobitööga)

200 000 € Kohila gümnaasiumi renoveerimine
100 000 € Märjamaa gümnaasiumi renoveerimine

Isamaa Riigikogu fraktsioon 50 000 €

15 000 € Kohila esindusväljaku rekonstrueerimine
15 000 € Märjamaa gümnaasiumi õpikeskkonna parendamine
10 000 € Rapla lasteaia Pääsupesa uue mööbli soetamine
10 000 € Järvakandi lasteaia mänguväljaku rajamine

SDE Riigikogu fraktsioon 43 000 €

20 000 € Kabala väljõusaali ja mänguväljaku rajamine
10 000 € Kehtna põhikooli madalseiklusrada rajamine
5000 € Rapla Kesklinna kooli võimla lae remont
5000 € Kehtna kunstide kooli keraamikaahju soetus
3000 € Kohila linnaväljaku rattaparkla rajamine

Kohila vald saab katuseraha abil jätkata esindusväljaku rekonstrueerimist.

Foto: SIIM SOLMAN

küsimusega, mis keraamikaahi Kehtnasse tuleb, oli ta üllatunud, sest tema kunstide koolile määratud katuserahast midagi ei teadnud.

“Tõnis (Blank – toim.) helistas ja rääkisime ja ta ütles, et jagada on 10 000 eurot. Soovitasin ikka põhikooli madalseiklusrada toetada selle raha eest. Ma mainisin küll jah, et oleks uut ahju ka vaja. See on muidugi väga meeldiv uudis,” rääkis Ummalas.

“Raha jagamisel on lähtunud põhimõttest, et inimesed saavad teha ettepanekuid oma kodukoha arendamisel. Otsustamisel vaatame valddepõhist eelarvet ning üritame maksimeerida avalikku hüve. Ilmselgelt on mõned vallad nagu näiteks Rapla teinud suuri projekte nagu linna keskväljak, mis on suur investeering, ning väiksemad piirkonnad on vallas tänu sellele jäänud tähelepanuta,” selgitas sotsiaaldemokraatide rahajagamise põhimõtteid Madis Roodla.

Katuserahale jagub ka kriitikat

Vabühenduste liidus tegutsev Alari Rammo tegi Rahvaalgatuse lehel petitsiooni katuseraha jagamise lõpetamiseks. Tema sõnul on raha jagamine läbipaistmatu, juhuslik ja sisuliselt hääle ostmise. Petitsioon kogus 1080 häält ja see võetakse menetlemisele Riigikogu rahanduskomisjonis. Tugevalt kriitiseeris sellel aastal raha jagamist ka Reformierakond, kuigi varasematel aastatel on nemadki raha jaganud.

“Suur erinevus varasema ja praeguse raha jagamisega on see,

et varem jagati “katuserahaks” umbes 5 miljonit eurot. (Tänavu ligi 33 – toim.) Jagamine tehti Riigikogus, kus fraktsioonid reaalselt kogusidki kokku oma liikmetelt muudatusettepanekud ja esitasid need rahanduskomisjonile. Sel korral toimus aga asi hoopis teistmoodi. Enne eelarve Riigikokku saatmist otsustati kuuldavasti viia ellu projekt “bazooka”. Et ikka enne valimisi igale poole ja palju,” rääkis Kalle Palling Reformierakonnast.

“Kolme koalitsioonierakonna vahel ja väidetavalt ka Vabaerakonna ning EKRE vahel otsustati jagada hinnanguliselt 25 miljonit eurot ja Riigikogus veel lisaks 7,5 miljonit eurot. Sellist rahajagamist pole varem olnud ja seetõttu on ka loogiline, et nende summade kõrval meie fraktsioonile lahkelt pakutud 300 000 ca 33 miljoni euro kõrval oli lihtsalt “huvitav” pakkumine, millest me lahkelt loobusime,” lisas Palling.

“Mina ei ole kunagi toetanud katuserahade süsteemi, kuna regionaalsete toetuste asemel tuleks tõsta valdade tulubaasi, mis võimaldaks valdadel ise otsustada, mida rahaga teha. Siiski oleme olukorras, kus süsteem veel kahjuks eksisteerib ning sellises olukorras tuleb teha raske otsus nagu poliitikas ikka,” rääkis Madis Roodla SDE-st.

“Oleme teinud omalt poolt head valikud, kuhu raha suunata, aga kindlasti peab tulevikus tõusma KOV-ide tulubaas ning vallad peavad ka ise aktiivselt arendama elukeskkonda ning noorte tagasimeelitamiseks tuleb kõvasti pingutada ja teha korda kinnisvaraturg, kus on ilmselgelt turutõrge,” lisas Roodla.

Kabala saab viimase Raikküla piirkonnana avaliku mängu- ja treeningväljaku

Siim Jõgis

Endise Raikküla valla viimase asulana saab Kabala avaliku mänguväljaku ja väljõusaali. 20 000 eurot selle rajamiseks andis riigieelarve katuseraha kaudu Sotsiaaldemokraatlik Erakond.

Mänguväljaku ja väljõusaali projekti vedaja Tiia Sõber ütles, et seda on Kabalas oodatud pikka aega. Samale projektile loodeti investeeringut saada ka Rapla valla kaasava eelarve kaudu, ent toona jäadi napilt joone alla.

Rajamise käigus pannakse üles atraktsioone nii lastele kui ka täiskasvanutele. Ette on nähtud näiteks vedrukiik, ronimispüramiid, tasakaalurada ning kolm erinevat välitrenaažööri. Tiia Sõber rääkis, et Kabalasse on plaanitud samasugused trenaažöörid, nagu on näha Valtu teeristis või Kehtnas. Millal selle kõige ehitamiseks läheb, seda ei osanud Sõber veel öelda. Loomulikult on selge, et selleks tuleb ära oodata soojad ilmad.

Mänguväljak ja väljõusaal rajatakse Kabala spordimaja ning jalgpalliväljaku lähedusse. Tiia Sõber tõdes, et seni on Kabala viimane endise Raikküla valla piirkond, kus sellist mänguväljakut veel ei ole. “Loomulikult lootsime saada toetust Rapla valla kaasava eelarve kaudu, aga seal jäime esimesena joone alla,” sõnas Sõber. Ta avaldas lootust, et ehk saab selle avada juba 2019. aasta suvel, et siis minna järgmisele sügisele vastu uue mängu- ja treeningväljakuga.

Lisaks sellele projektile laekub Rapla valda veel riigieelarvest jagatud katuseraha. Erakond Isamaa andis 10 000 eurot Rapla lasteaiale Pääsupesa mööbli soetamiseks. Lasteaia Pääsupesa kolimine uutesse ruumidesse Kellukese lasteaia on olnud avalikkuse silme all juba mõnda aega ning ka jagatud 10 000 eurot on sellega seotud.

Rapla valla haridusnõunik Tiina Roosimägi selgitas, et selle raha eest soetatakse mööblit Kellukese lasteaeda üle viidavatele erirühma lastele. Nende rahaliste vahenditega kaetakse laudade, toolide, kappide, riulite ja voodite soetamine. “Praegu on neil Pääsupesas kasutuses väga vana mööbel,” sõnas Roosimägi.

“Kriitikud on kriitilised siis, kui nad ise kaasa rääkida ei saa,” ütles Heiki Hepner Isamaast. “Eriti häälekalt kritiseerib nüüd Reformierakond, kes 17 aastat seda rahuliku südamega kasutas. Meenub üks juhtum ka varasemast ROL-i laua tagant (kui meid oli veel 10 valda ümber laua), kus üks vallajuht (ei olnud ei Isamaast ega RE-st) ei hoidnud tuld ja tõrva kokku katuseraha jagamise kohta. Aga kui sai teada, et tal on ka võimalus katuseraha saada, leidis küllalt põhjuseid, miks seda vastu võtta. Minu meelest on selline kriitika silmakirjalik,” nentis Hepner.

“Muidugi võiks kaaluda, kuidas regionaalsete investeeringute rahastamist paremini korraldada. Kõige parem oleks, kui suurendataks omavalitsuste rahastusmudelit nii, et see raha oleks KOV-idel olemas ja KOV-id saaksid ise otsustada. Teine alternatiiv on omavalitsusliitude kaudu kokkulepete sõlmimine, nn kunagine RIP (riiklik investeeringute programm),” lisas Hepner.

Kaiu perearst võib saada paremad ruumid

Helerin Väronen

Rapla vallavalitsuse istungil on detsembri alguses arutatud Kaiu perearsti vastuvõtu kolimist praegustest lasteaiaruumidest endisesse vallamajja, praegusesse teenuskeskusesse.

Nii Kaiu osavallakogu kui ka vallavalitsus on ettepanekut toetanud. Kaiu piirkonnajuhi Agnes Kurvitsa sõnul on kolimise idee küll hetkel toores, praegu käivad läbirääkimised terviseametiga, et teada saada, kas sealtpoolt antaks üldse pakutavatele ruumidele roheline tuli.

Perearst Kalle Porosoni sõnul oleks uute ruumide saamine asula keskel väga positiivne. Siis oleks nad inimestele lähemal ning saaksid ka endale ehk sobilikumad ruumid. Praegused tingimused ei vasta määrasele, mis neid tingimusi reguleerib. Porosoni lisas, et nad on liigutatud, et vald on neile sellise pakkumise teinud ja tahab nende teenuse pakkumist parendada. Inimestele lähemal olek on oluline ja seda soovi on inimesed ka ise väljendanud.

Terviseameti Raplamaa inspektor Ellen Villig kinnitas, et sel teemal on nendega ühendust võetud. Hetkel tegeleb osavallakogu ruumide korrastamisega ja pärast seda saavad nad esitada vajalikud dokumendid ning terviseamet hakata asja edasi menetlema.

Üleskutse tõi nähtavale vanu fotosid, mälestusi ja ka armastuskirju

Mari Tammar

Oktoobris, kui Rapla linn sai 25-aastaseks, kuulutas Rapla keskraamatukogu välja mälestuste kogumise projekti “Enne, kui Raplast sai linn”, et jäädvustada Rapla ajalugu enne linnastaatuse saamist 1930-ndatest 1980-ndateni. Aasta lõpuks oli raamatukogu üleskutsele vastanud kirjalike töödega 9 inimest, lisaks oli raamatukoguni jõudnud vanu fotosid, dokumente ning üks romantiline kirjavahetus 1920-ndate aastate lõpust.

“See 9 inimest on tinglik, sest üks töö, mis meile tuli, sisaldas kolme inimese mälestusi. Üks inimene tegi ka kaks eraldi tööd,” rääkis projekti eestvedaja Urve Ellandi. Fotod on tänaseks digiteeritud ja mõte on nii fotod kui ka laekunud mälestused panna Rapla keskraamatukogu kodulehele. “Raplas muuseumi ei ole, aga kuskilt otsast peab ju keegi midagi hoidma, sest äkki muuseum tekib. Muuseum ja raamatukogu on oma loomult erinevad, aga mingit ajaloolist materjali me siiski kogume, et oleks mingi alus, mille pealt saaks ehk kunagi midagi tekkida,” selgitas Ellandi.

7. veebruaril on Rapla keskraamatukogus ka tänuüritus neile, kes kaastööd on teinud, ning seal tutvustatakse ka Rapla alevi- ja linnarahvale ning ajaloo huvilistele üleskutsega kogutud materjali. “Loeme katkendeid ja vaatame pilte,” räägis Ellandi eesootavast sündmusest.

Kohatasu tõuseb pärast hinnatõusu Kabala lasteaias 60%.

Foto: SIIM SOLMAN

Lasteaia kohatasu teeb Kaius ja Raikkülas suure hüppe

Lasteaia kohatasu võib koolieelse lasteasutuse seaduse järgi olla kuni 20% Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alam-määrast.

Helerin Väronen

Nii suurt protsenti enamikus lasteaedades siiski ei ole. Seoses aasta alguses toimunud miinimumpalga tõusuga 540 euron, tuleb lapsevanematel lasteaia kohatasuna maksta sellest aas-

tast suurem summa.

Rapla valla üheksast lasteaiaast oli seniajani Kaiu lasteaias Triinutare ja Raikküla Kabala lasteaia-põhikooli lasteaia kohatasuks kindlaks määratud summa. Rapla valla eesmärk on aga pärast valdade ühinemist erinevad määrad ühtlustada ja sama tehti ka valla lasteaedade kohatasudega, nii et Kaiu ja Raikküla piirkonna väikelaste vanemad peavad alates 1. septembrist lasteaedadele rohkem maksma. Varem oli Kaius kohatasu 12 eurot ja Raikkülas 13 eurot.

Detsembris välja antud määru-

se “Vanemate kaetava osa määra kehtestamine koolieelsetes lasteasutustes” järgi maksavad kõik lasteaiad, peale Rapla Kellukese (ujula tõttu 8%) kohatasuks 6% miinimumpalgast, mis teeb summaks 32.40. Seega on kohatasu hinnatõus Kaiu lasteaias peaaegu 63% ja Raikkülas 60%. Juuru lasteaias Sinilill aga langeb kohatasu protsent, varem oli see seal 6,5%.

Raikküla piirkonnajuht Anne Leht sõnas, et neil küll osavallakogu pole, kellega ta oleks saanud seda teemat arutada, kuid ta rääkis sellest nii lasteaia hoolekogus, koolis kui ka osa

lastevanematega eraldi. Leht sõnas, et ei saa küll öelda, et lapsevanemad oleksid olnud väga leplikud hinnatõusu osas, kuid nad saavad aru, et see on vajalik. Nii Kaiu kui ka Raikküla puhul olid kohatasud pikka aega fikseeritud. Kohatasu tõus aga võimaldab nüüd tõsta ka kasvatajate palkasid, nii et ka need oleksid vallas ühtlased.

Kuna kohatasutõus rakendub septembrist, on lastevanematel aega selle mõttega harjuda. Koos hinnatõusuga rakenduvad aga siis ka kohatasu soodustused neile, kel käib kaks või enam last koolieelses õppeasutuses.

Kaiu ja Raikküla noortetoad ühinevad Rapla noortekeskusega

Helerin Väronen

Kuigi Rapla vallavalitsuse detsembrikuu istungil oli ühe päevakorrapunktina kirjas, et moodustatakse komisjon Raikküla valla avatud noortekeskuse ja Kaiu noortetoad tegevuse lõpetamiseks, ei tähenda see, et noorte kooskäimiskohtade tegevusele tõmmataks reaalselt kriips peale.

Juriidiliselt küll lõpetasid Raikküla ANK ja Kaiu noortetuba oma tegevuse iseseisva asutusena, kui nad 1. jaanuarist

liideti Rapla avatud noortekeskusega. Ümberkorralduste käigus muutus Rapla avatud noortekeskuse nimi Rapla valla avatud noortekeskuseks.

Kaiu piirkonnajuht Agnes Kurvits sõnas, et tegemist on puhtalt formaalsusega, mis tehti selleks, et tagada pärast valdade ühinemist terves piirkonnas juhtimiskvaliteedi ühtlane tase. Rapla noorsootöötaja Helen Hints lisas, et seniajani on noortekeskustel ja -tubadel puudunud ühised arusaamad, nende tase ja

suunad on olnud erinevad.

Hints kinnitas, et kõik töötajad ja lahtiolekuajad jäävad samaks. Nii Kaiu kui ka Raikküla noortetubade juhatajatele tehti ettepanek hakata kohalikuks noorsootöötajaks ja mõlemad võtsid pakkumise vastu. Palgas nad ei kaota ning paberitööd jääb neil vähemaks, nii et nad saavad rohkem keskenduda tööle noortega. Senini on koostöö toonud vähemalt Kaius positiivset vastukaja ja Hints loodab, et see ühinemine muudab noorsootöö

kvaliteedi terves Rapla vallas paremaks.

Rapla valla avatud noortekeskuse juhataja on Geio Rüütalu, kes sõnas, et dokumentidega tegelemine ja paberimajandus jääb tõesti tema teha ja teised töötajad saavad seetõttu tegeleda rohkem noortetöö sisulise poolega. Lähemalt sellest, mida ühinemine paremaks või kellelegi raskemaks teeb ning milline on see visioon, mille poole koos noortetubadega püüdlema hakatakse, Rüütalu veel ei rääkinud.

Apteekekrid:

Kiiresti terveks ei saa, vahet pole, mida sa sisse võtad

Foto: photomakers.org

Seoses muutlike ilmade ja värskelt alanud aastaga külastasime Raplamaa apteeke ja tundsi-me huvi, mis muredega inimesed pöörduvad ja kuidas kiiresti terveks saada. Küsimustele vastasid apteekekrid: Palmi (Rapla Benu Apteeke), Stella (Rapla Euroapteek), Eva (Rapla Aphoteka apteeke), Karina (Kohila Südameapteek) ja Valli (Märjamaa Aphoteka apteeke).

Mari Tammar

Mis muredega inimesed praegu põhiliselt apteeki pöörduvad?

Kõik apteekekrid, nagu arvata oli, ütlesid nagu ühest suust, et kõige aktuaalsemad on ikka külmetuse ja viirustega seotud põhjused – köha, nohu ja palavik. “Viirushaigusi on palju liikvel. Köha ja nohu on see kõige põhilisem, millega inimesed tulevad. On nii üldised külmetusnähud, aga on ka päris grippi,” kommenteeris Rapla Apotheka farmatseut Eva.

“Kui on viirused ja inimeste immuunsüsteemid on nõrgad, siis hakkab ka külm inimesele paremini kinni,” nentis Benu apteeker Palmi.

Mida apteeker soovib, kuidas kiiresti terveks saab?

“Kiiresti ei saagi terveks, kiiresti jääda ainult haigeks,” nentis Märjamaa Südameapteegi apteeker, kellel polnudki pikemalt aega vestelda, sest järjekord oli ukse taga.

“Kiiresti kahjuks ei saa terveks. Köhad ja nohud on sellised, mida kiiresti ravida ei saa. Vahendid, mida me pakume, on leevendamiseks, nad nõuavad oma aja. Nohuga on ikka nii, et kellel on ta seitse päeva, kellel on ta kaks nädalat - inimesed on hästi erinevad. Köha samamoodi. Mõnel läheb ta nädalaga üle, aga mõni köhibki kaks kuud. Sellist imerohtu ei ole, et võtan ja kohe on läinud see nohu või köha,” rääkis Eva Apothekast.

“Ikka läheb nädal aega, vahet pole, mis sa võtad,” nentis ka Stella. “Köhale on ikka hea köharohi. Nohule mina isiklikult eelistaks tabletravi või siis meresoola. Toimeainega erinevaid spreisid ei tasu väga intensiivselt kasutada, sest nädala ajaga neid kasutades võib tekkida sõltuvus ehk vastupidine reaktsioon, et nina limaskest vajabki kogu aeg spreid,” selgitas Stella.

“Tuleb puhata ja aeg maha võtta, mitte koormata oma keha veel juurde. See on kõige tähtsam. Ja soojad teed ja sümptomite ravi,” soovitas Kohila Südameapteegi farmatseut Karina.

“Kõige kiiremini mõjub rahu ja voodirežiim,” arvas ka Märjamaa apteeker Valli.

“Kõige lihtsam on haigust ennetada,” ütles aga Benu Apteeker Palmi. “Selles osas on kõige tõhusam pesta käsi, et takistada viiruste levimist, ja võimalusel värskes õhus liikuda. Kui inimesel palavikku ei ole, vaid on kergelt külmetunud, siis võib alati õues värsket õhku hingata, see on igaljuhul hea,” soovitas Palmi.

Kui populaarne on vanaema tarkus, ravimtaimed ja loodusmeditsiin?

“Kahte leeri inimesi on. On neid loodusravi usku, kes tahavad võimalikult looduslike asju saada, nii ravimtaimeteid kui ka köharohtu ravimtaimede baasil, aga on ka teist tüüpi inimesi, kes ütlevad kohe, et ma mingit ravimtaime jama ei taha, ma tahan ikka seda, mis toimib,” rääkis Aphoteka farmatseut

Eva. Benu apteeker arvas samuti, et inimesed jagunevad pooleks: “On viiskümmend protsenti neid, kes eelistavad taimset, ja viiskümmend neid, kes keemilist ravimit.”

Seevastu Euroapteegist öeldi, et võib-olla ainult 25% tahavad ravimtaimede baasil midagi: “Enamik tahab Coldrexe ja Theraflusid, mis kiiresti mõjuvad.”

“Selline loodusravi ei ole küll ülekaalus, aga ostetakse ka neid tooteid, ka näiteks sinepijalavanni jaoks sinepulbrit,” rääkis Karina Kohila Südameapteegist.

Aga üldiselt olid apteekekrid ühte meelt, et vanaema tarkus ei ole kuhugi kadunud ja ravimtaimeteid, eriti köhateed, ostetakse usinalt.

Kui palju praegu vitamiine võetakse, kas on hooaeg?

“See vitamiinide võtmine on aasta läbi populaarne teema,” rääkis apteeker Palmi ja lisas, et praegu on enam levinud D-vitamiini võtmine, kuna sellest ka meedias rohkem räägitakse, ning külmetushaiguste puhul on abiks C-vitamiin, mis aitab kergemini läbi põdeda või haigust ennetada.

“Soovituslik on multivitaamiinkuuri teha kaks korda aastas – kevadel ja sügisel. Aasta ringi iga päev multivitaamiinide võtmist meie ei soovita. Siis harjub organism sellega, et väljastpoolt kogu aeg midagi antakse ära ja ise ei omastagi enam toidust,” rääkis Aphoteka farmatseut Eva.

Üldiselt olid aga kõik apteekekrid üksmeelel, et praegu on sobilik võtta just D- ja C-vitamiini.

On aasta algus, kas on näha ka seda, et inimesed pöörduvad teie poole mingitest uusaasta lubadustest tingitult? (Näiteks kaalu langetus vms.)

“Üksikud sellised näited on olnud küll, näiteks suitsetamisest loobumise preparaate

vastu on huvi tuntud. See on hea uusaasta lubadus suitsetamisest loobuda. Aga kaalu langetus muutub aktuaalsemaks siis, kui natuke soojemaks läheb ja rannahooaeg lähemale tuleb,” rääkis Benu apteeker

Palmi.

“Praegu on veel natuke vara, aasta on värskelt alanud, aga varasemate aastate põhjal võib öelda, et aasta alguses on endale antud lubadustega seotud pöördumisi küll - kes

hakkab sporti tegema ja tahab sinna juurde midagi toetavat, kes teeb detoxi puhastuskuuri, kes jätab suitsetamise maha ja tahab ka selliseid abivahendeid,” kommenteeris Eva Apotheka apteegist.

Säästukaardiga
08.01–21.01

Pakkumised kehtivad
Coop Maksimarketites ja Konsumites

Beebitoidud - Põnn, Muuti, Hipp, Aptamil

PÖNN 4K ÖKOLOOGILINE PÜREE 100 g mango, pirni Экологически чистое пюре 1:25 095 9.50/kg	PÖNN 4K MUSTIKAMEHU 240 ml Сок с мякотью 1:59 + pant 0.10 125 5.21/l	MUUTI 6K ÖKOLOOGILINE PÜREE 110 g banaan-õun-mustikas, pirn-vaarikas-banaan, banaan-virsik-mango riisivalguga Экологически чистое пюре 1:25 089 8.09/kg
HIPP BIO PÜREE 220 g 8K aedviljad riisi ja vasikaliha, 1A juurviljapüree loomaliha, 1A aedviljapüree kalkuniliha ja riisiga Пюре 1:79 139 6.32/kg	HIPP BIO HEAD ÖÖD 6K KAERA-ÕUNA PIIMAPUDRUPULBER 250 g Смесь для приготовления молочной каши 3:59 269 10.76/kg	HIPP 2 BIO COMBIOTIC 6K JÄTKUPIIMASEGU 450 ml Сухая молочная смесь 1:99 159 3.53/l
HIPP BIO 6K BEEBIKÜPSIS 150 g Печенье 2:19 175 11.67/kg	APTAMIL KINDER-MILCH 4 24K JUUNIORPIIM 800 g Молочная смесь 1:99 999 12.49/kg	

Lutid ja joogipudelid - Avent

AVENT SOFT SILIKOONLUTT 2 tk 0-6 kuud poiss, tüdruk; 6-18 kuud poiss, tüdruk Силиконовая соска 8:95 549 2.75/tk	AVENT CLASSIC TILAGA JOOGITOPS 6K+ 200 ml roosa, roheline Стаканчик для напитков с носиком 6:49 415
--	--

MISS ei pea olema ainult ilus, vaid ka intelligentne

Raplamaa 25. missikarusell on täie hooga käima läinud. 3.-4. jaanuaril oli missilaager, kus missiks pürgivatele neiuks toimusid nii tantsu- kui ka kõnnitunnid, õpiti tundma toitumis- ja etiketireegleid ning kohtuti videotiimi ja eelmise aasta kandidaatidega.

Mari Tammar

Piilusid misside tantsutundi ning kohtusin nendega loengus, kus rääkisid neile sellest, kuidas suhelda meediaga ja miks on meedia jälgimine üldse oluline. Ühtlasi panin proovile selle, kui hästi on missid ühiskonna eluga kursis.

Sa pead olema midagi rohkemat, kui sa oled

“Väike puus, suur puus, väike puus, suur puus,” luges tantsutreener Brita hetkel, kui me fotograafia tantsusaali astusime. Tantsutrenn toimus Rapla kultuurikeskuse saalis, mis oli küllaltki jahe ning misside paljaid käsivarsi nähes tulid endalegi külmavärinad peale.

“Küll me need puusad teil tööle saame,” ütles treener Brita optimistlikul häälel. Oli näha, et osa tüdrukuid tundis end puusa nõksutades päris mugavalt, teised kohmetumalt. “Harjutage juba sisse, et sirutate end päka peale üles,” rääkis tantsutreener sellest, et õpitavat tantsu tuleb võistlusel esitada hoopiski kontsakingadega, “ja põlved peavad olema otse, mitte jalad laiadi, ja oluline on, et kogu aeg puus töötaks.”

Noor JJ-streeti tantsutreener Brita Kikas oli väga nakkava energiaga, nii et tekkis endalgi soov tantsima hakata, ja tegingi mõned tantsusammud kaasa. Õpitav kava on Vogue'i stiilis, milles on pisut ka kabaree ja burleski mõjusid. “Vogueingut iseloomustavad modellilikud poosid ja konkreetsed nurgelised ning jäigad käte ja jalgade liigutused ning paigutused. Selle tantsustiili juured on pärit vanglast ning inspiratsiooni on see saanud, nagu nimigi ütleb, moeajakirjadest ja sealhulgas

ka Vogue'ist,” võib selle tantsustiili kohta lugeda JJ-streeti kodulehelt.

“Kõik algab nelja poosiga. Kõik poosid peaksid olema ekstra naiselikud, ilusad ja suured ja see kõik peaks välja nägema hästi fäänsi,” kirjeldab Brita seda, milline peaks olema lõpptulemus. “Te peate andma endast 100%. Sa pead olema nii *bad as* kui võimalik. Sa pead olema midagi rohkemat, kui sa oled, ja kui seda emotsiooni ei ole, tuleb see tekitada,” rääkis Brita sütitavalt sellest, mis energiaga tuleks seda tantsu tantsida. Tüdrukud olid esialgu veel häbelikud, tegid kõik sammud püüdlult järele, ent emotsiooni veel polnud - mis on ka mõistetav, sest tantsu õppimist alles alustati.

Suurem osa missiks pürgijatest on tantsimisega varem tegele- nud, on üks-kaks tüdrukut, kelle jaoks on see uus väljakutse, aga just uute kogemuste järele ongi tüdrukud missikarusellile tulnud. Nad nimetavad konkursile tulemise põhjustena soovi saada juurde julgust, uusi tutvusi ja kogemusi, parandada enesehinnangut ja saada enesekindlamaks. Põhilise hirmuna töid tüdrukud välja avaliku esinemise suurel finaalsoostlusel.

Panime missikandidaatide teadmised proovile

Enne meedialoengut kohtus tüdrukutega toitumisinõustaja Liina Raidoja. Kuulsin tema loengu lõpuosa. “Püüdke vähemalt 7-8 tundi öösel magada. Selle missikaruselli juures on oluline, et te ka puhkaksite. Ja sina hakka sööma,” viitas Liina ühele tütarlapsel, kes tunnistas, et hommikuti ta enamasti süüa ei jõua.

“Söömise puhul on oluline kellaegadest kinnipidamine.

Smuuti valmistamine ei võta hommikul kuigi palju aega,” rääkis Liina ja soovitas vahetada süüa puuvilju, mitte töödeldud toitu. “Soovin teile palju tervist ja energiat ja omavahelisi häid suhteid,” võttis Liina oma loengu kokku.

Siis astusin tüdrukute ette mina ja palusin neil end tutvustades öelda ka seda, millist meediat nad on harjunud tarbima. Enamasti nimetasid tüdrukud Postimeest, Delfit, Õhtulehte ning ka Rapla Teatajat ja Raplammaa Sõnumeid.

Siis rääkisid neile sellest, millisel viisil võib ajakirjanik nende poole pöörduda (telefonitsi, meili teel või kontaktintervjuu kaudu). Ühtlasi rõhutan, et kui küsitakse isiklikke küsimusi, näiteks perekonna, poiss-sõprade või rinnaümbermõõdu kohta, on neil alati õigus vastamisest keelduda, samuti on neil alati õigus valida ajakirjanikuga suhtlemiseks enda jaoks sobiv aeg ja koht.

Et aga missidele ja ilusatele tüdrukutele üldiselt lähenetakse sageli eelarvamusega, et nad on rumalad, peaksid nad olema valmis tõestama vastupidist. “Miss ei pea olema ainult ilus, vaid ka intelligentne. Ma ei pea selle all silmas, et te peaksite oskama hästi matemaatika, keemia ja füüsika ülesandeid lahendada, aga te peaksite oskama ennast väljendada ja te peaksite olema kursis sellega, mis maailmas toimub. Seejuures on suureks abiks, kui te jälgite meediat – nii Eesti kui ka maailma uudiseid, aga ka Raplammaal toimuvat.

On oluline, et te teeksite Raplammaa kohta mingid põhilised asjad selgeks, sest kui teid valitakse Raplammaa missiks, siis te esinate Rapla maakonda,” rääkisid neiuks ning tegin seejärel neile väikese viktoriini, et saada aimu, kui hästi nad praegu maailma ja Raplammaa asjadega kursis on (vt küsimusi artikli kõrvalt). Suurema osa küsimustega jäid tütarlapsed hätta, ent seda, kes on Pärt Uusberg ja Tõnis Blank, nad siiski teadsid.

Seejärel keerasin vinti pisut juurde ja tegin iga tüdrukuga lühikese individuaalse intervjuu. Esimesena küsisin seda, miks ta

Missikandidaat Anette Tammik (esiplaanil) unistab suurtest lavadest.

Tants algab nelja suure poosiga. Selleaastases tantsukavas on palju individuaalseid liikumisi, kus missikandidaadid saavad näidata oma loovust.

missivõistlusele tuli ja millised on tema ootused ja hirmud. Teiseks esitasin aga mõne riukaliku küsimuse päevapoliitika kohta, millele vastamine eeldas pisutki teemaga kursis olemist.

Lisaks küsisin kõigilt neiudelt seda, kas nad osaleksid missivõistlustel, kui seda korraldaks Donald Trump, sest Trump on teatavasti korraldanud Miss Universumi valimisi. Üks missidest oli pisut kõhklev, kuid ülejäänud olid seisukohal, et osaleksid küll – eriti kui tegemist oleks Miss Universumi valimisega.

“Ma arvan, et ma osaleks, sest Miss Universum on nii laiahaardeline võistlus ja sealt edasi kontakte saada oleks väga lihtne.

Ma arvan, et iga tüdruku unistus on saada kuulsaks modelliks välismaal, Victoria's Secreti showle või mis tahes suurtele moeshowdele, aga et sinna saada, tuleb paista silma ja ma arvan, et see üritus on parim tee selleks,” kommenteeris Anette.

Kuigi missikandidaatide teadmised päevapoliitikast ja Raplammaast olid ehk pisut tagasihoidlikud, jätsid nad siiski armsa mulje. Loodetavasti annab missikarusell neile palju julgust ja eneseväljendamise oskust juurde ning kui nad 6. aprillil lõppvõistlusel lavale astuvad, näeme seal säravaid ja enesekindlaid neide, kes ka küsimuste ja vastuste voorus hätta ei jää.

Neid tulid konkursile, et saada juurde enesekindlust ja esinemisjulgust.

Fotod: SIIM SOLMAN

Missikandidaadid vastavad

Anette, mis sa arvad, kas Suurbritannia peaks Euroopa Liidust lahkuma?

Ei, sest mida suurem on Euroopa Liit, seda suurem on kokkuhoidmine, kokkukuuluvus Euroopa Liidus.

Age, sina oled pärit Märjamaalt. Mis sa arvad, kas Märjamaa vallavanema Villu Karu umbusaldamine oli põhjendatud?

Ma ei oleks teinud nii suurt numbrit sellest.

Sinu arvates oli siis vale, et umbusaldust avaldati?

Jah.

Leandra, kui sa mõtled kollavestide meeleavaldustele Prantsusmaal, siis kumma poolt sina oled, kas kollavestide või valitsuse poolt?

Ma ei oska vastata sellele küsimusele.

Kaisa, kas sinu arvates tegi Riigikogu õigesti, et võttis vastu ränderaamistiku?

Tegelikult ei teinud, sellepärast, et Eesti riik natukenegi võiks arvestada sellega, mida soovivad Eesti inimesed.

Sina arvad siis, et see rändelepe ei ole Eestile kasulik?

Ei ole.

Miks?

Sest Eesti riik ei aita isegi enda vaesemaid peresid nii palju, kui nad aitaksid neid inimesi, kes siia rändelepingu raames tuleksid.

Gerda, milline peaks sinu arvates olema Eesti alkoholiaktsiisi poliitika?

Ma isiklikult ei tarbi alkoholi nii palju, et see aktsiis peaks olema madal. Minu jaoks ei loe see. Ma ei saagi aru, miks inimesed nii vaenulikud selle suhtes on, et seda tõsteti.

Elišabeth, mis oli sinu jaoks president Kersti Kaljulaidi aastavahetuse kõne põhiline sõnum?

Ma ei oska sellele küsimusele vastata, sest ma ei kuulanud seda kõnet.

Merilin, USA-s on juba mitmendat nädalat osa valitsusasutuste tööseisak. Mis sa arvad, kas demokraadid peaksid andma Donald Trumpi nõudmistele järele?

Ei tea, pigem mitte.

Kas sa tead, mis nõudmised need on?

Ma ei ole sellega nii hästi kursis.

(Trump tahab 5 miljardit eurot, et ehitada Mehhiko piiri äärde Trumpi müüri.)

Laura, kas vabariigi valitsus tegi sinu arvates õigesti, et lõpetas tselluloositehase eriplaneeringu?

Mina isiklikult arvan, et see oli õige tegu, sest ma ei pooldanud tselluloosivabriku projekti, et seda ehitataks. Sest nii palju kui ma lugesin selle vabriku kohta, siis ma leian, et see oleks looduse jaoks väga kahjulik ja inimestele ka kindlasti väga häiriv. Nii et ma ei poolda seda.

Missidele tehtud viktoriin.

Vaata järele, mitut vastust oleksid sina teadnud.

1. Kes on Theresa May?
2. Kes on Eesti kultuuriminister?
3. Mitu valda/omavalitsust on Rapla maakonnas? Nimeta.
4. Mida tähistab lühend ROL?
5. Kes on ROL-i esimees?
6. Kes on see Raplast pärit näitleja, kes mängis filmis "Eia jõulud Tondikakul" Eia isa?
7. Kes on Pärt Uusberg?
8. Kes on Emmanuel Macron?
9. Mis organisatsioon on lühendi taga RAEK?
10. Kes on Tõnis Blank?

Vastused
1. Suurbritannia peaminister 2. Inderk Saar 3. Neli - Rapla, Märjamaa, Kohila, Kehna 4. Raplamaa Omavalitsuste Liit 5. Heiki Hepner 6. Prit Voigemast 7. Hellihoja ja koorjuht 8. Prantsusmaa president 9. Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus 10. Rapla kesklinna kooli direktor ja viimane Rapla maavanem.

30 aastat esimesest missivõistlusest Raplamaal

Ehkki tänava tähistatakse Raplamaa missivõistluste 25. aastakäiku, toimus Raplamaa esimene missivõistlus tegelikult juba 1989. aasta 5. märtsil Kehna sovhoostehnikumi saalis, nii et tänava võiks tähistada ka 30 aasta möödumist esimesest missivõistlusest Raplamaal. Tõsi, vahepeale sattus aastaid, kui sündmuse järjepidevus katkes, kuni 1995. aastal alustati uuesti ja nüüd on korraldatud võistlust igal aastal. Žürii, mida 1989. aastal juhtis Ülo Vooglaid, otsustas, et kõigi aegade esimeseks Raplamaa missiks tituleeritakse Triin Arakas. Lavalist liikumist õpetas tol aastal missidele Urve Pregel ning tantsimist juhendasid Rauno ja Kristiina Ilo. Saali kujunduse eest hoolitsesid Silvi Ojamuru ja Aime Kure ning lava ehitasid tehnikumi ehitusmehed. Neid ja teisigi fakte esimese missivõistluse kohta võib lugeda Tõnis Tõnissoni raamatust "Ükskord me võidame...".

Tantsuõpetaja Brita palus tüdrukutel võtta pikkusejärjekorda ja tuli välja, et tüdrukud on väga ühtlase pikkusega.

Sassi puhul peab paika vanarahvatarkus: "Kes teeb, see jõuab."

Aleksander Ivask,

Kehtna inimestele tuntud kui lihtsalt Sass

"Null üks, põleb mets, räägib Ots, Saku sada üks." Sellise fraasi pidi Aleksander Ivask (70) edastama telefoniga oma esimesel tuletõrjevõistlusel võimalikult kiiresti ning ilma ühtegi sõna segamini ajamata. See võistlus toimus 1965. aastal Sakus, ent perfektselt püsib see fraas Ivaskil meeles veel praegugi, 54 aastat hiljem. Sel hetkel ei osanud ta tõenäoliselt veel aimata, kui suur osa tema elust saab olema vabatahtlikul päästel.

Siim Jõgis

Möödunud aasta viimasel päeval tõmbas ta joone alla oma vabatahtliku päästja karjäärile, mis vältas 46 aastat. Alguse sai see 1972. aastal, kui ta juba Kehtnas elas. Oma esimesel võistlusel Sakus oli ta osalenud lihtsalt huvilisena, kui tädimees teda sinna kutsus. Aga eelmise aasta lõpus toimus Ivaski jaoks üks oluline sündmus veel. 30. detsembril sünnitas tema noorim tütar

Anu poja, kes oli Ivaskil juba kümnes lapselaps.

Koos abikaasa Virvega on ta üles kasvatanud neli tütart. Lapselapsed jagunevad võrdseks – viis tüdrukut ja viis poissi. Ivask rääkis, et kui lapsed külla tulevad, on kodu nii rahvast täis, et isegi raske on liikuda. Küll aga meeldib neile mängida vanaisaga lauamänge. "Alles eile õhtul mängisime Eesti mängu," sõnas Ivask.

Kehtna vahel teatakse Ivaskit paremini hoopis hüüdnime kaudu. Ta ütles, et terve elu

on teda Sassiks kutsutud. Sama nime sai 31. detsembril tema auks ka Kehtna päästeteenistuse kustutusauto. Pärit on Ivask hoopis Lääne-Virumaalt. Vihula mõis, Sagadi mõis ja Haljala – need on kõik osa tema lapsepõlvradadest. Tihedat sidet tunneb ta selle piirkonnaga tänini. “Kui suviti sinnakanti satume, käime need kohad läbi. Kooli kokkutulekutel olen ka käinud,” rääkis ta.

Abikaasa Virve on pärit Eesti läänerannikult, Pärnumaalt ning kokku said nad just siin Kehtnas. Esmakordselt tuli Ivask Kehtnasse 1971. aastal, ent püsivalt jäi siiakanti 1975. aastal ning siis peeti Virvega ka pulmapidu. Pikalt on Ivask töötanud bussijuhina, seda nii sovhoosis kui ka toonases pullijaamas (praegune Eesti Töuloomakasvatavate Ühistu). Lisaks läbis ta ohtlike ainete vedamise koolituse ning vedas autojuhina veeldatud lämmastikku. See oli ohtlik töö, nagu Ivask ka ise ükskord omal nahal koges.

“Mul oli kinnas natuke katki ja tilk lämmastikku läks naha peale, kohe tõmbas villi üles,” rääkis ta. Suuremaid õnnetusi tal õnneks ei olnud. “Sülitati kolm korda üle öla, aga õnneks mingeid õnnetusi ei juhtunud. Ohtlikke olukordi oli küll, kui keegi järsult ette sõitis,” rääkis Ivask. Lämmastikku vedas ta Kehtnasse nii Leningradist (praegu Peterburi), Kohtla-Järvelt kui ka Klaipedast.

Paljud Kehtna inimesed teavadki Sassi bussijuhina. Teiste seas sõidutas ta ekskursioonidele kooliõpilasi. Seda meenutas ta ise ning on ka teised öelnud, et õpilastele meeldis käia pikematel sõitudel just koos bussijuht Sassiga. Eks õpetajatele meeldis see ka, et ta oli kogu Eestimaa ning lisaks Leningradi ja Baltikumi nii läbi sõitnud, et kõik teed olid selged. Alati oli tal teada kõige otsem tee. “Olin pooleldi giidi eest ka, sest kõik kohad olid läbi sõidetud,” rääkis ta. Teinekord olid õpetajad juba arvestanud sellega, et Sassile pole mõtet öeldagi, kustkaudu sõita tuleb, ta teab ise nagunii kõige paremini.

Ivask meenutas, et ekskursioonidele viis ta õpilasi nii Lõuna-Eestisse, Saaremaale, Hiiumaale, Lätti kui ka Leningradi – kõik need piirkonnad olid talle tuttavad. Eriti muidugi Leningrad, sest selle külje all veetis ta kaks aastat Vene sõja-vaes. Ilma pikemalt mõtlemata laob ta ette ka aastaarvud: Vene kroonus oli ta aastatel 1967 kuni 1969. Tal vedas. Ivask kuulus esimesse aastakäiku, kellel tuli armees veeta kolme aasta asemel kaks. Seal omandas ta veel ühe oskuse, mis veel praegugi meeles püsib – sillaehitus.

Eelmise aasta kaitseväge paraadi ajal näidati äsjasoetatud tehnikat jõgede ületamiseks. Televiisori vahendusel vaadates tundis Ivask tuttava tehnika kohe ära. Sellesama valdkonnaga tegeles ta ju ise armees! Ivask kirjeldab ilmekalt, kuidas nende sildade paigaldamine toi-

mus ning kuidas vajadusel tuli jää sisse raiuda augud. Selline tunne tekib, et kui kaitseväel on vaja instruktoreid selle tehnika õpetamiseks ajateenijatele, võib Sassi appi kutsuda.

Juhtum Põlliku külas

Kuidas sai juba Kehtnas elades alguse Ivaski side vabatahtliku tuletõrjega? See lugu ulatub tagasi aastasse 1972. Toona otsiti noori mehi, kes oleksid valmis osalema tuletõrjevõistlustel. Vanemad mehed olid juba ees – Rossi Kalev, Rossi Lembit, Kask Arnold, Põdra Kalju, Juurup Uno, Raudsepp Väino. Noori mehi oli juurde vaja. “Mina, Raidi Ülo ja Raudsepp Raul olimegi need noored mehed, keda otsiti,” rääkis Ivask.

Nõukogude ajal peeti igal aastal Rapla rajooni meistri- võistlusi tuletõrjespordis. Kaks kangemat, kes alati üksteist üle tahtsid trumbata, olid Kehtna ja Kaiu. Kord oli üks peal ja teine all ning järgmine kord juba vastupidi. On märkimisväärne, kui selgelt on Ivaskil meeles aastakümnetetagused sündmused ja lood. Kas või seesama fraas, mis on välja toodud persooniloo alguses: “Null üks, põleb mets, räägib Ots, Saku sada üks.” Tegemist oli ühe osaga 4 x 60 teatevõistlusest. “Katsu sa seda fraasi öelda kiiresti ja nii, et ühtegi sõna segamini ei aja. Minul tuli see välja, aga mõni teine mees ajas segamini,” meenutas Ivask 54 aastat tagasi toimunud võistlust. Tol ajal oli ta kõigest 16-aastane.

Praegu elab Sakus Sassi vend. Tema juures vedeti koos ka hiljutine aastavahetus. 31. detsembri hommikul lõpetas Ivask Kehtna komandos oma viimase ametliku valve ning sealt sõitiski edasi Sakku. Sai tähistada kahte asja korraga – lapselapse sündi ning aastavahetust. 46 aastat kestnud vabatahtliku päästja karjääri jooksul on tulnud Ivaskil reageerida ligikaudu tuhandele tulekahjule ja muule sündmusele.

Kõige raskemad on tema sõnul need väljakutsed, millele on tulnud reageerida öösel ja une pealt. Kõigepealt tuleb riidesse saada ja siis komandosse joosta. On olnud nii väiksemaid kui ka suuremaid tulekahjusid. Kõige hullemad on vanad talumajad, mille puhul läheb vaja kõige rohkem veevarustust. Kui katuselune juba leekides on, siis on ikka väga raske sellest jagu saada. Tänapäeval tekitab raskusi ka see, kui tootmishoonetel või eramajadel on plekk-katus. Õnnetuse korral on päästjatel väga keeruline leekidele ligi pääseda. On ka vastupidiseid väljasõite – selliseid, kus sündmus ise ei olegi nii hull kui väljakutsest eeldada võis.

“Kõige viimane väljasõit oli mul ka sedasi, et jõudsin isegi Raplasse välja, kui öeldi, et abivägi võib tagasi pöörduda,” rääkis ta. Keskkooli tänaval

Alates sellest ajast on Ivask ära andnud 38,7 liitrit verd! See on vägagi tähelepanuväärne number, sest täiskasvanud inimese organismis voolab korraga neli kuni kuus liitrit verd.

oli kellelgi lihtsalt toit kõrbema läinud.

Kõigi nende aastate juures on olnud üksainus kord, kui tema kustutamise juures on inimene sisse põlenud. See juhtus Põlliku külas, endise Kaiu valla territooriumil, kui põles üks vana talumaja. Ivask meenutas, et väljas oli talv, väljakutse saabus kella üheteistkümnepaiku õhtul ning talumaja asus kõrvalises kohas. Kohalikud inimesed teadsid päästjatele rääkida, et seal sees elas üks inimene. Lagi vajus sisse ning hukku oli selle alla jäänud. Uurijad leidsid ta järgmisel päeval. See jäigi ainukeseks korra 46 aasta jooksul, kui Aleksander Ivaski väljakutse ajal põles inimene majja sisse.

38,7 liitrit verd

Ette on tulnud ka selline olukord, kus päästjad jõuavad tulekahjule kohale ning omanik avaldab soovi, et las see kuur põleb maani maha, ongi parem hiljem koristada. Ivask rääkis, et see on võimalik ainult omaniku kirjalikul loal ja tingimusel, et see ei ole ümbruskonnale kuidagi ohtlik. Üldjuhul seda siiski ei rakendata.

Selleks et teha päästja tööd, isegi vabatahtlikuna, peab olema heas füüsilises vormis. Ja Ivask seda ka on. Üks põhjus on see, et ta on pikki aastaid olnud veredoonor. “See 300-400 grammi

verd, mille sa ühe korraga ära annad, taastub paari nädalaga ning uus veri tuleb asemele,” rääkis Ivask. “See puhastab organismi ning nii oled ise ka tervem,” lisas ta. Alguse sai see juba 1967. aastal Nõukogude armees, kui veredoonorlus oli veel väga noor nähtus. Alates sellest ajast on Ivask ära andnud 38,7 liitrit verd!

See on vägagi tähelepanuväärne number, sest täiskasvanud inimese organismis voolab korraga neli kuni kuus liitrit verd. Kõik korrad, kui ta on käinud verd loovutamaks, on tal kirja pandud. Kapis seisavad tal ka doonorluse eest saadud medalid.

Suusatamine ja uisutamine

Üheks Sassi lemmikspordialaks on suusatamine. Kui väljas vähegi lund on, ei ole tal ükski talv suusatamises vahele jäänud. Kõik oma tütre on ta samuti suusatama õpetanud. Õnneks ei ole Paluküla rajad kodust eriti kaugel ning seal saab vajalikud ringid ära teha. Tavaliselt valib Sass pikema ja raskema raja. Siis on pärast treeningut hea tunne, et oled saanud end liigutada. Tõusud ja langused on Palukülas selleks parajad.

“Praegu ootangi, et tuleks paksem lumi maha ja saaks suusatama. Sel talvel polegi veel saanud minna,” rääkis Ivask. Huvi suusatamise ja uisutamise vastu sai tal alguse juba lapsepõlves. Sagadi koolis oli võimalus laenata uiske, mida lapsed hea meelega kasutasid. Sagadi mõisa taga oli tiik, millel oli kaks saart. Nende vahel oli hea kaheksat

uisutada. “Nii kui vahetund algas, panime uisud jalga ja hakkasime üksteist taga ajama,” meenutas Ivask. Ega uisutamine ole praegugi ununenud. Oma lastelastele õpetas vanaisa seda oskust Tartu Lõunakeskuses asuval liuväljakul.

Hulgaliselt hobisid

2019. aastal soovib Sass Kehtna päästeteenistuse inimestele rahulikkude aastat ja vähem põlen- guid. Oma järeltulevale põlvele soovib ta aga jõudu kasvamisel. Nüüd, kui ta on pensionil, pole karta, et tegevustest puudu tuleb. Lastelastele meeldib käia vanaisaga metsas jalutamas ja loomade järgi otsimas. Aleksander, kõige muu hulgas ka jahimees, oskab täpselt lastele rääkida, mis loomade järgi lume pealt leida võib. Alates nirgist kuni põdrani on lume seest kõik jäljed üles leitud. Kahjuks pole lastele saanud hundi jälgi näidata, kuigi oma jahimehekarjääri jooksul on ta ühe hundi kätte saanud.

Lisaks on ta kirklik kalamees. Eriti meeldib talle kala püüda merel, oma abikaasa kodu lähisel Pärnumaal. Praegugi seisab tal toa nurgas võrguparandushark. Jaanuaris-veebruaries saab kalavõrgud ära lappida, et soojemate ilmade saabumisel taas merele minna. Võrkude parandamise õppis ta omal ajal äialt, temalt sai ta ka võrguparandushargi.

Motiveeriv on mõelda, et kõik need tegevused ja hovid jõuab Sass ära mahutada 24 tunni sisse ööpäevas ning 365 päeva sisse aastaks. “Kes teeb, see jõuab.” Tundub, et see vanarahvatarkus peab Sassi puhul tõesti paika.

Donoorluse eest saadud medalid.

Fotod: SIIM SOLMAN

Kehtna klubi sai endale uue värvika juhi

Alates 2. jaanuarist toimetas Kehtna klubis uus juhataja Sigrid Kalle-Vainola. Esimese kohtumise järel tundub tegemist olevat väga värvika ja mitmekülgse inimesega, keda kõnetavad nii loodus, hea luule kui ka rokkmuusika.

Mari Tammar

■ Kust te pärit olete, kus teie juured on?

Juured on mul vanadel Rannarootsi aladel. Ma olen nii ema kui ka isa poolt pärit Läänemaalt. Ise olen ma sündinud Tallinnas ja enamuse elust ka Tallinnas elanud.

■ Kas need Rannarootsi juured on teid ka kuidagi mõjutanud?

Ma olen selle kultuuriga üsna tihedalt kokku puutunud. Minu ristiisa on aidanud uuesti üles ehitada Tallinna Rootsi Mihkli kirikut, mis on rootslaste kirik, ja ma olen seal omal ajal päris palju koguduse üritustel käinud ja nende inimestega suhelnud. Ma olen õppinud ka rootsi keelt ja seda samuti kiriku juures tegutsevas Rootsi kultuuri instituudis, aga aastaid tagasi. Nii et ma usun, et see on ikka osake minust.

■ Mida te õppinud olete ja mis valdkonnas varem tegutsenud?

Õppinud olen ma tegelikult kogu oma teadliku elu. Ainuke aeg, kui ma õppida ei tahtnud, oli siis, kui pidin koolis õppima.

Viimase ajana lõpetasin ma Haapsalus loodusgiidi eriala. Enne seda õppisin Haapsalus rahvuslikku tekstiili. Ma olen ka hästi palju käinud kõikvõimalikel lühikursustel – natuke kujundamist, fotograafiat jne.

■ Mis teid Kehtnasse ja Raplamaale on toonud?

Tegelikult, kui päris aus olla, siis Kehtnaga mul varem pistmist üldse ei ole olnud ja Raplaga ka üsna vähe – see on olnud rohkem minu jaoks läbisõidu linn. Aga ma kolisin ootamatult Tallinnast ära ja kuidagi juhtus nii, et sattusin Põhja-Pärnумаale elama. Siis selgus, et maal elatakse absoluutselt teistmoodi kui linnas.

Ma olen kaks aastat tegelenud enda jaoks valedes asjadega, sest maal pole võimalik leida sellist tööd, mis sind tegelikult rõõmustaks – see on väga harv hetk. Ja nüüd, kui oli see konkurss Kehtna klubi juhataja kohale, ma kandideerisin ja kuna mind valiti, hakkas ma nüüd väga suure rõõmuga seda tööd tegema.

■ Kas see tähendab, et hakkate-

Kehtna klubi uus juhataja Sigrid Kalle-Vainola.

Foto: SIIM SOLMAN

sõitma Põhja-Pärnумаalt Kehtnasse iga päev?

Seda küll jah, aga see on oluliselt lühem tee kui sõita Tallinna iga päev.

■ Te ütlesite, et olete tegelenud enda jaoks valedes asjadega, mida te selle all silmas pidasite?

Kuna ma üritasin ära jätta Tallinnas tööl käimise, mis on ajaliselt ja kulude mõttes absurdne, siis töötasin seal, kus maal võimalik oli (klienditeenindajana, kaupluse juhatajana ja kvaliteedikontrolörina).

■ Te olete umbes nädal aega jõudnud uuel ametikohal olla ja Kehtnaga tutvuda. Mis mulje on Kehtna teile jätnud?

Ma pean ütlema, et kõik veel väga selge ei ole, kaugel sellest. Klubi tegutseb nii paljudes erinevates ruumides. Klubil on päris palju kollektiive, ka need tegutsevad erinevates ruumides. Kõiki ei ole ma jõudnud veel külastada, osa on täna plaanis, osa homme. Ma ei ole veel

kõikide inimestega tuttavaks saanud.

Aga klubi ja vallavalitsuse vahelise tee olen ma juba sisse trampinud. Ma juba tean, kelle käest mida küsida. Ja kellega ma natuke tutvunud olen, on Keava kandi inimesed. Ma osalesin ühel nende koosolekul vabakuulajana, et tuttavaks saada ja mõista, mis nad teevad ja kes nad on.

■ Mis te arvate, mis saavad teie jaoks olema kõige suuremad väljakutsed?

Kuna eelmine klubijuhataja on minu meelest teinud väga head tööd, klubi ju toimib, seal on ringid, seal on laulud-tantsud, siis suur väljakutse on seda kõike hoida, et midagi ära ei kaoks minu vigade tõttu. Aga ma tahaksin natuke juurde tekitada klubilist tegevust. Vaatame ja kuulame, mida inimesed teeksid ja millega nad oleksid nõus kaasa tulema. Aga seal võiks olla jah ka sellist klubilist tegevust neile, kes ei laula ega tantsi.

■ Mida te selle klubilise tegevuse

all mõtlete?

Täna ma kavatsen ühendust võtta ühe inimesega, kes oleks võib-olla huvitatud tulema meile näitetruppi juhtima. Hetkel sellist tegevust ei ole. Ma ei julge seda veel välja lubada, et see kindlalt tuleb, aga ma julgen öelda, et see tuleb arutluse alla.

Kuna ma veel inimesi ei tunne, arvan ma, et mul saab olema päris palju sellist katsetamisaega, et aru saada, mida tahetakse ja mida mitte, sest tihtipeale on nii, et seda, mida ei tahetud kaks aastat tagasi, võib-olla nüüd tahetakse, sest tänaseks on pilt teine. Ma ole mõelnud, et äkki võiks olla mingi variant väikeste lastega tegutsemiseks korra nädalas, n-ö mudilasklubi. Võib-olla on siin ka inimesi, kes salaja sahtli põhja kirjutavad, et teha ka mingi kirjanikus-kultuuri-luuleklubi. Selles osas on mul plaanis minna ka Kehtna raamatukoguga tutvuma, et mitte dubleerida mingeid tegevusi. Ja kuna ma ise olen käsitööhuviline, siis võib-olla ka mingi käsitööring

või padjaklubi.

Aga ma väga hea meelega ootan inimestelt ettepanekuid. Kui kellelgi on vähegi mingeid mõtteid, mida ma võiksin teha või mida nad sooviksid teha, siis oleks nii tore neist mõtetest kuulda ja arutada neid asju. Võtke julgelt ühendust.

■ Milline kultuur teid ennast köidab ja millise kultuuri tarbija ise olete?

Ma käin päris palju kontsertidel, näitustel ja kui kusagil on mõni käsitöö lühikursus, siis olen üritanud ka sellega tegeleda. Ma käin matkamas. Ma arvan, et ka loodushoid ja matkamine on osa meie kultuurist. Ma arvan, et me oleme väga tugevalt metsarahvas.

■ Ütlesite, et käite kontsertidel. Mis on see muusika, mis teid köidab?

Mulle kõige rohkem on meeldinud Nargenfestivali üritused, see on minu hingemuusika. Aga ma kuulan väga palju erinevat, mulle sümpatiseerib ka Nedsaja Küla Bänd ja Metallica ja Rammstein samamoodi (*hakkab naerma*). Mul on küll rahvariideeselik seljas, aga mulle meeldib selline rokkmuusika ka.

■ Mis te hobid on?

Kui ilm kannatab, lähen ma matkama. Siis mul on loomad – ka väga oluline osa minust, ma ei kujutaks ette, kui mul ei oleks ühtegi hundikoera kodus. Ma väga armastan kirjutada, ka lugeda ja head luulet. Ma hiljuti käisin Doris Karevat kuulamas Viimsi raamatukogus. Siis mulle meeldivad jutuvestjad, ma käin meelsasti neid kuulamas – Piret Päär on täielik lemmik.

■ Te puhkate järelkult looduses või lugedes?

Jah, mulle meeldib aktiivne puhkus. Ma ei käi mitte kunagi rannas, see ei ole minu teema. Tähendab, tegelikult väga hea meelega käin, aga siis on mul riided seljas ja tavaliselt on kas tuuline või pime või talv. Mulle rannad meeldivad, aga mitte tavalises mõttes puhkamise paigana. Kui ma olen käinud reisimas, on mul ikka kultuurireisid olnud. Mind laevad emotsioonid, mida on võimalik erinevatest kohtadest kokku korjata.

Kui koju lähete, kes teid kodus ootavad?

Kodus ootavad mind minu poeg, kaks koera (mul on iiri hunt, kes on mu hingeloom, ja üks tore sõber koer, kes lihtsalt tuli mulle). Siis on mul paar kassi, paar hiirt, paar papagoide ja mõned kümnend küülikud. Kehtnast koju sõitmise teekond ongi just parasjagu pikk, et tööteemad veel kord põhjalikult läbi mõelda ja koduvärvast juba ümberlülitatuna sisse astuda.

Aleksei Parnabase sünnist 100 aastat

Tiit Petersoo,
ELKS-i Rapla osakond

Esimene kohtumine ja tutvumine Aaduga (nii nimetasime teda omavahel ning tema enda poole pöördumisel) ei ole silme ees. Ka ei pidanud selle loo autor tookord veel päevikut. Ja kas sellist intiimset kohtumist enne kodu-uurijate kokkutulekut augustis 1976 üldse toimuski?

Tolle kokkutuleku ülevaateartiklis „Külalisi Virust, Võrust, Mulgimaalt ja mujaltki” (Ühistöö) märgib Arvi Paidla Aleksei Parnabasi, kes Velisel tutvustanud 1905. aasta sünnimusi Velisel ja Läänemaal üldse. Teema oli selline, mis väga huvitas, sest isale kingitud raamat „1905. aasta Läänemaal” (Mihkel Aitsam) oli juba koolipõlves „pähe õpitud”. Paidla andmetel tutvustanud Parnabas ka Velise loodust.

Järelikult vähemalt seal saadud info põhjal kujunes Parnabas isikuks, kellelt hiljem sai looduskaitse ning looduse alal nõu küsitud ning kellega neis küsimustes aru peetud. Teine n-ö võtmeisik oli Arvi Paidla, kellelt sai nõu rajooni üldise koduloo alalt. Loomulikult sai ära kasutatud Lembit Tihkani, Harri Jõgisalu ning teiste teadmisi.

Hiljem, kui olid kasutada mootor-ratas ja auto, sai Sillaotsale sageli sõidetud ning sealpoolsetel tööalastel käikudel Sillaotsalt läbi astunud. Aadu viis ka oma marjaaeda ning mitmeid kordi sai istunud nende pere teelauas.

Küllaltki varakult oli juttu kavandavat muuseumist. Aadu näitas esemeid, mis ta selle tarvis oli alles hoidnud või siis kusagilt just muuseumi tarvis toonud.

Koduloolane Aleksei Parnabas 1984. aastal.

Foto: erakogu

Paaril korral sai Aadul aia korras-tus-kujundustöödel abiks käidud. Hiljuti meenutas Jüri Kusmin, kuidas autor Sillaotsal paeplaate tõstis ja neid villisega vedas ning sellest silmatrauma sai. Jah, see paeplaatidega askeldamine on kuidagi hägusalt silme ees ja too trauma oli aastal 1982, kuid trauma andis tunda esmaspäeval päeval pärast seda, kui pühapäeval oli turnitud metsamajandi õuel rööbaspuudel.

Pärast abikaasa lahkumist oli võimalus Aadut abistada ainult moraalset. Aadu õeldu põhjal olla Sillaotsat müüa lihtne ning abikaasa õde garanteerivat temale voodikoha. See muidugi Aadut ei rahuldanud. Sai pöördunud Jaan Eilarti poole. Viimane oli päri Sillaotsa võtmisega Eesti Looduskaitse Seltsi (ELKS) nimikirja. Praktistil elu tundval Aadul oli aga selge, et ELKS-i poolt tuleb ainult nimi, aga mitte materiaalselt toetust.

Ja vist kulgesid asjad nii, et kohustused viisid kokku Märjamaa külanõukogu esimehe Leida Viipsi ja keskkonnaminister Heino Tederi. Viipsi viinud Tederi Sillaotsale ning minister „pannud öla alla”.

Kaugelt juhtimine on nii, nagu see on. Keegi peab olema ka koha peal. Ja koha peal on see kõige õigem – perekond Kusminid. Juba siis, kui sai hakatud Aaduga suhtlema, mainis ta aeg-ajalt ikka Jüri Kusminit, kes teda tehnika osas aitavat ning nõu andvat.

Lääne-Harjumaa metskonna met-saülema ametis olev Jürgen Kusmin on kokku kogunud Aleksei Parnabase artiklid ja Sillaotsa talumuuseumi poolt on need trükitud kogumikena. Maie Kusmin on muuseumi hoolikas perenaine ja giid.

Sillaotsa õuel 1984.

Foto: SILLAOTSA TALUMUUSEUM

Sajand Sillaotsa Aadu sünnist

Jürgen Kusmin,
Velise Kultuuri ja Hariduse Selts

Igaüks, kes teab Sillaotsa talumuuseumi, on midagi kuulnud (või omal ajal kokku puutunud) ka muuseumi asutajast Aleksei Parnabast, kelle sünnist möödus uue aasta esimesel päeval sajand.

Neist kildudest on igaühel kujunenud oma nägemus mehest, kes 67 eluaasta jooksul jõudis noormehena pidada talu ja olla aktiivne kohalikus kultuurielus, täismehena edendada aiakultuuri ja kodukolhoosi põllumajandust ning küpse mehana tegeleda looduskaitse liikumise ja kodu-uurimisega ning oma elutöö krooniks asutada tänini tegutseva muuseumi.

Tervikpilti Sillaotsa Aadust (nii teda kutsuti) ei ole ilmselt kellelgi, sest ta jagas elu jooksul palju teadmisi, aga rääkis vähe endast. Rohkem avab ta end päevikulehekülgedel, neile tugineb ka järgnev tsitaatidega varustatud ülevaade Aadu elukaarest.

Aadu lapsepõlv ei olnud kerge, sirgus ta ju koos noore Eesti riigiga, kus oli nappus kõigest, vanemate energia kulus talu arendamisele. Suur töötahe saatis teda kogu elu. Ilmselt jättis Aadu ellu jälje ka sirgumine pere ainsa lapsena, sest vanemale õele Antoninale anti elupäevi vaid kolmeks aastaks. Suur lõök oli Esimeses maailmasõjas sõdinud isa varajane surm, kui Aadu oli vaid 16-aastane ning pidi talupidamist jätkama koos ema ja vanaemaga. Oma mälestustes kirjutab ta sellest nii:

“Aeg aga kerib... Kerib suurele igaviku poolile päevade veerevat lõnga. Vaevalt sulgub mu järel Velise koolimaja uks, kui saan tunda elu esimest ränka lööki. Saatus on karm ja halastamata. Murukamara alla läheb puhkama isa nii hea. Ja esimesed mureniidid põimuvad mu juustes. Pean jätkama isa poolelijäänud tööd, kodutalu väljaehitamist. Kas saan sellega hakkama. Olen ju alles poisike.”

Oma elukäigule pöördelistel 1940. aastatel pühendab Aadu oma mälestustes pika peatüki koos detailsete kirjeldustega. Eesti Vabariigi

kaitseväes sai ta olla lühikest aega, võõrvõimude poolt terviselikel põhjustel demobiliseerituna ta tagalast rindele ei jõudnud, õnnestus hoopis kodus talutöödel käia (saksa ajal põllutöödel võõra silma eksitamiseks kleit seljas) ja ajuti end metsas või kodus lakas varjates sõja-aastad mööda saata. Kokku võttes võib öelda, et saatus hoidis teda kõige hullematest vintsutustest, mis 1919. aastal sündinutele osaks said, ja lubas temal elu ning tervisega koju tagasi pöörduda.

“Jutt meiega sõjakomissariaadis oli lühike. Küüneväärt halba polnud kellegile teinud. Üheski organisatsioon (omakaitse, kaitseleit jt) polnud olnud. Süüks: soov elada! Anti meile paberid kätte ja täieõiguslike nõukogude kodanikena alustasime 2. nov sõitu Haapsalust koju. Oktoobripühi pidasime juba normaalses olukorras.”

Tegusa ja intelligentse inimesena oli Aadu kodukandis nõutud. Nii tuli tal Velisel pidada rahvamaja juhataja ametit, samal ajal asendada täitevkomitees maaosakonna juhatajat.

(Järg 16. lk)

Kodu-uurijate kokkutulek Sillaotsa Talumuuseumis 1985. a. Keskel Aleksei Parnabas. Fotod: SILLAOTSA TALUMUUSEUM

(Algas 15. lk)

1949. a sundkollektiviseerimise järel oli Aadu hinnatud põllumajanduse spetsialist nii kodu- kui ka naaberkolhoosides, samuti võimaldati tal jätkata aiandusega tegelemist kodutalus, kus ta kasvas juurvilja kolhoosile Tallinnas turustamiseks.

Aadut teatakse kui tagasihoidlikku ja tasakaalukat inimest, seepärast on üllatav lugeda tema vägagi otsekohest ja kriitilist kirja kolhoosi juhtkonnale juurviljakasvatuse arengupotentsiaalid. Nagu Aadu tegevus üldiselt, oli ka see tulemusele orienteeritud ja lahendusi pakkuv:

“Kasvumaja sellisena nagu ta on, ei kõlba kevadtalviseks istikute kasvatamiseks oma kõrge ehitusviisi ja vanaaegse küttesüsteemiga. Teda ei suuda kunagi nii soojaks kütta ja valgus on ühepoolne. Tema kunagine ülesanne, viinamarju kasvatada ja parunite tubade jaoks igasuguseid suuri toalilli kasvatada ja säilitada, ei tule ju meie oludes kõne alla. Temas saab päikese mõjul kasvatada varast kurki ja tomatit ja ka neid kasvatades ei saa maksimaalselt kogu pinda ära kasutada. Remont tuleb aga teha kapitaalne ja kas ta seda niipea ta-sub. Kaaluge enne kui tegema asute. Mina olen igal sammul arvestanud majandusliku tasuvusega otsekohe ja see on kolhoosil praegu peamine.”

1951. aastal sai Aadu abikaasaks Mai Savimaa (1921-1982). Ta oli pärit Teenuselt ja töötas õpetajana Valgu koolis. Ka Mai pühendas õpetajaametist vabad hetked Sillaotsa iluaiale. Ühist eluteed anti neile käia 31 aastat, siis viis raske haigus abikaasa manalateele. Oma mälestustes kirjeldab Aadu varalahkunud abikaasat nii:

“Sa olid samasugune looduse laps, nagu minagi. Ka Sina armastasid puid ja põõsaid, lilli ja rohtu. Kas see alatine rassimine Sulle raske

ei olnud? Vast oli seda palju? Tööd oli siin palju. Aga Sa ei kurnud kunagi. Ikka mäletan, kui tulid kusagilt käimiselt koju tagasi, tegid Sa alati enne tuppä tulumist aiale ringi peale. Su alatine ütlemine neil momentidel: “Igapäev siin olles ja töötades ei märka, kui ilus siin on, aga kui ära oled ja tagasi tuled, siis näed, siis märkad...” seisab mul ikka mees.”

Kodu-uurimine tõusis Aadu tegemistes esiplaanile pärast pensionile jäämist sovhoosi metsavahi ametist. Aktiivne tegevus Eesti Rahva Muuseumi kirjasaatjana tõi talle teenelise korrespondendi aunimetuse (käsikirjad endise Läänemaa Velise valla elust-olust, koolidest ja seltsielust jt). Eesti Tuletõrjemuuseumi tellimisel valmis uurimus tollase Rapla rajooni vabatahtlike tuletõrjeühingute kujunemisloost. Aadu ühiskondlik tegevus kodu-uurimise ja looduskaitse vallas toimus nii rajooni kui ka vabariigi tasandil.

Pärast abikaasa surma sündis muuseumi asutamise otsus. Sillaotsa talumuuseumi museaalide

väljapanekul arvestas Aadu eeskätt lastega, seetõttu asutamisest alates on olnud, et külastaja võib eksponaate katsuda ja nii saada vahetu kogemuse.

Sihikindel tegevus kogude arendamisel ja tutvustamisel inustas ka teisi ja nii leidis Aadu muuseumi arengule kaasamõtlejaid ja -aitajaid. Näitena kiri, mis saadetud samuti Velise juurtega kodu-uurijale Sergei Seelandile 1984. a suvel:

“Tulen Sind tülitama palvega. Vast on Sul võimalik teada saada, kus kõige lähemal Pärnu rajooni majandis kasvatatakse lina. Käsil on tänavu suvel Sillaotsa muuseumis viljaliikide näidisvihkude kogumine ja vastava stendi kujundamine. Tahaksin sinna juurde tingimata saada ka linapeo. Rapla rajoonis aga lina ei kasvatata. Jään lootma Su abile.”

Aadu maine teekond lõppes 26. jaanuaril 1986, tema põrm puhkab Velise kalmistul. Tema tehtu on meile eeskujuks ja kogutu tarvitamiseks täna ja tulevikus.

1981. a. Käriselja küla esimesel kokkutulekul tegi ettekande Aadu. See oli ühtlasi 100 aastat küla esmamärkimisest arhiiviandmetes. .

Küla ajaloo uu hindamisraam

(Elmised osad ilmunud Koduloolas 12. aprill 2017 kuni 4. jaanuar, 4. juuli, 5. september, 10. oktoober ja 12. detsember 2018)

Liivi Aarmaa

Lohu

Keila jõe äärse Loone linnuse juures on aastatel 1216-1220 Henriku kroonikas kirjas suur Loone küla, mida kahel korral suur ristisõdijate sõjavägi püüdis vallutada ning lõpuks 1223. aastal vallutas. 1241. aastal oli Taani hindamisraamatus 27-adraline Lohu Loal kuningale kuulunud küla. 14. sajandi esimesel poolel kuulus Lohu Loole küla rüütel Helmold de Saghele.

1342. aastal andis ta kümme adramaad Lohu külast Tallinna Niguliste kiriku Püha Barbara kabelisse asutatud vikaaria rahastamiseks (perekond de Saghe mälestusteenistuste pidamiseks). 1416. aastal ostis Tallinna komtuur need Lohu küla kümme adramaad Tallinna raelt välja. Varsti kuulus kogu küla Ruila ordumõisa all Lohu vakusesse. 1564.–1565. aastatel on nimetatud Karivere Karuer küla talusid. 1572. aastal oli Lohu küla panditud Tallinna linnale. Rootsi kuningas läänistas Alu mõisaomanikule Otto Uexküllile Lohu Lohala külast poolteist adramaad nagu ka üheadramaase Aandu Ona küla.

1586. aastal kuulus Ruila mõisa all olnud 4,5 adramaaga Mälvivere küla koos veskiga Hans Tierile, mille Pontus De la Gardie 1582. aastal oli talle läänistanud kaheksaks aastaks, kuna see oli maha jäetud, tühi elaniketa küla. Lohu mõis rajati 1620. aastal veski juurde. Ohukotsu ja Laitse omanik Wilhelm Ulrich oli ka Lohu mõisa omanik (†1661). 1678. aastal kuulus 7,5-adramaane Lohu mõis Otto Wilhelm Ulrichile. 1682. aastal ehitas ta Lohule uue veski, mille ehituse vastu oli Seli mõisaomanik Otto Johann von Uexküll-Meyendorf.

1689. aastal on kirjas, et mõisamaal ei ole talupoegi, välja arvatud kõrtsmik, kellel on ¼ adramaad maad. Küladest kuulusid siis Lohu mõisa alla kuue taluperega Lohu küla, kahe taluperega Karivere Karroverre küla, kolme taluperega Mälvivere Mällefär, kolme taluperega Tammi-küla Tammiküll, kahe taluperega Aandu küla ja 14 hajatalu peret. 1696. aastal oli Lohu kroonimõisa suurus 7,5 adramaad ja rentnik-omanik oli Otto Wilhelm Ulrich. 1712. aastal oli Lohu mõisa all ellujäänuid 38 talu-inimest. 1716. aastal oli Lohu mõisa all 66 talupoega, neist 41 meest ja 25 naist ja mõisa valdaja oli Heinrich Jakob Ulrich.

Tohisoo

Taani hindamisraamatus 1241. aastal oli kirjas 16-adraline Tohisoo Tois põlisküla, mis paiknes Keila jõe idakaldal, hiljem ehitatud mõisast põhjas, olles Toisi-nimelise vasallisugukonna valdus alates 1298. aastast. 1459. aastast kuulus Tohisoo küla saksa ordu Tallinna komtuurkonnale.

1469. aastal läänistas ordumeister Arndt Vietinghoffile igavesti Tohisoo sarases tüki maad Mälisilla Meilensilde juures, mis paiknes Tohisoo sarases Mälisilla juures sillast üle vasakut kätt koos kõige juurdekuuluvaga. 1474. aastal andis Arndt Vietinghof nimetatud talu ja maavalduse Mälisilla juures üle Kohila omanikule Wilhelm Tödwenile. 16. sajandi esimesel poolel kuulus Tohisoo maavaldus Ruila ordumõisa alla. 1564.–1565. aastal oli Tohisoo küla kuue talu ja 6,5 adramaa hulgas kirjas ka Aandu talu. Tohisoo küla juurde kuulus ka kaheadramaane vesiveski talu. Arvatakse, et vesiveski asunud praeguse Sillaotsa veski lähedal üle jõe. Veel paiknes selle läheduses olnud 12-adramaane Kasu-valla Kazwold küla (Taani hindamisraamatus 1241. aastal oli kirjas Haelfile kuulunud 12-adraline Kazwold küla, mille omanik oli 1342. aastal vasall Tylo de Casowolde).

1575. aastal läänistas rootsi kroon 4,5 adramaad Tohisoo maavaldusest Engelbrecht Lippele. 1586. aastal kuulus 13-adramaane Tohisoo küla koos veskiga Hans Burtile († enne 1613). Kasu Kassa küla oli Engelbrecht Lippe 9,5 adramaaga maavaldus, kuhu kuulus veel Saku Sack talu nelja adramaa ja kahe hajataluga. Engelbrecht Lippelt läks valdus Hans Wachtmeistrile. Mälvivere küla koos veskiga kuulus 1586. aastal Hans Tierile, mille Pontus de la Gardie 1582. aastal oli talle kaheksaks aastaks nelja ja poole võsastunud adramaana andnud.

1663. aastal kuulus Tohisoo Johann Detloff Burtile. Burtide ajal oli rajatud ka mõis. 1692. aastal oli Tohisoo omanik kapten Hans Burt. 1696. aastal oli mõis redutseeritud koos Tohisoo külaga, kuid privaatomandusse jäid Saku (tänapäeval Sauna) ja Kasu Kassoküll küla. 1696. aastal oli juba mõisa valdajaks Pretlacki perekond, sest Pretlack vanema surma järel nõudis advokaat mõisaga seoses võlgu.

Tohisoo immiteeriti 1707. aastal kapten Hans Christian Pretlackile tema vanaemalt Sabina Elisabeth Wrangellilt (sünd Westerhagen) pärineva nõudluse tõttu. Seda kinnitas Tallinna linnusekohus. 1708. aastal Pretlack lahkus Soome ja Tohisooole kuuluvad külad renditi major Carl Wilhelm Stackelbergile eelisostu

Primisest Taani matust Rootsi aja lõpuni 16.

õigusega, esiteks kaheks aastaks, siis 1709. aastal veel kolmeks aastaks.

1712. aastaks oli Tohisoo talupoegadest surnud katku 149 ja ellu oli jäänud 37. 1716. aastal oli mõisa valdajaks kapteniproua Eva Helena Burt, annotatsiooni dokumendile oli alla kirjutanud Adam Johann Burt.

Rõa

Rõa küla paikneb Keila jõe ääres. Nimi “Rõa” oli kasutuses juba 17. sajandil ja on tulnud ilmselt sõnast rukis, murdesõnana *rüga*, *rõa*. Rõa küla maad on erinevatel aegadel kuulunud nii Angerja, Purila kui ka Lohu mõisa valdusse. Purila mõisa all oli Rõa *Rõhel* märgitud nii 1612. aastal kui ka Rõa *Rõhall* 1637. aastal. 1690. aastal kuulus Angerja mõisa alla osa Rõa külast (seal paiknes juba väike mõis, külas oli 1689. aastal viis taluperet ja madalal maal, luhal asunud kuus peret). 1696. aastal oli Rõa *Rudena* mõisa omanik Tallinna kodanik Otto Kröger. Samas kuulus 1690. aastal osa Rõa külast (1,75 adramaad) Purila kroonimõisa alla koos 12,5-adramaase Purila külaga Juuru kihelkonnast. 1696. aastal kuulus 9,4-adramaane Purila kroonimõis koos Rõaga õndsarittmeisteri Michael Engelhardt'i pärandusena Juuru kihelkonna alla. Katku ajast alates oli Rõa mõis inimtühi kõnnumaa.

Rabivere

Rabivere-Suurküla on kandnud Taani hindamisraamatus põliskülana ajaloolist, 15-adralist Kivise *Kyuizael* küla nime ja kuulunud Haelfile, nagu ka Hageri küla. Rabivere *Rappierve* rüütlimõisast on esmasteid 1417. aastast, kui vanahärrast omanik Hermann Lytell müüs Rabivere mõisa ja selle juurde kuuluvad külad Gosken von dem Veldele/Felde (hilisem aadlisuguvõsa Derfelden) ning tema poegadele Hansule ja Rötgerile: Oodikese *Oidke*, Kumla *Kumnailli* kaks talu, Kõnnu-Kivise *Konekystell* (nüüd Suurküla) küla ja Tõnumäe *Tõnnemoikill* kaks talu ja Hiie-Kivise *Jenkysell* küla koos karjamaade, mägede, ristidega jm Hageri kihelkonnas. Osa mõisa valdustest oli Lytell jätnud Hans Risbieterile.

Seejärel oli enne 1420. aastat Rabivere mõisa omanikeks saanud perekond Asserien. Perekond oli mõisa vallonud 74 aastat, 1491. aastal müüs Jürgen Asserien mõisa Dietrich Uexküllile († enne 1531), Päärdu mõisaomanik Volmar Uexküll vanema pojale. Dietrich Uexküllilt läks Rabivere mõis tema pojale Klaus Uexküllile († natuke enne 1536).

Rabivere valduse võitles endale Klaus'i õde Katze Uexküll, kelle abikaasale Ewert Mecksile kinnitas

Rabivere mõis.

<http://www.wikiwand.com>

ordumeister Rabivere *Rabijerv* mõisa koos juurdekuuluvaga: mõisa ees Oodikese küla, Karumäe *Karomäke* talu, Tõudejärve *Thowde Jerven* pooladrik, Kumla *Kumnall* küla, kolm Tõnumäe talu *Tonnemecke*, *Poddawomas*, heinamaa kogu Kõnnu järvega *Konnijärve*, Kõnnu-Kivise *Konnicke-Kyffesell* küla koos Härjasilma taluga, Hiiu-Kivise *Idden-Kyffesell* küla ning Jaagumäe *Jeckemecke* veski ja talu.

1540. aastal oli Evert Mecksi ja Jürgen Risbiteri vahel vaidlus Hiiu-Kivise *Hullekuviesel* *Hiddenkivesel*, Rabivere ja Oodikese *Odencke* valduste üle. Nende poeg Klaus Mecks oli abielus Sutlema Maydellide tütre Katherineiga. 1586. aastal oli Rabivere *Rabbifer* mõisas 30 adramaad talupojamaid ilma mõisamaadeta, mõis oli Klaus Mecksi (†1619) omand, mille ta päris oma isalt. Mõisa alla kuulusid Kõnnu-Kivise *Kowiesel* ja Hiiu-Kivise *Kibiszel* külad ning Oodikese *Odikesz*; peale selle Karja-Mihkli talu *Karrimikhel* ja mõlemad Tõudejärve *Todier* pooladrikud talud mahajäetud veskikohtadega, samuti Kumla *Cumminall*, Lepikukatku *Lepisz Katken* ja Tõnumäe *Tonnemecke* mõlemad talud.

1619. aastal sai Rabivere omanikuks tema samanimeline poeg Klaus Mecks noorem († 1641), kellelt päris mõisa poeg Reinhold Mecks. 1655. aastal vahetas Reinhold Mecks oma Rabivere mõisa Carl Waldeckiga Sutlema mõisa vastu.

1658. aastal müüs Tallinna varustusülem Carl Waldeck oma naise

Anna Magdalena Mecksi nõusolekul temale kuulunud Rabivere mõisa Tallinna kodanikule Dietrich Hetlingile. 1660. aastal ostis Dietrich Hetlingilt Nõva mõisaomaniku Reinhold Lepsi lesk Hedwig Margaretha Rosen Rabivere mõisa, kes müüs 1665. aastal mõisa edasi kolonel Klaus Johan Baranoffile.

1678. aastal oli 15 adramaaga Rabivere mõis koloneli, Suure-Lähtu *Lechtigall* mõisaomanik Klaus Johann Baranoffi (1621-1686) valdus, kes oli abiellunud Vigala mõisahärra Johann Uexkülli tütre Anna Elisabeth Uexkülliga. 1695. aastal oli Rabiveres ainult 15 adramaad. 1696. aastal kuulus maanõuniku Baranoffi 22,5-adramaane Rabivere pärusmõis tema pojale leitnant Johann Baranoffile (1666-1719).

Aastatel 1698-1702 protsessisid kolonelleitnant Otto Reinhold Nieroth ja rittmeister Henrich Wolfframsdorf abikaasadega oma abikaasade venna, leitnant Johann Baranoffi vastu seoses õndsas äia kolonel Claus Johann Baranoffi pärandusega - Rabivere, Järva-Madise khk Kaalepi *Caulep* ja Harju-Jaani khk Peningiga *Pennin-gby* seoses. Mõisa omanik Johann Baranoff jäi Rabivere omanikuks ka pärast kohtuprotsessi. 1705. aastal oli kaheksaadramaase Suur-Kivise külas 10 adratalu ja viie ning poole adramaase Väike-Kivise, s.o Hiie-Kivise külas seitse adratalu, kokku 17 talu ja 13,5 adramaad. 1712. aastaks oli mõisa all talurahvast katku surnud 214 ja ellujäänuid 48. Mõisa valdaja oli 1716. aastal poeg Johann

Baranoff.

Lümandu

Taani hindamisraamatus 1241. aastal kümneadriline Lümandu *Laemaeth* küla, omanik Odwardus. 1394. aastal andis ordumeister Lümandu *Lummede* küla rüütel Eberhard Bodercke, nimetatud Wekebrod, kuid üsna varsti läks küla Tallinna toomkapiitlile. 15. sajandil kuni aastani 1549 kuulus maavaldus Tallinna toomkapiitlile. Ilmselt just toomkapiitli kui kohtuorgani otsuste täideviimiseks oli ordu ajal Lümandu maavalduses kolme küla, hiljem mõisa - Adila, Lümandu ja Sutlema piiride kohtumiskohas surmamõistetute hukkamispaik – Võllamägi. Hukkamispaiga oli rootsi aja lõpul maamõõtja Axel Holm kandnud enda koostatud mõisa plaanile.

Lümandu külast loodes, teisel pool mõisa maavalduse piiril paiknes ka hukatute matmispaik, mille nimi oli Leinamägi. Võllapuud asusid sageli gruppides ja mingi territooriumi piirialal ja 17. sajandi lõpuks olid nende kujutamises välja arenenud ka teatud tingmärgid. Mõni uurija on isegi väitnud, et võllapuude postide arv kaardil märkis kohaliku kohtuinstantsi astet. Holm ei ole tingmärki võllaste kujutamiseks kasutanud.

Lümandu oli 1530. aastal läänistatud toomherra Johann Rotertile. 1549. aastal ostis temalt kui Tallinna kiriku esindajalt Rabivere omanik Ewert Mecks küla koos kõigi elanikega, kes sellel kõrgendikul elasid ilma

mõisata, kuid veskiga. Uus omanik oli lasknud valduse välja mõõta. 1549. aastal oli maavalduses üheksa adratalu, lisaks üks asustamata pooladrik ja üks üksjalg, kokku 14,5 adramaad. 1553. aastal maksis uus omanik Tallinnale Lümandu küla eest 4000 riia marka.

1586. aastal oli Lümandu omanik Ewert Mecks kui vanim maavaldajate-omanike hulgas. Temale kuulus 14-adramaasele Lümandu külale lisaks ka Sauermatsi *Sauermattz*, Soodava *Sodawa*, ka *Saueweydel* ja veel üks talu. Vahepeal oli Lümandu valdus üle läinud Inglise mõisa-omanikule abikaasa kaudu. 1620. aasta algul andis Inglise omaniku Reinhold Anrepi lesk Gertrud Hastfer Lümandu *Lümmeda* küla oma väimehele Matthias Stackelbergile Saaremaal (†1657).

Uus omanik andis mõisa õige pea üle Heinrich von Hovenile kui lähedasele hõimlasele (ta oli abielus Hoveni ema õega). Müügikiri vormistati aga 1625. aastal, kus on kirjas, et Stackelberg müüs 15-adramaase Lümandu küla koos Kangermäggi veskiga ja kõigi maade ja juurdekuuluvaga Harjumaal Riisipere juures rittmeister Heinrich Hovenile († 1629).

1639. aastal oli Lümandu mõis rittmeister Heinrich Hoveni pärandus. Poeg Georg Bernhard Hoven müüs Lümandu mõisa 1660. aastal Hermann Wöstmannile. 1664. aastal esitas Tallinna linnakodanik Christoffer Koch immisiooni nõude Hermann Wöstmanni Lümandu mõisale. Rahaliste raskuste tõttu müüs Wöstmann 1666. aastal Lümandu mõisa koos 15-adramaase Lümandu külaga Tallinna raehärrale Heinrich Tunderfeldtile. Mõisa ei redutseeritud. 1695. aastal kuulus Lümandu *Lümmeda* mõis Berend Johann Tunderfeldtile umbes nelja adramaaga.

1696. aastal oli seitsme ja poole adramaane Lümandu mõis õndsas allohvitseri Berend Johann Tunderfeldti pärandus. Siis läks mõis Põhjasõja ajal major Carl Wilhelm Stackelbergile, kes katku suri. 1716. aastal oli omanikuks tema alaealine poeg koos emaga. 1712. aastaks oli mõisa all talurahvast katku surnud 55 ja ellu jäänud 6.

Adila

Taani hindamisraamatus oli 1241. aastal kirjas Kootja *Koti* 11-adralise külana (19. sajandi lõpul hävitas Adila mõis küla, mis oli olemas veel 1871. aastal - Kodja-Kootja küla). 1241. aastal olid Taani hindamisraamatus kirjas veel 15-adralised Pühali *Pyol* ja Oru *Orgiol* põliskülad. Adila küla esmamainimine kirjalikes allikates pärineb 1290. aastast.

(Järg 18. lk)

(*Algus 16. lk*)

Siin võib olla tegemist Hupeli teatega, et Adila juurde ehitati keskajal mingid kloostrihooned, kust varem miilipikkune maa-alune käik viis Hageri kirikuni. 18. sajandi lõpul on Mellini atlases ära märgitud Adila mõisahooned ja veel läheduses säilinud keskaegse kiviehitise varemed. Tõenäoliselt leidubki 19. sajandi algul esitatud härrastemaja varemeis tunduvalt varasemaid müürikatkeid.

15. sajandil valdas Adila *Addil* küla ala Lytellide suguvõsa. Veel 1500. aastal oli Adila omanikuks Johann Lytell. Kasari jõe lähedal paiknevasse Adila külla rajati mõis enne Liivi sõda ja oli üks Hageri kihelkonna rootsiaegsetest mõisatest, paiknedes Koti-Koodja-Kootja põliskülast põhjas. Adila valduse sai endale Risbiterite suguvõsa.

1531. aastal oli Adila mõis Johann Risbiteri maavaldus. 1586. aastal oli Heinrich Risbiteri *Rieszbieter* Adila *Adell* mõisa all kirjas 23 adratalu kahes külas - Koodja *Koydill* ja Katkutaguse *Kattentack* (madal soine koht, soomülgas). Samas märgiti Pühalit *Pigall* ja Oru *Oryell* talukohtadena, millised olid 1241. aasta Taani hindamisraamatus kirjas kui 15-adralised Pihali ja Oru põliskülad. 1586. aastal olid kirjas veel teisedki talukohad, nagu Anijala *Hanejalck*, *Lembich*, Leemeveere *Lemefer* ja Jaagumägi *Jackemecke* ning kaks veski kohta - Solvi *Soluy* ja Vanaveski *Mölenstette*. 1596. aastal anti välja ürikuline tõendus Heinrich Risbiterile Adila maavalduse kuuluvuse kohta. 1663. aastal oli 7,5-adramaase Adila omanik Hans Risbiter, kes oli abiellunud Gertrud Hermannii tütre Wrangelliga († 1677, ema oli Wilmuth Anrep). 1678. aastal oli 7,5-adramaane Adila mõis Hans Risbiteri pärandus. 1680-ndatel aastatel mõisa ei redutseeritud. 1688. aastast oli Heinrich Rosenkroni mõis.

1690. aastal oli 26,5-adramaane Adila mõisa all nimetatud Koodja *Kothiaby*, Oru *Orro*, Pühali *Pöhala*, Laisaare, *Laimeko* ja Anijala *Hanegal* külasid koos hajataludega. 1696. aastal oli 26,5-adramaane Adila õnds Tallinna justiitsbürgermeisteri ja raehärra Heinrich Rosencroni mõis. 1712. aastaks oli Adila mõisa all talurahvast katku surnud 190 ja ellujäänud 112 inimest. 1716. aastal oli omanikuks tütremees, kapten Carl Gustav von Lilienfeldt.

Kelba

Taani hindamisraamatus 1241. aastal on kirjas seitsmeadraline Aigitse *Aekizae* küla ja 11-adraline Sõandu *Sandae*, mis kuulusid Odwardus Lodele ja Odwardusele. 1412. aastal kuulusid Aigitse *Ayckytze* ja Roobu *Roep* küla Johann Lechtesele. Ta jättis need väikese võlakooramaga külad oma õemehele Hermann Savijärvele.

1488. aastal kuulus Kelba *Kelpen* küla Päärdu *Kosch* mõisa omanikule Reinhold Uexkülliile, kes selle samal aastal müüs Kersten Hansu poeg Rosenile (ürik on koostatud Vigalas). Roseni tütar abiellus Matthias Vietinghoffiga. Kelba mõis oli asutatud enne 1505. aastat.

1508. aastal müüs Matthias Vietinghoff Kelba Kelpi mõisa koos Sõandu küla ja Sompa omanikule Andreas Hansu poeg Lodele. 1550. aastal oli

Kelba *Kilpe* omanik Johann Lode. 30-adramaane Kelba *Kallpy* mõis (osaliselt asustamata) kuulus 1586. aastal Andreas ja Otto Lodele (kes olid algul hertsog Magnuse teenistuses, hiljem jälle Rootsi kuninga teenistuses).

Mõisa juures oli Kelba veski. Selle juures oli künk talu koos Sõandu *Sandow* küla ja kaks Roobu *Rop* talu, Aigitse *Ayttz* küla ja neli talu Ohulepas *Weylep*, *Oyalop* (paikneb Vardi oja kaldal) ja üks talu Roobu aasal ja Lehetu *Leffte* küla viis talu.

Andreas ja Otto Lode olid mõisa suurte võlgadega koormanud, mis jäi nende õe Catharina Lode kanda. Tema mees Gebhardt Hude müüs Kelba 1601. aastal Reinhold Taubele, kes oli abiellunud Otto Lode lese Anna Uexkülliiga. Lehetu *Levit* külakese jättis Gebhard Hude endale. Selle oli Otto Lode pantinud kuueks aastaks Tiesenhausenitele, kuid Reinhold Taube kohustus selle välja ostma, eraldama Kelbast ja andma Gebhard Hudele ja ta järglastele. Lehetust sai vahepeal omaette mõis.

1635. aastal oli Kelba mõisa omanik Bartholomeus Taube, kellele kuulusid ka Saha ja Ulvi mõis ning kes oli abiellunud Elisabeth Viffhuseniga. Nende tütar Elisabeth Taube († 1655) oli Kelba omanik, abiellunud Valgu omaniku poja Arendt Fahrensbachiga ja seejärel Hermann Wrangelliga. Seejärel läks Kelba mõis Idavere omanikule Otto Lodele. 1663. aastal oli kolonel Arendt Johann Lode isalt Otto Lodelt päritud Kelba mõisas 7,5 adramaad, samas oli tal Idavere *Ittfer* mõis Virumaal ning emapoolne mõis oli Valgu *Walck* Läänemaal.

1678. aastal oli Kelba omanik Reinhold Lode 7,5 adramaaga. 1690. aastal olid Kelba mõisa all Roobu *Roppo*, Sõandu *Sondo*, Aigitse *Aijditz* ja Ohulepa *Oholep* külad. 1696. aastal on 15-adramaase Kelba mõisa omanik kohtunik rittmeister Reinhold Lode († u 1706). 1707. aastal oli Kelba omanik tema poeg Gustav Reinhold Lode (†1710), kes 1709. aastast rootsi sõjaväe major. 1712. aastaks oli Kelba mõisa all talurahvast katku surnud 128 ja ellu jäänud 68 inimest. 1716. aastaks oli mõisa omanik Gustav Lode (kes oli aga jätkuvalt vangis), seetõttu oli mõisa haldajaks omaniku tütar, kes oli abiellunud Rosenkampfiga (ka tema oli samuti jätkuvalt vangis).

Pajaka

1241. aastal olid Peeter Tolki valdused kuueadraline Pajaka *Paihac* küla ja kuueadraline Ubasalu *Hopasal* küla. Kābikūla *Kiaappaekulae* oli Taani hindamisraamatus Thort Foghae 23-adraline maavaldus ja magister Burguarduse valdus oli kolmeadraline Nurme *Normius* küla. 1275. aasta ja 1285. aasta vahel koostatud Läänemaa ja Harjumaa piirileppes *Nitepinde* (tänapäeval Jutapere) on jõepiiri juures kirjas Pajaka *Payke* küla. 1430. aastal suri Pajaka esimene teadaolev valdaja Eylard Wrangell. Ilmselt abiellus tema tütre järgmine valdaja Berndt Tidter, kes 1452. aastal müüs Pajaka *Payack* mõisa 13 taluga küla ja veskiga Hans Tödwenile.

Mõisa alla kuulusid veel ühe taluga külad nagu Jutakõrve *Jottenkorbe*, Kaebi *Genw*, *Torris* (ei ole eesti keeles kindlaks tehtav), Nurme *Normis*

ja Nihu *Nichko*, siis seitsme taluga Ubasalu *Hopsell* küla, kuue taluga Ruunavere *Runnevar* küla Nissi kihelkonnas ja kümne taluga Kābikūla *Kepküll* Hageri kihelkonnas.

1472. aastal pärandas Hans Hansu poeg Tödwen Pajaka mõisa koos küladega oma vendadele Wolmar ja Heinrich Tödwenile pärast nende isa surma. Mõisa oli ta pärinud oma isalt-emalt. Pajaka mõisa alla kuulusid Ruunavere *Runever* veski mõisa ees koos Pajaka küla, Jutakõrve *Juttenkurp* küla, Kaebi *Janow*, Kābikūla *Keppkul*, Nurme *Normus*, Ubasalu *Hoppasall*, *Tors*, Paadeküla *Pattenküll*, Nihu *Nychko* koos metsaküladega, kõik Hageri kihelkonnas, nagu isa ja ema seda olid vallanud. Hansule pidi makstama elatusraha 40 vana riia marka aastas.

1487. aastal said kõik need maavaldused Wolmar Tödwenile. Tema poeg abiellus Maardu ja Väike-Raup mõisate omaniku Hans Roseni (†1510) tütre Dorotheaga, kes lesena abiellus Lätist Valmiera maakonnast Seswegeni mõisaomaniku Wolmar Heinrichi poeg Taubega. 1535. aastal pantis Wolmar Taube oma kasulaste eestkostjale-vöormündrile Laurentius Fersenile *Veirtzen* üheksaks aastaks Pajaka mõisa koos juurdekuuluvaga 4000 riia marga eest. 1548. aastal jättis Wolmar Taube Pajaka mõisa oma kasutütrele Dorothea *Tordia* Tödwenile ja tema abikaasale Georg *Jürgen* Gerdti poeg Ungernile.

1556. aastal andis Padise kloostrit abt Pajaka mõisa omanikule Georg Jürgen Ungernile ja tema abikaasale Dorotheale Harku sarases Haudevälja *Hawdewel* talud - Sodnu *Sodva*, Ahtama *Achtema* ja *Urkete* (ei ole eesti keeles kindlaks tehtav), küttepude ja ehituseks puude saamiseks eluaegse kasutamise mõisas. Kui nad lahkuvad, siis lõpeb ka leping.

1560. aastal Georg Ungern langes võitluses venelastega. Seejärel sai mõisaomanikuks Kadrina kihelkonna Saksi mõisa omaniku Jakob Taube (†1535) poeg Ludwig *Loff* Taube (†1571), kes oli Atsalama ja Vinni mõisa omanik. Ludwig Taubel oli esimesest abielust kaks poega - Otto ja Jakob Taube, kes olid Pajaka mõisa pärijad.

1586. aastal kuulus Ludwig Taube pojale ja Vinni mõisaomanikule Jakob Taubele (†1599) Pajaka mõis koos Pajaka *Payadt* küla 13 talu ja veskiga, külad Jutakõrve *Gottenkerbe*, enne *Juttenkurp*, Kaebi *Gaundorsch*, enne *Janow*, Nurme *Nurmisz*, Nihu *Nischku*, seitsme taluga Ubasalu *Hopesell*, Ruunavere *Runifer* kahe taluga, Kābikūla *Kepküll* kümne taluga. Tema ütluste järgi oli kokku 30 adramaad, kuid arvatavalt oli valdus siiski suurema adramaade arvuga.

Ta oli abiellunud Dorothea Bremeniga, kes elas veel 1627. aastal. 1651. aastal oli Vinni *Finne* ja poole Atsalama mõisa omanik Heinrich Taube ka Pajaka mõisa omanik. 1663. aastal kuulus Pajaka *Paiack* mõis koos Ubasalu *Habbisal* uue kõrvalmõisaga Atsalama *Aggimal* mõisaomanikule Adolf Friedrich Taubele 22,5 adramaaga. Valdaja oli selle välja rentinud, aga rentnik oli seal harrastanud röövmajandamist.

1667. aastast on säilinud kolonel Adolf Friedrich Taube († u 1671) Pajaka mõisa müügikiri Konrad Wangersheimile. Pooled olid ostuhinnas kokku leppinud, see oli 18 400

riigitaalrit koos 167 kivist koosnenud teemantketist hinnaga 1000 riigitaalrit ja teisigi andameid 400 riigitaalrit ulatuses. Pajaka mõisa maa-alad olid Nissi ja Hageri kihelkonnas, seal loetleti Pajaka *Payack* küla, uus Ubasalu *Habbesall* abimõis koos Ubasalu *Hobesala* talu ja kõigega, mis sinna kuulub, Kābikūla *Kebbeküllä* küla, eriti Turse talu ja teised metsa- ja hajatalud.

1673. aastal jagati õnds koloneli pärijate vahel Pajaka mõisa müügist saadud raha. 1678. aastal kuulus Tallinna aselinnapea Konrad Wangersheimi pärandi hulka Pajaka ja Ubasalu 22,5 adramaad ja Saku *Sakehoff* mõisa 18,5 adramaad. 1683. aastal müüs Jürgen Bogislaus Wangersheim Pajaka mõisa koos Ubasalu küla ja sealse uue abimõisaga Haljala kihelkonna Essu *Jesse* mõisa omanikule, leitnant Fromhold Otto Wrangellile. 1685. aastal oli uuesti nimetatud vaid Ubasalu küla.

1690. aastal oli Pajaka mõisa all Jutakõrve küla, Lestima küla, Ubasalu *Hobisal* küla, Kābikūla ja Sirgu küla. 1696. aastal oli 30-adramaase Pajaka mõisa omanik kapten Fromhold Otto Wrangell (1654?- 1708). Surnud omaniku lesk abiellus major von Schlippenbachiga. 1712. aastaks oli mõisa talurahvast surnud 205 ja ellujäänud 41 talupoega.

Haiba

1241. aastal kuulus Taani hindamisraamatu andmetel seitsmeadramaane Haiba *Hovympae* küla Odwardus Lodele. Samuti kuulus Odwardus Lodele 17-adramaane naaberküla Kustja Kustizse. Kustja piirneb põhjas Mõnuste, Haiba, Kernu ja Kirikla küla, läänes Nissi vallaga, lõunas ja idas Rapla maakonnaga. Küla piiri pikkus on 32,1 km.

Aastatel 1325-1465 oli Haiba küla vasallisuguvõsa Hoewempe Hawenpe valdus, kes arvatavalt olid Lode allvasallide perekond. 1337. aastal on ürikus kirjas Johannes de Hawenpe. 1390. aastal kirjutati vendadest Nicolaus ja Herman Houwenpest seoses venna Tilo Houwenpe tapmisega. 1395. aastal läänistas Saksa ordu Liivimaa meister Wennemar Brüggeneý Haiba *Howenpe* ala koos arvukate teiste valdustega rüütel Eberhard Boderckele, nimetatud Wekebrod. Arvatavalt läks temalt Haiba *Hauenpe* ordumaade hulka ja kuulus Ruila ordumõisa all Kustja vakusesse ka 16. sajandi esimesel

pooltel. 1500. aastal annetas Haiba ordumaast ühe adramaa Tallinna komtuur Johan von der Recke Hageri kirikumõisa tarvis.

1565. aastal oli Rootsi kuningas läänistanud üheksa ja poole adramaase Haiba küla Gerdt *Rötgerdt* Mundusele (sai † enne 1570). 1586. aastal oli Haiba maavalduses kirja pandud 7-adramaane Kustja *Kustus* küla koos veskiga, mis oli 1572. aastal läänistatud Herman Petersenile, kellele Klaus Akeson oli selle läänistanud nii pikaks ajaks, kui talle palk saaks täielikult tasutud ja kahjud hüvitatud. Haiba kui küla valdus koos Kustjaga kuulus 1620. aastal pandivaldusena Hermann Wöstmannile. Enne 1636. aastat pantis rootsi kroon Haiba valduse Johann Ulrichile Ruilast. Haiba mõis asutati uuesti 17. sajandil kui Ruila kõrvalmõis. Ulrichi pojad Johann ja Wilhelm jagasid isa maavalduse, poeg Johann sai Ruila ja Wilhelm arvatavalt Haiba. 1686. aastal Haiba küla enam ei nimetata. Mõis redutseeriti.

1686.-1669. aasta adrarevisjoni andmetel kuulus Haiba mõis pandihaldajale Otto Tiesenhausenile (juba enne 1680. aastat oli tema pandimõis). Mõisas oli veski, mille möldriks oli Weski Matz. Suure Riia tee ääres paiknes nelja aknaga mõisa kõrts, milles oli seitse ruumi, nende hulgas üks kamer aknaga. Mõisa alla kuulus suur Kustja *Kusteby* küla 14 taluga, kolme taluga külad Aaviko *Hawicko*, *Pärapälli* ja Lõunda *Lounda*, kahe taluga külad Kriidi ja Rakvere *Rackwäre*. Hajatalude hulgas olid Veski Matz, kaks Kriidi talu, Lõunda Juhan, Tammiko Jürgen ja kõrtsmikud.

1691. aastal kirjutas mõisaomanik Johann Ulrich, et pandivaldaja Otto Tiesenhausen oli surnud, mistõttu jäi Haiba püsivaks rendikohaks Otto vennale. 1693. aastal jäid Tiesenhauseni pärijatele tema võlad ja Haiba pärandis 6000 riigitaalrit. 1696. aastal kuulus 7,5-adramaane Haiba mõis adrahohtunik Christian Friedrich Tiesenhausenile. Päranduse jagamine 1705. aastal toimus rittmeisteri, meeskohtu assessori Johann Jürgeni /Johanni poeg/ Ulrichi poegade vahel. Leitnant Gustav Ulrich sai Haiba mõisa, ühe adramaa Ruila mõisast enne ja hiljem pool Ruilast juurde. Haiba mõisa all oli 1712. aastaks talurahvast katku surnud 218 ja ellu jäänud 64. 1716. aastal oli mõisa omanik Ulrichi lesk Brita Crhistina von Vietinghoff. (Lõpp)

Haiba mõisahooned 2001. aasta sügisel.

Varro Vooglaid kaebas ERR-i Märt Koigi saate pärast kohtusse

10. novembril alustas ETV2 eetris satiirisaade "Ongi Koik", mille juht ja sisulooja on Märjamaalt pärit näitleja ja koomik Märt Koik. Vooglaid pöördus kohtusse 24. novembri saates kõlanud lause pärast, kus väideti, et ta on „heteromees, kes mõtleb geiseksile kolm korda rohkem kui tavaline homoseksuaal“.

Mari Tammar

„Kui sellest saab reaalne kohuasi, siis on meil ees suur pretsedent. Kas ERR üldse tohib meelelahutussaateid teha? Millised saated need siis olema peaks? Millised saatejuhid lubatud on? Millised on „pühad lehmad“, mille üle nalja teha ei tohi? Huvitav on,“ kommenteeris Märt Koik kohtuasja.

Oma hagiavalduses toonitab Vooglaid, et ERR-i poolt tiražeeritud väide on vale ning ta ootab, et Eesti Rahvusringhääling lükkaks ümber tema au ja vääriskust teotava faktiväite ja maksaks tema õiguste rikumise eest hüvitiseks 5000 eurot.

„Mind väidetakse tegevat midagi, mida ma ei tee ega

ole kunagi teinud. Pidades silmas, et pean veendunud katoliiklasena homoseksuaalseid suhteid sügavalt ebamoraalseks ning et olen 15 aastat truus abielus, peagi juba seitsme lapse isa ning perekondlike väärtuste eest seisva Sihtasutuse Perekonna ja Traditsiooni Kaitseks üks asutajatest ja selle juhatuse esimees, on osutatud faktiväide mitte ainult väär, vaid ka tugevasti minu au teotav ehk minu head nime kahjustav,“ selgitas Vooglaid kohtule.

Raplamaa Sõnumites 14. novembril ilmunud intervjuus vastas Koik küsimusele, kas tema jaoks on ka midagi püha, mille üle ta nalja ei tee, et tema arvates peaksid kõik need asjad maailmas, millel on vähemalgi määral jõudu

Märt Koik arvab, et see, millel on võimu, peab olema kriitikale avatud.
Foto: GABRIELA LIIVAMÄGI

ja võimu, olema kriitikale ja tögamisele avatud, sest siis me saame olla vabad.

Varro Vooglaid on kahtlemata mees, kellel on teatud ühiskonna gruppide üle võim, sest tema toimetab ka konservatiivset uudiste- ja

arvamusportaali Objektiiv. „Fakt on see, et nii madalat ja isiklikul tasandil mõnitavat käitumist, kui ERR endale minu suhtes lubab, ei peaks me minu osalusel juhitas portaalis Objektiiv mitte kunagi vastuvõetavaks,“ sel-

gitas Vooglaid pressiteates ja lisas, et loodetavasti annab see kohtuvaidlus ühiskonnas selgema arusaamise, millistest standarditest peavad meediaväljaanded teiste isikute au ja vääriskuse austamise nõudest tulenevalt kinni pidama.

Siinkohal tuleks meelde tuletada, et tegemist on satiirisaatega. (Satiir on ühiskondliku pahe või kitsaskoha teravmeelne või irooniline hukkamõist.) Märt Koik naljatas Vooglaidu tauniva hoia-ku üle geidesse, sest nagu Vooglaid ka ise ütleb, peab ta homoseksuaalseid suhteid sügavalt ebamoraalseks. Märt soovib arvab, et seksuaalne orientatsioon ei ole põhjus, miks inimesi represseerida.

„Ma olin ka ise räme tropp, kui ma ülikooli läksin. Ma olin see, kes mõtles, et kõik geid ahju, et mis inimesed nad on. Aga ma sain seal koolis aru, et ma olen idiot, et ma niimoodi arvan. Jah, see inimene on gei, aga ta on vapustav inimene - andekas ja talendikas ja tal on tegelikult nii palju anda. Soovitan sügavalt inimestele kõrgharidust,“ ütles Märt 14. novembri RS intervjuus ja

lisas, et kui inimene õpib, ei muutu ta ehk kitsarinnaliseks seaks.

Novembrikuus, kui me intervjuu tarvis Koigiga kohtusime, ütles ta ka seda, et näeb, et inimesed ühiskonnas ja poliitikas toimuvad absurdsust piisava aususe ja teravusega vastu ei peegelda ja ta on seepärast võtnud endale n-ö kojanarri rolli. (Narr oli õukonnas see, kes võis läbi nalja öelda kuningale seda, mida keegi teine ei julgenud, ja kes narri naljast aru ei saanud, oli rumal.)

„Eks narridele taheti ka vahepeal peksta anda. Leian, et muutunud ei ole mitte midagi. Võimatu on serverida kõigile universaalset rooga,“ kommenteeris Märt nüüd tekkinud olukorda.

Esialgu oli plaanis saateid "Ongi Koik" teha 2018. aasta lõpuni, aga kuna vaatajanumbrid on head, jätkatakse saatega. „Eks märk omaette on ka see, et me teeme saadet edasi. Järgmine saade on eetris juba 19. jaanuaril. Kui vaatajaid poleks olnud, siis me saatega edasi ei läheks,“ ütles Märt Koik optimistlikult.

Mahtra muuseum saab Juuru vallamajas uusi ruume

Foto: SIIM SOLMAN

Mari Tammar

Rapla vallavolikogu 20. detsembri istungil otsustati endise Juuru vallamaja tänase teenuskeskuse ruumid anda tasuta Sihtasutuse Juuru ja Hageri Kihelkonna Muuseumid kasutusse.

Juuru teenuskeskuse piirkonnajuhil Aili Normaku sõnul hakkab muuseum kasutama neid ruume nii hoidlatena kui ka ekspositsioonipindadena. „Osa ruume jääb teenuskeskusele, osa muuseumile ja osa ühisesse kasutusse,“ ütles Normak. Sellise koostööni viisid asutuste mõlemapoolsed huvid. „Teenuskeskusel ei ole

nii palju ruume vaja, samas muuseumil on just ruume puudu,“ selgitas Normak.

Seda, et teenuskeskuse töö ja muuseumi tegevus üksteist segama hakkaks, Normak ei usu. „Need ruumid on suhteliselt hästi eraldatud, läbikäimist üksteise ruumidest ei ole. Muidugi, kui tullakse ekspositsiooni vaatama, peaks muuseumitöötaja kindlasti kohal olema,“ ütles Normak.

„Juuru vallamaja on ajalooline hoone. See on ehitatud 1892. aastal spetsiaalselt vallamajaks ja sellest ajast peale on siin katkematult ka kohalik võim toimetanud – ka nõukogude ajal oli siin

külanõukogu. Selliseid maju, kus see järjepidevus on kogu aeg olemas olnud, on Eestis ehk kümmekond, võib-olla pole niigi palju. Soov on anda sellele majale väärikas tulevik ja samas, et ka teenuskeskus saaks oma tööd jätkata,“ rääkis Normak. „Hästi sobiks siia majja omavalitsuse ajalugu kajastav ekspositsioon, aga nii täpselt, mis ekspositsioon siia tuleb, ei ole me veel arutanud,“ ütles Normak.

Maja on praegu suhteliselt heas korras, sisemine remont on tehtud. Samas nentis Normak, et kunagi tuleb kindlasti võtta plaani katusevahetus ja fassaaditööd.

RAAMID

kuni 70% või

KÕIK KLAASID

-50%

OPTOMETRISTI VASTUVÕTT:

17., 24. ja 29. jaanuar

Eelregistreeri telefonil: 485 5540

T-R 9-18, L 9-13

Tallinna mnt 16

Rapla

Silmanägemise kontroll

TASUTA!

Soodustus kehtib raamide ja klaaside koostul. Täpsemad kampaaniareeglid kauplustest.

Juristi nõuanne

Leppetrahvi kokkuleppe sõlmimata jätmine ei mõjuta töötasu alammäära maksmist

Lugeja küsib: Tööandja pakub mulle seoses töötasu alammäära tõusuga 1. jaanuarist allkirjastamiseks töölepingu lisa, kus on teise tingimusena kirjas, et ta sõlmib minuga leppetrahvi kokkuleppe töötervishoiu ja tööohutuse nõuete rikkumise eest kuni 10 000 eurot. Tööandja väidab, et kui ma alla ei kirjuta, siis saan ma ikka 500 eurot töötasu, mitte 540 eurot kuus. Kas ma pean sellise ettepanekuga nõus olema ja kuidas sellises olukorras käituda?

Vastab Meeli Miidla-Vanatalu, Tööinspektsiooni peadirektori asetäitja ennetuse ja õiguse alal: Töölepingu tingimusi saab üldjuhul muuta ainult poolte kokkuleppe, kuid esitatud küsimuste puhul tuleb eraldi vaadelda töötasu alammääraga seotud tingimust ja leppetrahvi kokkuleppe ettepanekut.

Vabariigi Valitsus kehtestas sotsiaalpartnerite kokkuleppe tulemusel 2019. aastast töötasu alammääraks täistööaja

korral 540 eurot kuus. See tähendab, et alates 1. jaanuarist ei saa ega tohi töötajale väiksemat töötasu maksta, isegi kui töölepingu tingimuste muutmist ei allkirjastata. Kui tööandja jätkaks 500 euro maksmist, tekib töötajal õigus saamata jäänud töötasu nõude esitamiseks tööandjale ning lisaks võimalus pöörduda selle nõudega töövaidluskomisjoni või kohtusse.

Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud töötasu alam-

määr muutmisel või uute laiendatud kollektiivlepingute kehtima hakkamisel, mille alusel töötajal on õigus saada kõrgemat töötasu, ei pea tööandja sõlmima iga töötajaga täiendavat töölepingu lisa, vaid piisab töötajate teavitamisest näiteks e-kirjaga või teatega kõigile töötajatele kättesaadavas infosüsteemis. Oluline on, et töötajateni see info jõuaks.

Hoopis teine teema on aga viidatud leppetrahvi kokkuleppega. 1. jaanuarist jõustus töötervishoiu ja tööohutuse seaduse uus säte, mis annab tõesti tööandjale ja töötajale võimaluse (mitte kohustuse) kokku leppida leppetrahvi rakendamises juhul, kui üks või teine pool rikub talle seoses töötervishoiu või tööohutuse nõuete täitmisega pandud kohustusi.

Leppetrahvi kokkuleppe saab sündida ainult tööandja ja töötaja omavaheliste läbirääkimiste tulemusel ehk mõlemad pooled peavad üheselt mõistetavalt aru saama, miks nad selle kokkuleppe sõlmivad ning milliste rikkumiste korral ja kuidas saab leppetrahvi teiselt poolelt sisse nõuda.

Selleks, et leppetrahvi kokkuleppe üldse kehtiks, peavad olema täidetud järgmised eeldused:

1. **Pooled on kokkuleppe sõlminud kirjalikult**, st paber kandjal omakäelise allkirjaga või elektrooniliselt digitaalallkirjastatult.

2. **Kokkuleppe on sõlmitud heauskselt ja mõlemale poolele arusaadavalt**, st kokkuleppes määratakse kindlaks nii töötaja kui ka tööandja tegevused, mida saab käsitada töötervishoiu ja tööohutuse

nõuete rikkumisena ja mis võivad kaasa tuua ohu töötaja tervisele.

3. **Tegemist ei ole tüüpitingimusega, mis rakenduks automaatselt kõigile ettevõtte töötajatele** ehk pooled on pidanud leppetrahvi küsimuses eelnevalt läbirääkimisi.

4. **Tööandja on töötajat eelnevalt juhendanud ja välja õpetanud, lähtudes töötervishoiu ja tööohutuse seaduse nõuetest** (hilisema vaidluse korral peab see tegevus olema tõendatav).

5. **Kokkulepitud leppetrahv ei ole ebamõistlikult suur**. Siinjuures tuleb arvestada, et seadus piirab tööandja võimalust nõuda töötajalt leppetrahvi, sätestades, et leppetrahv ei tohi ületada töötaja ühe kuu keskmist töötasu. Tööandjalt tema rikkumiste korral nõutava leppetrahvi

suurus on aga kokkuleppe küsimus ning selles osas seadusandja piire ei sea. Siiski hinnatakse vaidluse korral ka tööandjalt nõutava leppetrahvi suuruse mõistlikkust.

Kui kasvõi üks nendest tingimustest on täitmata, võib leppetrahvi kokkuleppe olla algusest peale tühi.

Soovitame töötajal, kes tööandjalt sarnase ettepaneku sai, kindlasti vastata ja selgelt väljendada, et Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud töötasu alammäärast tuleb lähtuda ka kokkuleppe mittesõlmimisel. Leppetrahvi kokkuleppe osas aga selgitada, kas ollakse valmis tööandjaga läbirääkimistesse asuma või öeldakse selgelt, et ei soovita leppetrahvi kokkulepet sõlmida, võimalusel selgitades, miks seda ei soovita.

Nipinurk

Jääst õueküünal

Ulvi Blande

Lapsega õues möllates avastasime, et aias olev madal veesilm on tugevalt jäätunud. Kui aga suur poeg tuli ja korra hüppas, purunes meie väike liuväli tükkideks. Siis avastasimegi, et jääkamakatest võiks teha jäälaternad.

Mina ladusin jäätükiid sõõris üksteise otsa, nii et keskele jäi ava.

Rebeka ladus kivi peale lisaks paksudele tükkidele ka huvitava mustriõrnemaid jääkilde. Toast toodud küünlad panid jäälaternad hubaselt kumama.

Kindlasti ei tohiks sellisel kombel jääd hankida suuremalt või sügavamalt veekogult. Ohutus ennekoike!

Foto: ULVI BLANDE

Mõnus odrakruubipuder

Hinnavõrdlus

Helerin Väronen,
Mari Tammar

Käes on nohude, köhade ja erinevate viirusnakkuste periood. Söögilauale tasuks praegu valida toiduained, mis immuunsüsteemi toetavad ja piisavalt vitamiine annavad. Kui küüslauku süüa ei taha, on teisigi tervist toetavaid toiduaineid.

Seekordse retsepti autor on meie oma ajakirjanik Mari Tammar, kelle soov oli teha odrakruubiputru, kuid sinna midagi veel lisada. Ja juurde läks see, mis parasjagu külmkapis olemas oli.

Oder on teravili, mida koos nisuga on Eesti aladel kasvatatud enam kui 2000 aastat. Meie esivanemad igatahes teadsid, mis on hea ja kasulik. Oder keetmine võtab küll tavapärasest kauem aega, kuid see on oma vaeva väärt. Oder sisaldab rohkesti kaaliumi, fosforit, magneesiumi, kaltsiumi, erinevaid B-grupi vitamiine, luteiini ja foolhapet. Odrakruup saadakse, kui terast eemaldatakse kest ehk sõkal, ehk vähene töötlemine tagab selle, et kruubis on säilinud odra kasulikud omadused.

Bataat ehk maguskartul on kartuli kauge sugulane ja väga ühiseid omadusi neil ei ole. Maitsest meenutab ta rohkem kõrvitsat ja seda kasutatakse mitmetes küpsed, pirukates, muffinites,

Foto: MARI TAMMAR

marmelaadides, küpsistes. Bataat sisaldab rohkesti A- ja C- vitamiini. Kui siia lisada veel punastest ubadest saadavad kiudained ja B-vitamiinid, eriti B₆, siis saab kokku pudru, mis on tervislik, maitsev ja aitab praegusel külmal ajal immuunsussüsteemi tugevdada.

Vaja läheb: 250 ml odrakruupe, pool suuremast või üks keskmine bataat, 200 g suitsuliha, 1 sibul, 1/2 purki punaseid konservube (vees), peotäis peterselli (või muid ürte), tõrts vett.

Tee nii: Pese odrakruubid läbi ja jäta nad ööseks

likku. Kui pudru tegemise päev käes, nõruta kruubid ja pane kaussi. Lõika bataat kuubikuteks, haki sibul ja petersell ning pane kaussi. Nõruta oad ja lisa segule. Haki suitsuliha. Kui sattus olema väga pekinne kantsakas, võib lihakuubikuid enne pannil läbi praadida (juhul, kui ei taha, et kogu rasv pudru sisse läheb.) Segi saadud segu läbi.

Juhul, kui liha on soolane, annab ta pudrule piisavalt soolasust, kui aga ollakse suurem soolase sõber, võib kruubisegule lisada maitse järgi soola või ka vürtsi. Tõsta segu haudepotti ja vala potti pisut vett (siis haudub puder paremini.) Pane roog umbes 200 kraadi juures 60 minutiks (või nii kauaks, kuni kruubid pehmed on) ahju. Kruubipudru kõrvale sobib hästi hapukoor või kodujuust.

Talupoes on saada suitsupõseliha hinnaga 4.95, odrakruup hinnaga 1.50 ja kuivatatud punased oad 3.50.

	Odrakruup, Tartu Mill, 1 kg	Bataat	Suitsupõsk, Valla, 1 kg	Punased kidney oad, Bonduelle, 400 g
Maxima	-	-	-	1.15
Mini Rimi	-	1.39/1.69*	-	1.15
Konsum	0.90	1.79	4.25	1.20
Meie Toidukaubad	0.89	2.19	4.89	1.29
Silver	0.89	1.69	-	1.15
*soodushind/tavahind				
Hinnad on seisuga 8.01.2019				

Hea kink ei eelda jõule!

Kingi endale või sõbrale!

^{RAPLAMAA}
Sõnumid

Vormista tellimus

tel: 489 2130

www.sõnumid.ee

kuulutused@sonumid.ee

Viljandi mnt.6 Rapla

Koolivaheaeg lõppes võrkpallilainel

Laupäeval paarismänguturniiril Kohila spordihoones võtsid üksteiselt mõõtu 110 võrkpallurit.

Foto: SIIM JÕGIS

Siim Jõgis

Koolivaheaja lõpetuseks peeti Kohila spordihoones paarisvõrkpalliturniir Kohila Kap. Turniiri populaarsusest kõneles osalejate arv. Laupäeval, 5. jaanuaril toimunud võistlustest võttis osa 110 võistlejat.

Esialgu kaalusid korraldajad võistluste pidamist ka pühapäeval, 6. jaanuaril, ent siis meenus kiiresti – samal päeval peab Eesti koondis Tartus maavõistluse Rootsi vastu ning siis küll turniiri pidada ei saa.

Kohila Kap oli suunatud nii noortele kui ka täiskasvanutele. “Algul sai mõeldud teha veidi tagasihoidlikum turniir, aga lõpuks kasvas noorte suure huvi tõttu asi sootuks suureks,” sõnas turniiri korraldaja Ingrid Kangur. Kokku võisteldi viies vanuseklassis ja kaheksal väljakul. Parimate selgitamiseks kulus 248 geimi ja aega läks seitse tundi.

Kohila Kap oli üks osa Kohila võrkpalliklubi juubeliaasta tähistamisest. Mõnes mõttes oli tegemist ka soojendusega eelseisvaks laupäevaks, 12. jaanuariks, kui peetakse suur juubeliturniir Kohila Talvekarikas.

Kohila Kap 2019 karikavõitjad ja medalistid on:

1.-2. klass

1. Rebekka Kula - Eliise-Miia Mölder
2. Mia Kivi - Marie Karhu
3. Maili Kingisepp - Lisandra Troost - Eleanora-Lisette Targamaa

3.-4. klass

1. Romi-Liis Aare - Ursula Reimand - Maria Elisabeth Kukk - Andeera Kaaristo
2. Jeanethe Todi - Elisabeth Voojärvi - Marko Vahter
3. Heleri Kuhi - Chanette Kivi - Laura Viigipuu - Marie-Sophia Parktal

5.-6. klassi tüdrukud

1. Pia Marii Leht - Miia Marite Belias
2. Miriam Pilli - Keitlin Haamann
3. Merili Heinaru - Rebecca Pent

5.-6. klassi poisid

1. Kristo Rammulüüs - Hardi Mets
2. Marten Stopkin - Toren Holder Vahesaar
3. Martis Sutt - Karel Vahemets

5.-6. klassi segapaarid

1. Elis Prunt - Sten-Markus Taasväli

7.-9. klassi neiud

1. Kertu Karu - Alina Frischer
2. Lisette Maria Tilk - Anette Aas
3. Liisa Lepmets - Elandra Löbus

7.-9. klassi poisid

1. Karl Jakobson - Markus Salum
2. Markus Rohtla - Kristofer Rünt
3. Darek Vahemets - Martin Jürissoo

7.-9. klassi segapaarid

1. Eva-Lotta Sikka - Markus Poomann
2. Eliisa Neigo - Hendry Visotskis
3. Miia-Mari Piirmets - Paul Mihkel Maasalu

10.-12. klassi tüdrukud + naised

1. Annika Loper - Kristiina Tökke
2. Marja-Liisa Kesküla - Laura Loorents
3. Karolin Prõhid - Lizet Tüvi

10.-12. klassi poisid ja mehed

1. Ilmar Möttus - Vahur Sillasoo
2. Mihkel Jago - Sten Perillus
3. Janar Lehtniit - Joonas Liik

10.-12. klassi segapaarid

1. Maret Vilbaste - Heiki Hunt
2. Koidu Killing - Kaido Killing
3. Emma-Lota Piirmets - Egert Roodi

Kertu Laak:

Euroopa meistrivõistlused on praegu minu suurim unistus

Siim Jõgis

Eesti võrkpallinaiskonnal ja ühel võistkonna liidril Kertu Laagil on võimalik täna, 9. jaanuari õhtul viia täide suur unistus, milleks on jõudmine Euroopa meistrivõistluste finaalturniirile. Selle kindlustamiseks tuleb alistada võõrsil Soome või loota, et Tšehhi kaotab sama alagrupi mängus Rootsile.

Üks suur vaatemäng on Eesti publikule juba pakutud. Pühapäeval, 6. jaanuaril alistati EM-valikturniiri eelviimases kohtumises Rootsi 3:1 (19:25, 25:23, 25:17, 25:23).

Tartu Ülikooli spordihoones peetud kohtumises näitas hiilgavat mängu Kohila võrkpalliklubi kasvandik Kertu Laak. Kokku panustas ta Eesti koondise kontosse 21 punkti ning tõi võimsa löögiga ka mängu viimase ning võiduka punkti. Tänu sellele säilisid Eesti koondisel kõik võimalused jõuda Euroopa meistrivõistluste finaalturniirile. Võiks isegi öelda, et võit Rootsi üle viis Eesti naiskonna EM-i lävele. Kui nüüd suudetaks teha ka viimane samm üle selle läve, oleks see ajalooline saavutus, sest kunagi varem ei ole Eesti naiskond suurturniiril mänginud.

Eesti on praeguse seisuga E-alagrupis 9 punktiga teisel kohal. Soome on 10 punktiga liider, Tšehhi 8 punktiga kolmas ja Rootsi neljas. Kokku on kuus alagruppi, finaalturniirile pääseb iga alagrupi võitja ja teise koha saanud naiskond. Soome on igal juhul tugev vastane, ent samas mitte alistamatu. Augustis võideti Kalevi spordihallis Eestit 3:2 ning sealt edasi alistati kõik vastased kuni 5. jaanuarini, mil tunnistati Tšehhi paremust. Soome on juba praegu pääsu EM-i finaalturniirile kindlustanud. Küll aga ei tähenda see, et nad võiksid jala sirgu lasta, sest jätkuvalt on teadmata alagrupi võitja. Selleks võib osutuda Soome, ent soodsate tulemuste kokkulangemisel ka Eesti.

Pühapäevane mäng Rootsi vastu algas eestlannade jaoks ebalevalt ning esimeses geimis tuligi tunnistada külaliste 19:25 paremust. Sealt edasi suudeti end koguda ning kõik geimid lõpuks enda kasuks pöörata. Eesti rünnakuid vedasid pühapäeval Kertu Laak ja Kristiine Miilen, Laak panustas võitu 21 punkti, Miileni arvele kogunes 15, Nette Peit lisas 14 ja Kristel Moor 9 punkti.

Eesti koondise peatreeneri Andrei Ojametsa kommentaar volley.ee veebilehe vahendusel: “Ilusaks ei saa seda mängu nimetada, aga parem kole võit kui ilus kao-

tus. Väga väärtuslik võit ja loodan, et see annab naistele Soome mänguks samuti enesekindlust. Väga meeldiv on sellise publiku ees mängida. Naised hakkavad seda ka ajapikku nautima, mitte kartma,” lisas peatreener ja tunnistas, et kui keegi oleks talle paar aastat tagasi öelnud, et naiste koondis saab nautida mitme tuhande inimese marulist kaasaelamist, oleks ta ütlejat hullumeelseks pidanud.

Pühapäevase mängu vahel ajal kuulutati välja hooaja 2017/18 parimad võrkpallurid, treenerid, kohtunikud ja sekretärid. Parimaks naisvõrkpalluriks valiti teist aastat järjest rahvusnaiskonna rünnakuliider Kertu Laak, kes mängib klubivõrkpalli Soomes Salo LP Viesti ridades. Parimaks meesvõrkpalluriks valiti juba kolmandat aastat järjest rahvusmeeskonna liider Robert Täht, kes liikus sel hooajal Poola liigast Türki Izmiri Arkasesse.

Küsimustele vastas üks Eesti koondise liidritest, Kohila võrkpalliklubi kasvandik Kertu Laak

Pühapäevane kohtumine Rootsi vastu oli igati võimas vaatemäng. Mis mõju oli mängule sinu arvates sellel, et Eestile tuli kaasa elama täismaja publikut?

Kindlasti oli suurel publikuhulgal mängule suur mõju. Mängu alguses lõi rahvarohke saal võib-olla natuke mingisuguse krambi sisse, aga edasi suutsime seda nn seitsmendat mängijat enda heaks ära kasutada. Igal juhul ülimalt positiivne vaatepilt ja emotsioon!

Kas Soome vastu ootate veel raskemat kohtumist?

Soome vastu kindlasti midagi lihtsat ei saa olema, kuna tegemist on ikkagi alagrupi liidritega ja võitlus käib ka alagrupi esikoha eest. Nii et ei saa oodata, et soomlased sirge jalaga mängima tulevad, isegi kui neil edasipääs juba kindel.

Kui suur unistus on sinu jaoks mängida Euroopa meistrivõistluste finaalturniiril?

EM-finaalturniir on vist hetkel mu kõige suurem unistus, kuna see on nii kägatsutav! Sellega teeksime mitte ainult võrkpalli-, vaid ka terve Eesti naiste spordi ajalugu!

KREEKAS MÄNGIVATE eestlaste vastasseisust väljus võitjana Laane

Siim Jõgis

Kreeka korvpalli esiliigas mängib kolm eestlast – Rait-Riivo Laane, Martin Paasoja ja Sten-Timmo Sokk. Möödunud laupäeval, 5. jaanuaril läksid omavahel vastamisi Laane ja Soku koduklubid Kosi Ippokratis ja Thessaloniki Iraklis. Sel korral võttis 69:61 võidu Kohilast pärit Rait-Riivo Laane koduklubi Ippokratis.

Kohtumine oli igal juhul tähtis, sest vastamisi läksid tabeli ülemise poole võistkonnad. Kosi Ippokratis võitleb koha eest *play-off* is ning Soku koduklubi Thessaloniki Iraklis heitleb meistritiitli nimel. Rait-Riivo Laane mängis 29 minutit ja viskas 15 punkti (kahesed 3/9, kolmesed 3/6). Lisaks võttis ta 5 lauapalli, andis 3 korvisöötu ja tegi 3 isiklikku viga. Sten-Timmo Sokk viibis platsil 28 minutit ja viskas 12 punkti (kahesed 0/5, kolmesed 4/11). Tema nimele jäi veel 3 lauapalli, 9 korvisöötu, üks vahetlõige ja 4 isiklikku viga.

Laane ütles, et kuigi on tore, kui eestlased lähivad kodumaalt kaugel üksteisega vastamisi, oli see mäng tegelikult nagu iga teine. “Mingit

teistsugust ettevalmistust või tunnet küll ei olnud, et teine eestlane vastu tuleb,” sõnas Laane. Loomulikult oli mäng oluline mõlemale poolele.

“Me loodame jõuda *play-off*’i ning selleks tuleb kordumängud igal juhul võita,” sõnas Laane.

Ippokratis asub Kreeka esiliiga tabelis praegu neljandal positsioonil. Laane ütles, et kuigi tabelikoht võib esialgu rahul olla, vajab mängupilt parandamist. Eriti praeguses olukorras, kus järgmistes voorudes tuleb minna vastamisi tabelis eespool olevate tiimidega. Järgmisena võetakse 12. jaanuaril võõrsil mõõtu Ermis Agias’e meeskonnaga, kes on tabelis kolmas.

Endise Rapla meeskonna mängija Martin Paasoja koduklubi Ateena Psychiko pidi viimases voorus vastu võtma valusa 62:63 kaotuse Charilaos TM tiimilt. Paasoja viskas 11 punkti ja võttis 10 lauapalli. Psychiko asub Kreeka esiliigas üheksandal positsioonil. Kokku on meeskondi kuusteist.

Sten-Timmo Sokk

Rait-Riivo Laane
Foto: Internet

Eesti jalgpalli liit kinnitas Raplamaa JK II liiga koosseisu

Siim Jõgis

Eesti jalgpalli liidu juhatus kinnitas tänavuseks hooajaks Premium liiga, Esiliiga, Esiliiga B ja II liiga koosseisud. Kuigi Raplamaa JK sai 2018. aasta hooajal II liiga lõuna/lääne piirkonnas viimase, 14. koha, säilitati ikkagi koht II liigas.

Põhjuseks on mitmete liigapüramiidis eespool olnud meeskondade loobumine nii kõrgel tasemel mängimisest.

Võrreldes eelmise hooajaga ei ole II liiga lõuna/lääne piirkonnas näiteks Türi JK Ganvixi, Tõrva JK ega FC Otepää meeskondi, kes kõik loobusid sel tasemel mängimisest.

Raplamaa JK tegevjuht Taavi Tüvist ütles, et niipea kui avanes võimalus II liiga koosseisus jätkata, haarati sellest kohe kinni. “Teine liiga on organiseeritum ja seal mängivad ambitsioonikamad võistkonnad, kes tahavad kõrgemale jõuda,” sõnas Tüvist. Ta lisas, et hooajaks valmistumine algabki tõsisemalt nüüd. Kord nädalas käiakse treenimas Tallinnas Männiku sisehallis ning kaks treeningut toimuvad Valtus.

Koosseis on tema sõnul loomuliku protsessi käigus noo-

renemas, ent samas ei soovita loobuda ka kogenenumatest mängijatest. Uus hooaeg algab märtsi teisel poolel või aprillis ning kestab sügiseni. II liiga on Eesti jalgpallipüramiidis tugevuselt neljas tase Premium liiga, Esiliiga A ning Esiliiga B järel.

2019. aastal kuuluvad II liiga lõuna/lääne piirkonda: Tallinna FC Flora U19, Paide Linnameeskond III, Pärnu JK Vaprus II, Läänemaa JK, Pärnu JK Poseidon, Viljandi JK Tulevik II, FC Kuressaare II, Tallinna JK Piraja, FC Kose, Viimsi JK II, Põhja-Sakala, JK Tallinna Kalev III, Raplamaa JK ja Raasiku FC Joker. Kõik võistkonnad mängivad hooaja jooksul omavahel kaks korda läbi.

Karl Robert Saluri

alustab uut hooaega Eestimaa pinnal

Uue aasta esimesed võistlused teeb Saluri Eestis.

Foto: kuimetsakuld.blogspot.com

Siim Jõgis

Kuimetsast pärit kümnevõistleja Karl Robert Saluri tegi oma veebipäeviku “Kuimetsa Kuld” vahendusel avalikuks uue aasta alguse plaanid. Esimesed stardid teeb Ameerika Ühendriikides Georgia ülikoolis õppiv Saluri Eestimaa pinnal. 20. jaanuaril osaleb ta Eesti klubide talvistel karikavõistlustel ning 2. ja 3. veebruaril nii Eesti kui ka rahvusvahelistel talvistel mitmevõistlustel.

Saluri blogis “Kuimetsa Kuld” on kirjas, et mõlema võistluse tarbeks sõidab ta Ameerikast Eestisse esialgu oma kulu ja kirjadega. “Mui-

dugi loodab, et mitmekatele tulekuks leiab lõpuks toetust vähemalt teivaste transpordiks, aga kui selgub, et pole sedagi väärt, siis teeb kõik selleks, et vähemalt auhinna-rahadega tagasi sõita. Teeb isegi siis, kui teivaste transpordile toetuse saab,” seisab blogis.

Veel on seal kirjas: “Toetust nuruda, lootja ja saada on keeruline, kui sul eriti midagi ette näidata ei ole. Eelmine aasta läks nagu ta läks. Ühteist ju läks, aga mitte seal, kus oleks pidanud ja enam lootnud. Oli käega löömise meeleolusid ja uut eneseleidmist, mille pealt stardib nüüd Eestis.”

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 9.01.2019

Tööpakkumise nimetus	Asukoht	Tööandja	Kandid tähtaeg
Klienditeenindaja	Rapla linn	Incassor OÜ	26.01.2019
Toitlustusteenindaja	Rapla linn	Meie Pubi OÜ	31.01.2019
Müüja-klienditeenindaja	Rapla linn	RRLektus AS	28.01.2019
Vanemmüüja	Rapla linn	Rapla Tarbijate Ühistu	13.01.2019
Ööpäevaringne hooldustöötaja	Rapla linn	Rapla Hooldekeskus	13.01.2019
Müüja-klienditeenindaja	Rapla linn	Rapla Tarbijate Ühistu	13.01.2019
Müüja-kassapidaja	Rapla linn	Maxima Eesti OÜ	18.01.2019
Müügiesindaja	Rapla vald	Elenduril OÜ	02.02.2019
Puiduviimistleja	Purila küla	Allied Timber OÜ	01.02.2019
Tootmisjuht	Lipametsa küla	Vir-Var Kauba OÜ	16.01.2019
Hooldustöötaja	Kuusiku alevik	Ardis Konsultatsioonid OÜ	31.01.2019
Karjak-ajaja	Karitsa küla	Kaiu LT OÜ	18.01.2019
Hooldusõde	Tolli küla	Kuuda Hooldekodu OÜ	12.01.2019
Köögitööline	Leibre küla	Tõrvaaugu Mahe talu OÜ	16.01.2019
Klienditeenindaja	Kohila alev	Sedrik OÜ	28.01.2019
Puhastusteenindaja, koristaja	Kohila alev	Kohila Gümnaasium	15.01.2019
Töstukijuht	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	03.02.2019
Operaator	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	03.02.2019
Ümbrikute tootmisliini juht-seadistaja	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	18.01.2019
Ümbrikute tootmisliini pakkija	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	18.01.2019
Majaelementide valmistaja	Hageri alevik	KMT Prefab OÜ	13.01.2019
Juhatusel	Kehtna alevik	Kehtna Elamu OÜ	25.01.2019
Tootmistööline	Keava alevik	Vindor OÜ	03.02.2019
Operaator	Järvakandi alev	O-I Estonia AS	03.02.2019
Müüja-klienditeenindaja	Järvakandi alev	RRLektus AS	28.01.2019
Kuller	Rapla maakond	Eesti Post AS	21.01.2019
Postikuller	Rapla maakond	Eesti Post AS	20.01.2019

www.tootukassa.ee. Töötukassa Raplamaa osakond Tallinna mnt 14, 79513 Rapla.
Tel: 483 0140, rapla@tootukassa.ee

Mis maakonnas uudist?

Mida vaadata? Mida pakutakse lõunasöögiks? Kuhu minna?

www.sõnumid.ee

88 -0.7 °C Rapla 08.01.2019 Logi sisse / liitu Info Reklaam Teenused Tellimine Saada vihje Saada kuulutus Kontakt

Sõnumid **Telli Sõnumid**

Uudised Galerii Kuulutused Tasutud kuulutused TV Kava Transpordi kava Üritused Ostukorv Head lugu

POPULAARSUST KOGUMAS Kaerepere noormees käis Omaani mägesid vallutamas

VIDEO: Märjamaal avas ukse Coop Konsum Ehituskeskus
4. jaan. 2019

UUDISED
Jõnnemäe lauluva muutu pole

UUDISED
Raul Aarma lõpetab töö Raplamaa päästepiirkonna juhatajana

ARTIKKEL
Kuidas jääd mäluma 2018. aastat? Mida ootad 2019. aastal?

ARTIKKEL
Taro horoskoop: mida toob aasta 2019?

VIIMASED UUDISED

Uudised Persoon Artikkel Arvamus Sport

Legendaarne Kehtna tuletoorija saadeti väärikalt "pensionile"
3. jaan. 2019

4,639 Fänni 607 järgijad

Meie kodulehelt leiad lisaks uudistele ka telekava, söögikohtade menüü ja maakonna sündmuste kava

IGA HETK ON OLULINE

TOETA VASTSÜNDINUTE INTENSIIVRAVI PEREPALATITE LOOMIST

Iga perega koos viibitud hetk on vastsündinule eluliselt tähtis. Et ka enneaegselt sündinud lapsed saaksid olla oma perega, on vaja spetsiaalseid perepalatideid.

900 7705 – 5 €

900 7710 – 10 €

900 7715 – 25 €

www.toetusfond.ee

Raplamaa Omavalitsuste Liit ootab

TUNNUSTAMISETTEPANEKUID

Raplamaa Omavalitsuste Liit kutsub maakonna elanikke, asutusi ja organisatsioone üles esitama kandidaate, keda tunnustada Raplamaa kõrgeimate autasudega.

Rapla maakonna tippauhind RAPLA REDEL koos rahalise preemiaga ja **Rapla maakonna Kuldne vapimärk** antakse inimesele, kellel on pikaajalisi silmapaistvaid teeneid maakonna arendamisel ja/või esindamisel kultuuri, spordi, hariduse, ettevõtluse või muus valdkonnas.

Kolm Rapla maakonna hõbedast vapimärki antakse inimestele, kes silmapaistva töö ja tegevusega on kaasa aidanud Rapla maakonna arengule, samuti muude saavutuste eest, mis on toonud au ja tunnustust maakonnale või isikutele, kes on silma paistnud mingi konkreetse, maakonna jaoks olulise saavutusega lühemal perioodil.

Tunnustused annab Raplamaa Omavalitsuste Liidu juhatuse esimees üle 15. veebruaril 2019.a. Rapla kultuurikeskuses toimuval „Raplamaa tänab“ tänujalal.

Tippauhinna Rapla Redel ja teenetemärkide statuutidega saab tutvuda Raplamaa Omavalitsuste Liidu veebilehel <https://rol.raplamaa.ee/tunnustamine/rapla-redel/>

Ettepanekuid tunnustatavate isikute kohta (nimi, aadress, teenete kirjeldus) esitada hiljemalt **21. jaanuariks 2019** Raplamaa Omavalitsuste Liidule aadressil Tallinna mnt 14-301, 79513 Rapla või e-postiga rol@raplamaa.ee

Info Silvi Ojamuru 504 7988

MÜÜAKSE

Rapla Kütteäris turbabriketti, puidubriketti, pelleteid, kaminaid kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

kuivi segapuid pikkusega 30 ja 50 cm. Tel 5196 3947

lõhutud toores lehtpuu, hind al 35 €; metsakuiv okaspuu al 38 €. Laotud puude tarne 10 ja 15 m autoga. Tel 502 4895

Lõhutud ja saetud lepa küttepuid nii lahtiselt kui võrkkotis. Müüme ka puitbriketti. Vedu. Tel 516 6305

ehituslikku saematerjali, servamata lauda, lepalauda, terrassi-, voodri- ja põrandalauda. Pikkused 3 - 6 m. Laudade värvimine. Vedu tasuta. Tel 528 2268

kuivad küttepuid, lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

otse tootjalt kase puitbrikett alates 199 €, pakitud turbabrikett al 130 €, pellet al 200 €, pakitud kivisüsi al 235 €, kuivad klotsid, vedu. Tel 506 8501

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

suitsuvorsti ja maasinki väikehulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

soodsa hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Info tel 5196 2628, 5354 3002

Tapamaja müüb emise lihakehasid kohaletoomisega. Info tel 5351 7414

remonti vajav 3-toaline ahjuküttega korter (71,5) Raplas Kuusiku tee 8. Tel 5827 3107, pärast kella 18.

Samm krüptomaailma. Tel 5625 6330

Ford Galaxy 2005, diisel, 85 kW, hall, manuaal, üv aug 2019, konks, täiesti sõidukorras. Asub Raplas. Tel 5190 0354

OÜ Priimo Mets ostab: metsakinnistuid, kasvavat metsa, kasepakku, okaspuu palki, paberipuitu, küttepuid, võsa hakkeks.

Pakub: saematerjali, metsaveoteenust. kase küttepindu ja kase kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696E-post priimo.mets@priimo.ee

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas Järna 2. E-R 9-17, L 10-14. Tel 5818 8986 www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 5860 7877, www.feralmet.ee

OÜ ETEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

vanu jalg- ja mootorrattaid, võrre ning nende varuosi. Võivad olla ka mittekomplektsed. Samuti pakuvad huvi erinevad vanaaegsed esemed. Tel 508 6947

Timberstock OÜ ostab lehtpuuenaamusega metsakinnistuid ja raieõiguseid. Küsi pakkumist tel 507 1150 timber@timberstock.ee

kõiki marke igas seisukorras sõiduaautosid ja kaubikuid, ka remonti vajavaid. Tel 5365 4085 skampus@online.ee

TEENUS

Õhk-õhksoojuspumbad, õhk-vesisoojuspumbad, maaküte. Müük, paigaldus, hooldus, remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

Bussiteenus 8 kuni 82 kohta. Helistel tel 5330 7447, siva-auto2007@gmail.com

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968 või 5340 2068

Ohtlike ja suurte puude langetamine. Tel 517 5783

Rehvivahetus Rapla linnas Järna tn 2. Hinnad väga soodsad. Aeg broneeri tel 5818 8986. Hinnakiri www.rauaspets.ee

Veo- ja kolimisteenused. Tel 5688 1227. www.vedaja.ee Facebook: Veoteenus Rapla-maal

KATUSETÖÖD (viilkatused, lamekatused). Tel 5698 4470 AlvekoEhitus@gmail.com

Hoonete soojustamine puistevillaga. Konsultatsioon objektile tasuta. Tel 501 6689, ken@puistemees.ee, www.puistemees.ee

MITMESUGUST

Ostame kulda kuni 31 €/g. Rapla Pandimaja, Viljandi mnt 4 E-R 9-17.30, L 9-14

DA GERON UTOKAUBAD

Lihtne suhelda, hea hind, kiirelt kohal!

- **VARUOSADE müük ja tellimine**
- **Autoakud**
- **Autoaudiotooted**
- **Õlid ja filtrid**
- **Tööriistad**
- **Cargobus pakipunkt**

rapla@dageron.ee
www.dageron.ee
Dageron Autokaubad

E-R 10-18
Loo 14, Rapla
Tel 5342 2876

Teie varuosapartner aastast 2002

Märjamaa Vallavalitsus teatab, et Märjamaa Vallavolikogu on oma otsusega nr 112 18.12.2018 algatanud Märjamaa valla üldplaneeringu koostamise ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise.

Märjamaa valla üldplaneeringu koostamise ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsusega saab tutvuda valla kodulehel <http://marjamaa.kovtp.ee/uldplaneering>, Märjamaa Vallavalitsuse kantseleis ja Vigala Osavallavalitsuse kantseleis.

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja läbiraiutud kinnistuid

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055.
www.landeker.ee

TÖÖPAKKUMISED

Pakume tööd
SANTEHNIKUTELE
objektile Alu tee 1 Raplas.

Vajalik eelnev töökogemus ja tööriistad.
Tel 502 7874.
Info e-mail laanemeisterou@gmail.com

Henert OY otsib enda positiivsesse ja töökasse kollektiivi
BETONEERIJAJAID, PUUSEPPASID, MAALREID, ÜLDEHITAJAJAID ja SISETÖÖDE TEGIJAJAID.

Objektid Rootsis ja Soomes.

Täpsem info: cv@henert.fi
EST +358 40531 6036/RUS +358 40128 4606

Mälestame
AIMAR VAINUT
ja avaldame kaastunnet omastele.
Rain ja Harry peredega,
Raul ja Hilja

*Mis tulema peab - see tuleb.
Kellel saab otsa aeg - see läheb.
Minnes võtab ta lambist tule
ja süütab taevasse tähe...*

Mälestame ja avaldame kaastunnet omastele

KUSTAS RUSI

surma puhul.

Rabaääre küla elanikud

Avaldame kaastunnet Heidole lastega ema ja vanaema

ELFRIDE HEINMETS

kaotuse puhul.

Majanaabrid

*Tuul nii tasa
puude ladvus liigub,
linnud unelaulu laulavad...*

Südamlik kaastunne Ellenile kallile

RAIMUND ILVESE

lahkumise puhul.

Helle ja Viktor

Avaldame kaastunnet lähedastele

AIMAR VAINU
kaotuse puhul.

Raikküla Jahiselts

*Tähed, mida kirjutame paberile, kaovad kunagi.
Jäljed, mis jätame liivale, kustutab vesi.
Kuid päevad, mis veetsite koos, ei unune iialgi...*

Mälestame leinas kallist

ALLU PÄRTELIT

ja avaldame kaastunnet elukaaslasele Ehale.

Sõbrannad Tiia ja Leili peredega

Selja taha jäi kõik ilus ja armas...

Armas

LEA REBANE!

Sa jääd alati meiega.

Klassikaaslased
Rapla Keskkooli päevilt

Aeg annab, aeg võtab, aeg mälestused jätab...

Avaldame südamlikku kaastunnet Sulle, Linda, venna

VILLEM LAANE

surma puhul.

Kulla, Eva, Anne, Virve

KINO

MÄRJAMAA HELK
„Lotte ja kadunud lohed” (Eesti joonisfilm)
9. jaanuar kl 15.30, 17.15
10. jaanuar kl 15.30, 17.15
„Missioon Miami” (USA, alla 12aastastele keelatud)
9. jaanuar kl 19, 21
„Pögenemistuba” (USA)
10. jaanuar kl 19, 21
11. jaanuar kl 21
„Kolm vägilast ja troonipärija” (Venemaa joonisfilm, eesti keeles)
11. jaanuar kl 15
13. jaanuar kl 13
15. jaanuar kl 15
„Johannes Pääsukese tõeline elu” (Eesti)
11. jaanuar kl 17, 19
13. jaanuar kl 15, 17
14. jaanuar kl 21
15. jaanuar kl 17, 19, 21
„Creed 2” (USA)
13. jaanuar kl 19, 21.20
„T-34” (Venemaa)
14. jaanuar kl 16.30, 19
16. jaanuar kl 21
„Mia ja valge lõvi” (USA)
16. jaanuar kl 17, 19

VALTU SELTSIMAJA
Ooperikino: „Lulu”
13. jaanuar kl 14

TEATER

„Kõige helgem päev”. Tallinna lasteteater Lepatriinu
Kuimetsa rahvamaja, 9. jaanuar kl 11

„Küllus”. Rakvere Teater
Rapla kultuurikeskus, 10. jaanuar kl 19

„Onu Heinari lood”. Indrek Taalmaa püstijalakomöödia
Kuimetsa rahvamaja, 13. jaanuar kl 17

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Näitus “Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa

klaastooteid aastaist 1965-1992”
Püsiväljapanek “136 aastat Järvakandi klaasitööstust”
“Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuuseumi kogudest”
Muuseum avatud K, N, R 11-18, L 11-15, tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
EV100. Lasteaia Sinilill Juuru rühmade näitus
„Eestimaa mustrid”
Püsinäitus “Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda”
Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSA TALUMUUSEUM
Näitus “Sammudes Eesti Vabariiki” (näitusesaalis)
Näitus „Sangarlik Saalistete suguvõsa”
Püsinäitus “Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu”
Avatud E-R kl 10-17, L-P tellimisel

HAGERI MUUSEUM
Püsinäitused “Maa-apteek”, “Kihelkonnakeskus Hageri” (fotonäitus)
Avatud T, K, N kl 11-16, muul ajal kokkuleppel tel 5648 3828

KOOLITUS LOENG

Terviseloeng
Järvakandi kultuurihall, 12. jaanuar kl 12

MITMESUGUST

110 aastat eestikeelset haridust Hageris
Hageri kool, 9. jaanuar kl 8.30

Kohtumisõhtu. Külla tuleb Peeter Oja
Purku koolimaja, 11. jaanuar kl 19

Aastaalguse pidu
Juuru rahvamaja, 11. jaanuar kl 19.30

Pühapäeva pärastlõuna. Külas Tanel Talve ja Siim Rikker
Raikküla kultuurikeskus, 13. jaanuar kl 14

Kohtumine lugejatega. Külas on kirjanik Kerttu Rakke
Kohila raamatukogu, 16. jaanuar kl 18

NÄITUS

„Värvilised ilmunised”. Kadi Kurema illustratsioonid lasteraamatutesse ja ajakirjas Täheke
Rändnäitus „Risti-rästi läbi Eestimaa”. Mare Hundi illustratsioonid Milvi Panga luulekogule „Mesikäpa esikäpad” (lasteosakond)
Kohila raamatukogu

Kristel Kuusk: Paberkäsitöö ja taaskasutus „Maret” ja „Taluperenaine” juhistega jõulupühadeks (kodulootuba)
Märjamaa muusika- ja kunstikooli eelkooli näitus (lastekogu)
Ly Vaikmets-Vainu maalinäitus „Lillede maagias ja marjade värvis Eesti”
Märjamaa valla raamatukogu

Hermes Sarapuu maalide näitus “Minu maastikud IV” (saalis) Näitus “Vanad jõuluehted Piret Keskra kogust” (fuajee vitriinis)
Rapla keskraamatukogu

Ülo Sarapuu isikunäitus „Ülendavad vaikuse laulud”
Rapla kultuurikeskuse Rütmani galerii

SPORT

TV 10 olümpiastarti II etapp
Kohila spordikompleks, 9. jaanuar kl 12

Saku I liiga korvpallis: Rapla KK/Kohila vs Tamsalu Los Toros/TalTech
Rapla, Sadolini spordihoone, 9. jaanuar kl 19

Saku I liiga kohtumine korvpallis: Rapla KK/ Kohila vs Tamsalu Los Toros/ TalTech
Rapla, Sadolini spordihoone, 10. jaanuar kl 18.30

Maakonna MV saalihokis, 5. etapp
Rapla, Sadolini spordihoone, 12. jaanuar

KoMo suusasari 2019 ja Rapla maakonna MV suusatamises: vabatehnika lühikesed distantsid
Rapla, Vesiroosi terviserada, 12. jaanuar

Kohila Võrkpalliklubi juubeliturniir
Kohila spordihoone, 12. jaanuar kl 10

PU16-klassi Eesti MV korvpallis: Rapla Korvpallikool vs Tartu Ülikool/EVIKO
Valtu spordihoone, 12. jaanuar kl 12

Rapla spordiveteranide koondise talvine spordipäev ja aastakoosolek
Alu spordihoone, 12. jaanuar kl 13

Naiste saalijalgpalli meistriliiga, A-alagrupp: Lambisats C.F vs Haapsalu JK
Märjamaa Metsanurga spordihoone, 12. jaanuar kl 15

Rapla SVK MV paarisvõrkpallis
Alu spordihoone, 12. jaanuar kl 13.

PU18-klassi Eesti MV korvpallis
Rapla Kesklinna kool, 13. jaanuar algusega kl 12

OlyBet Eesti-Läti korvpalli ühisliiga: Avis Utilitas Rapla vs Latvijas Universitate
Rapla, Sadolini spordihoone, 13. jaanuar kl 17

Koolinoorte uue aasta kergejõustikuvõistlus
Rapla, Sadolini spordihoone, 14. jaanuar kl 13.30

KIRIKUTEATED

RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KIRIK
Kristuse ristimise püha armulauaga jumalateenistus
Rapla kirik, 13. jaanuar kl 12
Jumalateenistus
Samaaria koda, Purku, 13. jaanuar kl 15

JÄRVAKANDI NELIPÜHI KOGUDUS

Järvakandi koguduste ühisteenistus Eesti Evangeelse Alliansi palvenädala raames
Järvakandi, Tallinna mnt 45, 15. jaanuar kl 18

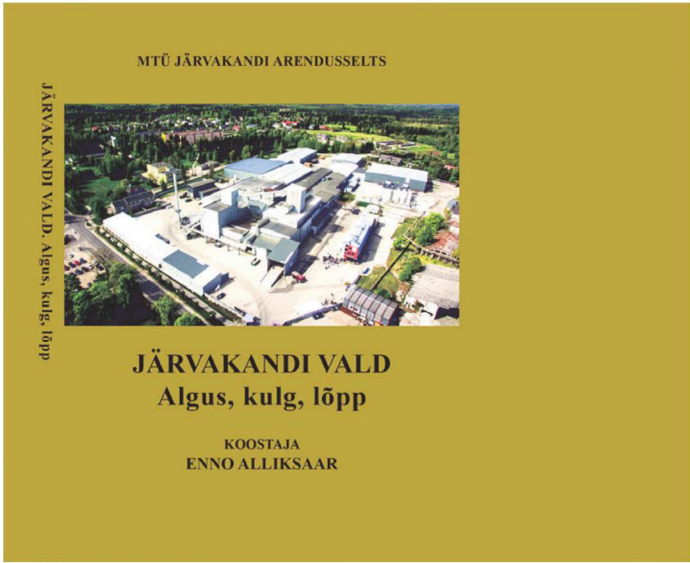
Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 16. jaanuari lehes.

Raamat „Järvakandi vald. Algus, kulg, lõpp“

Enno Alliksaar, raamatu koostaja

Vahetult enne jõule ilmus OÜ Rajakaar toimetusel raamat „Järvakandi vald. Algus, kulg, lõpp“. Raamat on kuues MTÜ Järvakandi Arendusselts egiidi all ilmunud Järvakandi valla ajalugu, elu ja inimesi käsitlenud sarjast. Minu poolt jääb see ka sarja viimaseks raamatuks.
Üle 200 lk raamat koosneb kolmest osast. Algus - vald aastatel 1866–1918, autor Asta Paeste. Kulg - saksaäegne 1941. a rahvaloendus Järvakandi tööstusasulas. Elanikud, nende ametid, töökohad, organisatsioonid, vanused, elupaigad, kultuuri- ja spordielu. On palju nimesid ja fotosid, kus lugeja oma esivanemaid, klaasimeistreid alates XIX sajandist võib üles leida. Järgmisena on Einvald Nõuliku kirjutis: alevi(valla)juhid 1945. aastast Kehtnaga ühinemiseni. Järgneb Järvakandi keskkooli 6. lennu lugu. Pikemad lood on siin maailmarändur Ma-

dis Eelmaalt, matemaatik Elts Abelilt, klassijuhataja Agnes Leevikult. Neile lisanduvad rida lühemaid kirjutisi ning Madis Eelmaa arvukad fotod.
Järgnevad valla aukodanike elulood (14 kodanikku) nii, nagu nimetuse taotlemiseks vallavolikogule esitati. Viimane osa - valla lõpp - kajastab kogu seda ühinemissaagat: kas Rapla, Vändra või Kehtna. Saaga on siinkirjutanu kirja pannud.
Raamat on müügil Rapla raamatukaupluses Marta Raamat OÜ (Tallinna mnt 42), Järvakandis kaupluses Coop, Toora kaupluses, apteegis, raamatukogus ja klaasimuuseumis.
Vändras on raamat müügil raamatukogus. On lootus, et aasta algusest võiks raamat olla saadaval ka Tallinna kaupluses Raamatukoi Harju tänaval.

Raamatu esikaanel on Siim Solmani foto O-I Production Estonia AS-ist, tagakaanel Madis Eelmaa foto imekaunist karahvinist ja nagu ta ise kirjutas: “See karahvin on teostatud esimese ja kõige tuntuma Eesti vabariigi klaasikunstniku Agnes Ney poolt 1932. aastal. Kõik muuseumid tahaksid seda endale, ajalooliselt väga väärtuslik.”
Raamat võiks olla ka kena mälestus lastele ja lastelastele oma vanematest ja vanavane- matest.

2019. aasta laulu- ja tantsupeo piletimüük algab 10. jaanuaril

Mari Tammar

XXVII laulu- ja XX tantsupidu kannab pealkirja „Minu arm“ ja see toimub 4.-7. juulini Tallinnas. Seekord tähistatakse 150 aasta möödumist esimesest laulupeost.
“Nii nagu meile on kallid meie emad ja isad, on meile kallid ka meie isamaa ja emakeel. Eesti laulupidu on sündinud armastusest meie maa ja keele vastu. Selle armastuse läbi sai maarahvast eesti rahvas ja maast sai Eesti riik. Pühitsedes laulupidu, pühitseme me oma emakeelt ja isamaad, et võiksime neid pärandada oma lastele ja kesta igaviku tuultes igavesti,” kõlab seekordne peodeviis.
Üldlaulupeo muusikaline juht on Peeter Perens ning tantsupeo pealavastaja Vaike Rajaste. Laulupeo lähteidee kõrvutab kahte eesti kultuuri päritoluallikat – ürgset läänemeresoome kultuuri ja meie suhteliselt noort osalust Euroopa kultuuris. Tantsupidu vaatab meie tantsupeo kujunemislugu, milles peegeldub ka Eesti maa ja rahva saatus ning lugu.

NELJAPÄEV 10.01	REEDE 11.01	LAUPÄEV 12.01	PÜHAPÄEV 13.01	ESMASPÄEV 14.01	TEISIPÄEV 15.01	KOLMAPÄEV 16.01
ETV						

06.55 Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! 1, 6/6 (Call the Midwife, Inglise 2012)* **10.00** Terevisioon* **12.15** Prillitoos (S)* **13.10** Tähendamis* **13.15** Pealtnägija. Edgar Savisaar* **15.10** Osoon (S)* **15.40** Draamasari Downton Abbey 5, 4/10 (Inglise 2014) **16.30** Eesti mäng, 9/28 (ETV 2014) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Önne 13 10 (Eesti 2003) **17.35** Draamasari Kutsuge ämmaemand! 2, 1/10 (Call the Midwife, Inglise 2012) **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** OP+ **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Esimene stuudio **22.05** Uudishimu tippkeskus **22.35** Autoportree. Tõnu Kark (ETV 2018) **23.00** 8 mm Elmu (Eesti 2014) **23.35** Ringvaade* **00.35** Draamasari Downton Abbey 5, 4/10 (Inglise 2014)* **01.26** ERR.ee uudised

06.55 Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Call the Midwife, Inglise 2012) **10.00** Terevisioon* **12.15** Reis ümber Eesti (2018) **13.10** Esimene stuudio* **13.35** OP+* **14.35** Kuidas elad. Riho Kuld (2017) **14.50** Draamasari Pulss. Nii heas kui halvas (Syke, Soome 2016)* **15.40** Draamasari Downton Abbey (Inglise 2014) **16.25** Komöödiasari Riigimehed. Piloot (2010) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Önne 13 (Eesti 2003) **17.35** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Inglise 2012) **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Elu parim nali **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Kriminaalsari Vera. Tasased hääled (Inglise 2011) **23.10** Ringvaade* **00.10** Draamasari Downton Abbey (Inglise 2014)* **01.03** ERR.ee uudised

07.30 Ringvaade* **08.30** Meie Eestid. Nikolai **09.00** Uudishimu tippkeskus **09.30** Önne 13 **10.00** Loomaartistid **10.25** Meri on, meri jääb. Kihnu Virve **10.55** Pealtnägija. Edgar Savisaar **12.45** Mahlakuningas **13.30** Laskesuusatamise MK-etapp Oberhofis. Naiste 10 km jälitussõit **14.30** Singer Vinger **15.30** Vana aja asjad **15.45** MK-etapp Oberhofis. Meeste 12,5 km jälitussõit **16.45** Trolifännid **17.05** Islandi taluköök **17.40** Loodusdokk Suured kasid **18.30** Aktuaalne kaamera **18.40** Doksari Koerte ebatavalised sõbrad. Tommy ja Hump-hrey. Jake ja Roo. Hondo ja Mateo **19.30** Rakett 69 **20.00** Malaga, Nerja, Frigliana ja Marbella **20.30** Önne 13 **21.00** AK. Ilm **21.20** Sport. Sport **21.35** Koduigatus. Maa sool **22.30** Mf Mina, Tonya **00.30** Ja ei jäänud teda ka **01.26** ERR.ee uudised

07.30 Osoon**07.55** Aleksei Turovski **08.10** Dok Suured kasid **09.00** Täendamisi **09.05** Prillitoos (S) **10.00** Hommik Anuga **11.15** Tööröökikud **11.45** Hotellide varjatud maailm. Miami **12.30** Laskesuusatamise MK-etapp Oberhofis. Naiste 4x6 km teatesõit **14.15** Doksari Koerte ebatavalised sõbrad **15.00** Maahommiku lood. Ranna Rantšo (ETV 2018)**15.15** MK-etapp Oberhofis. Meeste 4x7,5 km teatesõit **17.00** Raimond Valgre **17.30** Malaga, Nerja, Frigliana ja Marbella* **18.00** Loomaartistid **18.30** Aktuaalne kaamera **18.45** Vabadussõja lugu **19.20** Eesti lood. Annika Laats. Risti aarded **19.50** Forsyte'ide saaga **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm. Nädal **21.40** Sport. Sport **22.00** Ja ei jäänud teda ka **22.55** Vera. Tasased hääled **00.25** Riigimehed:Piloot (Eesti) **01.29** ERR.ee uudised

06.55 Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! **10.00** Terevisioon* **12.15** Maahommik esitleb. Loomaartistid **12.45** Mängufilm Mina, Tonya (l, Tonya, USA 2017)* **14.45** Draamasari Koduigatus. Maa sool (A Place to Call Home, Austraalia 2018)* **15.40** Draamasari Downton Abbey (Inglise 2014) **16.25** Eesti mäng (Eesti 2014) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Önne 13 (Eesti 2003) **17.35** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Inglise 2013) **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Eesti lood. Kliimapagulased (Eesti 2018) **20.30** Osoon (S) **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Välisilm **22.15** Välisilma dokk Myanmarisurvaväljad **23.10** Tööröökikud* **23.40** Ringvaade* **00.40** Draamasari Downton Abbey* **01.29** ERR.ee uudised

06.55 Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Call the Midwife, Inglise 2013)* **10.00** Terevisioon* **12.15** Hommik Anuga (S)* **13.30** Rakett 69 9* **14.00** Välisilm* **14.35** Draamasari Forsyte'ide saaga (The Forsyte Saga, Inglise 2002)* **15.40** Draamasari Downton Abbey (Inglise 2014) **16.30** Eesti mäng (Eesti 2014) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Önne 13 (Eesti 2003) **17.35** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Call the Midwife, Inglise 2013) **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Suud puhtaks **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Esimene stuudio **22.05** Draamasari Pulss. Väljakutsed (Syke, Soome 2016) **22.55** Plekktrumm (Eesti 2019)* **23.40** Ringvaade* **00.40** Draamasari Downton Abbey* **01.30** ERR.ee uudised

06.55 Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Call the Midwife, Inglise 2013)* **10.00** Terevisioon* **12.15** Vabadussõja lugu. Riik paberil **13.00** Riigikogu info- tunde **14.00** Esimene stuudio* **14.25** Suud puhtaks* **15.20** Draamasari Downton Abbey (Inglise 2014) **16.30** Eesti mäng (Eesti 2014) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Önne 13 (Eesti 2003) **17.35** Kutsuge ämmaemand! **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Minu laulupidu **20.05** Pealtnägija **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Esimene stuudio **22.05** Hotellide varjatud maailm. Hongkong (Hotel Secrets With Richard E Grant, Inglise 2014) **22.50** Eesti lood. Andy astub üles (Eesti 2011) **23.20** Ringvaade* **00.25** Draamasari Downton Abbey* **01.33** ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Animasarjad **08.15** Maša ja karu **08.25** Geronimo Stiltoni lõbusad lood **08.50** Lunnisaar **09.00** Ringvaade* **10.00** Eesti mäng **10.30** Arktikast Antarktikasse **11.00** Ajavaod **11.28** ERR.ee uudised **14.20** Noortebänd 2018* **14.50** Armani saladus **15.15** Laskesuusatamise MK-etapp Oberhofis. Naiste 7.5 km sprint **17.00** Rüütel Miku **17.10** Väike printsess **17.25** Piraaditar ja Capitano **17.35** Lunnisaar **17.45** Kui ma oleksin loom **17.50** Põrsas Peppa **18.00** Lastetuba **18.15** Lammass Shaun **18.20** Bobby ja Bill **18.35** Geronimo Stiltoni lõbusad lood **19.00** Armani saladus **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** Arktikast Antarktikasse **20.00** AegRuum **21.00** Öed Hemsleyd kookkavad **21.30** Kaardimaja **23.15** dok Midagi pole andestatud **00.15** Öed Hemsleyd kookkavad **00.47** ERR.ee uudised

07.00 Animasarjad **08.05** Põrsas Peppa **08.15** Lastetuba **08.30** Geronimo Stiltoni lõbusad lood **08.50** Lunnisaar **09.00** Ringvaade* **10.00** Eesti mäng **10.30** Arktikast Antarktikasse **11.00** Ajavaod **11.30** Pavarotti. Tunded, mis ei kao **13.09** ERR.ee uudised **14.50** Armani saladus **15.15** Laskesuusatamise MK-etapp Oberhofis. M 10 km sprint **17.00** Rüütel Miku **17.10** Väike printsess **17.20** Piraaditar ja Capitano **17.35** Jetti lood **17.45** Kui ma oleksin loom **17.50** Põrsas Peppa **18.00** Lastetuba **18.10** Mis? Miks? Kuidas? **18.25** Tipsi ja Tim **18.35** Mina ja Miia **19.00** Armani saladus **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** 4x4. Aafrika **20.00** Kuuba raketikriis: tuumaholokausti lävel **21.30** Mf Mõne dollari pärast **23.35** Mf Pidu **00.51** ERR.ee uudised

07.30 Karusmarjad metsikus looduses **07.55** Piraaditar ja Capitano **08.15** Mesitaru **08.25** Tippi ja Tim **08.35** Mina ja Miia **09.00** Operatsioon Ai **09.30** Me peame karujahti **09.55** Georg Udukübara aaria **10.10** Džungliraamatu safari. Jaapan **10.25** Väike printsess **10.35** Uus Tase **11.00** Tuleviku toit **11.50** Eesti lood **12.25** Toatüdrukud **14.00** Völg **15.00** Räägitakse Undist **15.45** Surma hind küsi surnutelt **17.00** Lastefilm Merelaul **18.30** Väike printsess **18.40** Lammass Shaun **18.50** Vahva rätspe **19.00** Uus Tase **19.25** AK (viipek) **19.30** Elu allpool nulli. Tule all **20.15** Retrokraan. Carte blanche: Roman Toi. Harjutusi iseseisvaks eluks **21.30** 4x4. Aafrika **22.00** Tõuske püsmaholokausti lävel **21.30** Mf Mõne dollari pärast **23.35** Mf Mõne dollari pärast **01.41** ERR.ee uudised

07.30 Animasarjad **08.15** Mesitaru **08.25** Põrsas Peppa. Superkartul **08.30** Toredate Asjade saar **08.35** Väike printsess **08.50** Must ja valge koer **09.00** Merelaul **10.30** Miriami värvid **10.35** Uus Tase **11.00** AegRuum Kõige kaugemale **12.00** Tippmängijad* **12.55** Sergio Leone, Ameerika legend **13.50** Jon ja Carmen Mikiver **14.35** RUUM **15.05** Heureka. Kuidas töötab lennujaam? **15.40** Solani ja Ludvigi suur juusturali **17.00** Operatsioon Ai **17.30** Lumivalgeke ja seitse põialpoissi **18.30** Väike printsess **18.55** Lammass Shaun **19.00** Uus Tase **3 19.25** AK (viipekeeles) **19.30** Savisaar **22.00** Teemaõhtu. Kes viimasena naerab... **22.20** Ärapanija **2018 22.55** Tujurikkuja parim valik **23.20** Aastavahetus Kinoteatriga **23.55** Lint. Vana-aastaõhtud **00.32** ERR.ee uudised

07.00 Lastesaated **09.00** Ringvaade* **10.00** Minu teine mina **10.45** Loodusepäev Osooniga **11.00** Ajavaod **11.30** Retrokraan. Carte blanche **12.30** ERR.ee uudised **14.55** Muusika! **15.30** Armani saladus **15.55** Muusika! **16.30** Džungliässad **16.40** Bobby ja Bill **16.50** Oktonaudid **17.05** Rüütel Miku printsess **17.25** Piraaditar ja Capitano **17.40** Lunnisaar **17.45** Kui ma oleksin loom **17.50** Põrsas Peppa **18.00** Lastetuba **18.15** Lammass Shaun **18.20** Geronimo Stiltoni lood **18.45** NOVA **19.00** Armani saladus **19.25** AK (viipek) **19.30** Arktikast Antarktikasse **20.00** Elu allpool nulli **20.45** Loodusepäev Osooniga **21.00** Öed Hemsleyd kookkavad **21.30** Plekktrumm **22.15** Tõuske püsti! **22.45** 4x4. Aafrika **23.15** Kaardimaja **00.55** Öed Hemsleyd kookkavad **01.28** ERR.ee uudised

07.00 Lastesaated **09.00** Ringvaade* **10.00** Eesti mäng **10.30** Arktikast Antarktikasse **11.00** Ajavaod **11.30** Kitarriga kulgeja Mart Soo **12.10** ERR.ee uudised **14.55** Muusika! **15.30** Armani saladus **15.55** Muusika! **16.30** Džungliässad **16.40** Bobby ja Bill **16.50** Oktonaudid **17.05** Rüütel Miku printsess **17.25** Piraaditar ja Capitano **17.40** Lunnisaar **17.45** Kui ma oleksin loom **17.50** Põrsas Peppa **18.00** Toredate Asjade saar **18.05** Maša ja karu **18.15** Lammass Shaun **18.20** Zorro seiklused **18.45** NOVA **19.00** Armani saladus **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** Arktikast Antarktikasse **20.00** Tuleviku toit **20.50** Kauged reisid **21.00** Öed Hemsleyd kookkavad **21.30** OP+* **22.30** dok Palju lapsi, ahv ja loss **23.55** Rituaalid **00.55** Öed Hemsleyd kookkavad **01.29** ERR.ee uudised

07.00 Animasarjad **08.10** Toredate Asjade saar **08.15** Maša ja karu **08.30** Zorro seiklused **08.50** Lunnisaar **09.00** Ringvaade* **10.00** Eesti mäng **10.30** Arktikast Antarktikasse **11.00** Ajavaod **11.30** Ärapanija **2018 12.15** ERR.ee uudised **14.55** Armani saladus **15.20** Laskesuusatamise MK-etapp. Meeste 10 km sprint **17.00** Rüütel Miku **17.10** Väike printsess **17.20** Piraaditar ja Capitano **17.35** Lunnisaar **17.45** Kui ma oleksin loom **17.50** Põrsas Peppa **18.00** Toredate Asjade saar **18.05** Maša ja karu **18.15** Lammass Shaun **18.20** Zorro seiklused **18.45** NOVA **19.00** Armani saladus **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** Arktikast Antarktikasse **20.00** Britpopi aastad **21.00** Öed Hemsleyd kookkavad **21.30** Mf Mustang **23.05** Salarevolutsioon **23.50** Öed Hemsleyd kookkavad **00.20** ERR.ee uudised

KANAL 2

06.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.20** Zig ja Sharko **06.45** Super 4 **07.00** Pöörased jänessed **07.30** Reporter **09.00** 100 erilist eestlast **09.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Colby, Deani ja Willow sõprus pannakse proovile **12.00** Stileto vendeta **13.00** Suur lotokolmapäev. Rooside sõda **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Ettevaatust inglisa **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Kontsert Elmar Live - Uudo Sepp **21.30** One Direction. Need oleme meie **23.35** Mf Probleemid Pollyga **01.20** NCIS Los Angeles. Naabrivalve. Kensi ja Deeks urivivad kahtlast rühmitust **02.05** Rizzoli ja Isles. Eile, täna, homme **02.45** Chicago tuletõrje **03.30** Reporter **04.40** 100 erilist eestlast **05.25** Küladetektiivid. Stockl uurib asja

06.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.20** Zig ja Sharko **06.45** Super 4 **07.00** Pöörased jänessed **07.30** Reporter **09.00** 100 erilist eestlast **10.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Kohus ennistab Colby tööle. Leah veenab Christinat loobuma Hunterist **12.00** Stileto vendeta **13.00** Meie aasta Iraanis. Islam **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Ettevaatust inglisa **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Mf Bridget Jones. Täitsa lõpp **22.15** Mf Hull vanaema **00.10** Mf Ühikajänku **01.45** Chicago tuletõrje. Päästja Jose Vargas saab raskelt vigastada **02.30** Velveti moemaja. Rohkem kui kena näolapp. Marco ei soovi Mateod Velvetisse **03.45** Reporter **05.00** 100 erilist eestlast **05.25** Küladetektiivid. Mörv Kolbermooris

06.15 Mesinädalad Loire ääres **08.00** Top Shop **08.15** Tommy ja Jerry põngerjad **08.45** Zig ja Sharko **10.00** Super 4 **09.40** Tuhat tervist **10.10** Mis?Moodi **10.40** Hooaeg **11.30** Rooli võim **12.00** Radar **13.00** Krimi **13.30** Siberi võmm **14.00** Romet ja Julia. Kohtumine palikonil **15.25** Mf Bridget Jones. Täitsa lõpp **17.45** Briti talent **19.00** Reporter+ **19.35** Hensugusta SHOW **20.05** Animafilm Mina, supervaras **22.05** Mf Suured **00.15** Mf Tunnistajakaitse **02.05** Armastuse saar. Villasse saabuvad kaks uut kutti **03.05** Chicago tuletõrje. Häid jõule jne **03.50** Dok Saatanlik Bermuda kolmnurk. Kolumbuse maadeavastustest saadik on Sargasso meres tulnud teateid salapärase kolmenurga kohta, kus laevad ja lennukid jäljetult kaovad **04.45** Siberi võmm **05.30** Reporter+

06.00 Hanna Hellmann. Mägede saladused **07.45** Super 4 **08.00** Pöörased jänessed **08.25** Lustakad karud **09.00** Animafilm Mina, supervaras **10.55** Tõnis Niinemets. Homme on täna! **13.00** KMD Klubi aastalõupueri **14.30** Doktor Murphy. Kuldgloobusele kandideerinud sari! Andekas noor autistlik kirurg Murphy saabub California mainekasse haiglasse tööstlusele **15.30** Rizzoli ja Isles. Kaks lasku. Korsaki pulmas tulistatakse **16.30** Köök **17.30** Hensugusta SHOW **18.00** Meie aasta Iraanis. Naiste saladus **19.00** Reporter+ **19.35** Paljas Porgand Itaalias **20.05** Mf Jurassic World. Sauruste maailm **22.45** Mängufilm Sügav sinine meri **00.50** Mf Suured **02.30** Briti talent **03.30** Rizzoli ja Isles. Kaks lasku **04.15** Armastuse saar **05.15** Hensugusta SHOW **05.40** Reporter+

06.05 Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.15** Super 4 **06.30** Zig ja Sharko **07.00** Pöörased jänessed **07.30** Reporter **09.00** Hommikute Hommik! **10.00** Mis?Moodi **10.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Olivia soovib Bayga hüvasti. Jasmine soovib Robbo'l rohkem suhelda **12.00** Stileto vendeta **13.00** Köök **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Ettevaatust inglisa **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Mf Sherlock Holmes. Varjude mäng **22.45** Mf Koodnimi U.N.C.L.E. **00.55** Mf Kõik, mis juhtub pärast **02.25** NCIS Los Angeles. Pimeale. Calleni erirühma tee ristub taas geniaalse meisterskeerija Kameeleoniga **03.05** Chicago tuletõrje. Jumal on rääkinud **03.50** Rooli võim **04.15** Reporter **05.25** Küladetektiivid. Robin Hoodi nool

06.05 Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.15** Super 4 **06.30** Zig ja Sharko **07.00** Pöörased jänessed **07.30** Reporter **09.00** Hommikute Hommik! **10.00** Tuhat tervist **10.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Hunteri ja Christina suhe jõuab kriitilisse seis. Vana kallim teatab Masonile rabava uudise. Ty suhe emaga muutub üha soojemaks **12.00** Stileto vendeta **13.00** Pöörased nullindad **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Ettevaatust inglisa **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Radar **21.00** Krimi **21.30** 112 - saatuslik hetk **22.00** Mf Vääritud tõpard **01.05** Mf Isamaalane **02.40** NCIS Los Angeles. Pimeale. **03.25** Chicago tuletõrje. Noa all **04.10** Reporter **05.25** Küladetektiivid. Magus rõõm

06.05 Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.15** Super 4 **06.30** Zig ja Shar **07.00** Pöörased jänessed **07.30** Reporter **09.00** Hommikute Hommik! **10.00** 112 - saatuslik hetk **10.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil **12.00** Stileto vendeta **13.00** Radar **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Ettevaatust inglisa **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Suur lotokolmapäev. Rooside sõda **21.00** Eetripäev 2018 **21.30** Doktor Murphy **22.30** Rizzoli ja Isles. Ocean Frank **23.25** Chicago tuletõrje **00.25** Mängufilm Mina, Frankenstein **01.55** NCIS Los Angeles. Löppmäng. Kameeleoni päise päeva ajal maha lasknud Callen kõrvaldatakse ajutiselt töölt **02.40** Chicago tuletõrje **03.25** Radar **04.10** Reporter **05.25** Küladetektiivid.

TV3

06.15 Lasteka hommik **08.05** Minu köök on parim **09.30** Kirgede torm **10.40** Top Shop **10.55** Vaprad ja ilusad **11.25** Isabel **12.25** Võimalik vaid Venemaal **12.55** Minu imeline muutumine **13.55** Võimalik vaid Venemaal **14.30** Üllata Eestit! **15.00** Isabel **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgede torm **17.35** Minu köök on parim **19.00** Seitsmesed. Uudised **19.30** Seitsmesed **20.00** Reis tulemägede maale. Kamtšatka **20.30** SILD / MOCT. Pulmas sureb mürgitatud alkoholi joomise tagajärjel kaheksa inimest **21.55** Mf Lunastuse puistest **00.00** Mf Vanad ja kobedad saavad jalad alla **02.05** Reis tulemägede maale. Kamtšatka **04.35** Seitsmesed. Uudised **05.05** Seitsmesed **05.25** Kirgede torm

06.15 Lasteka hommik **08.05** Minu köök on parim **09.30** Kirgede torm **10.40** Top Shop **10.55** Vaprad ja ilusad **11.25** Isabel **12.25** Võimalik vaid Venemaal* **12.55** Reis tulemägede maale. Kamtšatka **13.30** SILD **15.00** Isabel **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgede torm – armastuslood. Saalfeld **17.35** Minu köök on parim **19.00** Seitsmesed. Uudised **19.30** Seitsmesed **20.00** Mf Önn tuleb magades **22.05** Mf Gigolo mees **00.00** Mf Lunastuse puistest **01.55** Hawaii 5-0. Omade eest hoolitsemine. Grover peab põgenema **02.35** Ameerika õuduskas. Täistabamus. Elsa paljastab ohtliku uue etteaste. Stanley avaldab Maggie

MTÜ Väärt Raplamaa Toode
on Raplamaa tootjaid liitev ühendus.

Meil on Raplas ühine **KAUPLUS** Tallinna mnt 23

Avatud:
E-R 10-17,
L 10-14

Hea METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa,
metsamaad, palki ja paberipuitu,
küttepuitu ja raidmeid.

Metsä

Metsä Forest Eesti AS

Tel: 501 9257, 503 8777
e-mail: eesti@mitsagrupp.com

TEL: 56868171

FIE RIKKA MÖLDER

RAPLA, VILJANDI MNT 72A

LOOMAKLIINIK

TEABEPÄEV

2018. aasta aastaaruanne
ja maksumuudatused.

23. jaanuaril
kella 10-14.30

Raplas Tallinna mnt 14
I korruse

konverentsi saalis

Lektor: Toomas Villems
(vandeaudiitor)

Osalustasu 68 € + km.

Info: Rapla Finantsinfo OÜ
Tel 5804 4920 489 6605
raplafinantsinfo@gmail.com

Saada oma
kuulutus
www.sõnumid.ee

RAPLAMAASõnumid

RAPLA KÜTTEKONTOR

MÜÜB LÕHUTUD LEPA KÜTTEPUID (25-60 cm).

MÜÜME KA PUITBRIKETTI.

Tel 516 6305

- Ostame METSAKINNISTUID,
- ka raiatud ja hüpoteegiga
- Ostame PÖLLUMAAD
- Küsi hinda! Teeme pakkumise

Pärnu Tel 447 7900, 528 5263

Faks 447 7903, metsagrupp@hot.ee

trereRadio

RAPLA
HOMMIKUPROGRAMM

E-R 7:00 - 10:00

igal pooltunnil kohalikud uudised,
raplamaal toimuvad sündmused,
põnevad saatekülalised,
ilm, horoskoop,
muusikat retropärlitest
- tänapäeva hittideni

91,3
MHZ

www.treradio.ee

RAIKKÜLA KOOL ootab
EELKOOLI 6.-7.aastaseid lapsi!

Eelkool on perele toeks ning abiks lapsele
kooliks ettevalmistamisel ja
koolieluga kohanemisel.

Õppetöö toimub kord kuus reedeti,
kella 9-13.

Esimene kokkusaamine toimub
25. jaanuaril 2019 a.

Palume laps registreerida kooli kantseleis
tel 489 2428 või kool@raikkylakool.eu

Kallis Ulvi!

Nii palju õnne,
kui elu suudab anda,
nii palju õnne,
kui ise suudad kanda.

RS

RAKVERELVÄL

Beth Henley

KÜLLUS

Metsiku Lääne naised

N, 10. jaan kell 19 Rapla kultuurikeskuses

rakvereteater.ee piletimaailm.com 32 95 444

Reedel, 4. jaanuaril tegi Märjamaal ukseid lahti uus toidu- ja ehitustarvetepood Coop Konsum Ehituskeskus. Õige ongi öelda, et tegi ukseid lahti, sest esialgu veel avamispidustusi ei peetud. Uues kaupluses on pinda ligikaudu 1200 ruutmeetrit, millest toiduosakonna all on 780 ruutmeetrit ning ülejäänud moodustavad ehituskaubad.

Siim Jõgis

Uus kauplus avati veidi kiirustades ning seda tunnistas ka Väino Sassi Rapla Tarbijate Ühistust. “Süda on küll rahul, aga on veel töid, millega tuleb tegeleda, ja projekte, mida on vaja kooskõlastada. Kõik need on ületatavad. Tahtsime kaupluse kiiresti lahti teha, et vähendada kahjusid. Iga viivitatud päev tähendab meie jaoks majanduslikku kahju,” sõnas Sassi.

Ta tõdes, et tööle vastavad ka need jutud, et kasutusluba uuel hoonel veel ametlikult ei ole. Vaatamata sellele näitas Märjamaa vallavalitsus kaupluse avamisele rohelist tuld. Sassi avaldas lootust, et paberimajanduse saab korda järgmisel volikogu istungil teisipäeval, 22. jaanuaril. Ka Päästeamet on Sassi sõnul hoone üle vaadanud ning andnud enda heakskiidu avamisele.

Konkurents

Küll aga on jätkuvalt õhus liiklusohutuse küsimus. See paistis selgelt silma ka kaupluse avamisel. Coop Konsum Ehituskeskuse lähim ülekäigurada asub rahvamaja juures ehk umbes saja meetri kaugusel. Kuna kaupluse-esine parkla oli avamispäeval autosid täis, parkisid paljud poe külastajad auto Pärnu maantee äärde ning ületasid tee selleks mitte ettenähtud kohas. Sassi rääkis, et selle peale on mõeldud ning isegi vastav projekt on valmis ning Maanteeametile kooskõlastamiseks edastatud, kuid enne järgmiste sammude astumist tuleb oodata soojemaid ilmasid. Enne kevadet Sassi sõnul uut ülekäigurada rajada ei saa. Mõningaid eeltöid saab küll teha.

Ühtegi Coopi kauplust ei ole varem Märjamaal olnud. Seega pole seal olnud võimalik ka Säästukaarti kasutada. Sassi ütles, et üheks nende väljakutseks ongi nüüd harjutada inimesed Säästukaarti kasutama. Teatavasti on Märjamaal olemas ka toidukaupluste ketid Maxima ja Rimi. Konkurents kujuneb Märjamaal tihedaks, ent Sassi sõnul see teda ei häiri. “Märjamaa on tegelikult päris suur koht koos oma ümbrusega. Meie lähtume sellest,

Uues kaupluses on pinda ligikaudu 1200 ruutmeetrit, millest toiduosakonna all on 780 ruutmeetrit.

Märjamaal avas ukseid Coop Konsum Ehituskeskus

et paneme toidukaubad kokku ehituskaupadega ja hoiame need samal viisil lahti. Ikka võib juhtuda, et nädalavahetusel läheb veekraan või voolik katki,” rääkis Sassi.

Uues Coop Konsum Ehituskeskuses saavad kliendid valida ka iseteeninduskassa. Midagi uut selles Märjamaa elanike jaoks küll ei ole, sest ka

kohalikus Maxima toidukaupluses on see olemas. Küll aga sõnas Sassi, et iseteeninduskassa peab igal juhul poes olema.

Olgugi et reedene sündmus ei olnud ametlik avamine, leidsid kliendid kaupluse ikkagi üles. Reklaami tehti kaupluse uste avamisele vaid sotsiaalmeedias. Seetõttu oli ka Sassi

jaoks pisut üllatav, et nii palju kliente avamise järel kauplusest läbi käis.

Ehitustööd uue kaupluse juures said alguse 2018. aasta suvel. Esialgsete plaanide kohaselt pidid need lõppema 14. detsembril, et saaks kaupluse enne jõulupühasid avada. Seda eesmärki siiski ei täidetud, kuid teine kindel eesmärk oli ühendada

toidu- ja ehituskauplus. “Samamoodi on meil Raplas Jaama Konsumis ja see formaat on ennast õigustanud,” sõnas Sassi. Märjamaa Coop Konsum Ehituskeskuses on kokku 23 töötajat. Ühe väljakutsena tõi Sassi välja veel selle, et kuna tegemist on uue kollektiiviga, siis näitab aeg, kui kiiresti koostöö sujuma hakkab.

Ühtegi Coopi kauplust ei ole varem Märjamaal olnud.

Uues poes saavad kliendid valida ka iseteeninduskassa.

Fotod: SIIM SOLMAN

